

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**«Το Εμπόριο Προϊόντων
μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών»**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ

Πετρούλα Παντζιαρά

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Κώστας Χατζηγιάννης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 2015

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

«Το Εμπόριο Προϊόντων
μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών»

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ

Πετρούλα Παντζιαρά

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Κώστας Χατζηγιάννης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	6
Abstract	8
Ευχαριστίες	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Εισαγωγή	11
1.2 Γεωγραφική Θέση της Κύπρου	19
1.3 Δημογραφικά στοιχεία	19
1.4 Πολιτικό σύστημα	20
1.5 Εξωτερικές σχέσεις	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
2.1 Οικονομία	21
2.2 Οικονομικοί Δείκτες	22
2.3 Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις	23
2.3. (α) Τράπεζες και ο Συνεργατισμός	24
2.3. (β) ΑΕΠ	24
2.3. (γ) Ανεργία	25
2.3 (δ) Πληθωρισμός	27
2.3 (ε) Υπηρεσίες	28
2.3 (στ) Δημόσια οικονομικά	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΕΜΠΟΡΙΟ	
3.1 Ορισμός	30
3.2 Θεωρία Εμπορίου	31
3.2(α) Κλασική θεωρία του εμπορίου: θεωρία απόλυτου και συγκριτικού πλεονεκτήματος.	31
3.2 (α) (i) Το απόλυτο πλεονέκτημα.	32
3.2 (α) (ii) Το συγκριτικό πλεονέκτημα.	32
3.2 (α) (iii) Νέα Θεωρία Εμπορίου	35
3.3 Παγκόσμιες Πολιτικές Εμπορίου	36
3.3 (α) Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου	36
3.3 (β) Ευρωπαϊκή Ένωση	37
3.3 (γ) (i) Γενικά Στοιχεία για τις Εμπορικές συναλλαγές της ΕΕ	38
3.3 (γ) (ii) Σχέσεις ΕΕ και ΠΟΕ	41
3.3 (δ) Παγκοσμιοποίηση	42
3.4 Γενικά εμπορικά στοιχεία για την Κύπρο	43
3.4 (α) Συγκεντρωτικά στοιχεία για το εμπόριο μεταξύ της Κύπρου και των άλλων χωρών	47
3.4 (α) (i) Πρόσφατα στοιχεία	47
3.4 (α) (ii) Μεταβολή Συνολικού Εμπορίου της Κύπρου	48

3.4 (α) (ii)	Εξέλιξη εμπορίου της Κύπρου από την ένταξη και μετά (2004 – 2013).	50
3.5 Εξαγωγές		54
3.5 (α)	Εγχώριες Εξαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο	55
3.5 (α) (i)	Επίδραση των εξαγωγών επί του ΑΕΠ	56
3.5 (β)	Εγχώριες Εξαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή	57
3.5 (β) (i)	Κυριότερες χώρες εξαγωγής	58
3.5 (γ)	Εγχώριες Εξαγωγές κατά Κατηγορία Προϊόντων	59
3.6 Επανεξαγωγές		62
3.6 (α)	Επανεξαγωγές κατά χώρα προορισμού	65
3.7 Εισαγωγές		66
3.7(α)	Εισαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή	67
3.7(β)	Συνολικές Εισαγωγές κατά χώρα προέλευσης	68
3.7(γ)	Συνολικές Εισαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο	69
3.7(δ)	Συνολικές Εισαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΥΠΡΟΥ – ΕΛΛΑΔΑΣ		74
4.1	Εξωτερικό εμπόριο Κύπρου – Ελλάδα	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ		77
5.1	Εισηγήσεις για Αντιμετώπιση των Προβλημάτων	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ		83
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	83
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	84
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	85
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		89

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το εμπόριο αποτελεί σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας των λαών. Η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου και η κατάργηση ή και ελαχιστοποίηση των περιοριστικών εμποδίων, που επήλθαν μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, με τη δημιουργία αρχικά της οικονομικής συνένωσης ορισμένων Κρατών της Ευρώπης και στη συνέχεια της δημιουργίας της ενιαίας αγοράς, καθώς και της παγκοσμιοποίησης που επήλθε αργότερα, προώθησαν την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Η Κύπρος¹ ανέπτυξε τη ναυτιλία και το εμπόριο, επειδή καταρχήν είναι νησί και επίσης επειδή έχει μια στρατηγική γεωγραφική θέση (αποτελεί σταυροδρόμι τριών Ηπείρων: της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής). Αρχικά εξήγε κυρίως χαλκό και στη συνέχεια γεωργικά προϊόντα. Αργότερα και μέχρι τη δεκαετία του '80, μετεπήδησε στις εξαγωγές προϊόντων κυρίως ένδυσης και υπόδησης. Στη συνέχεια, η Κύπρος εξελίχθηκε σε ένα ελκυστικό επενδυτικό και χρηματοοικονομικό κέντρο, με μεγάλη ανάπτυξη των υπηρεσιών. Το 2004, χάρις στην ανεπτυγμένη και υγιή οικονομία της, κατόρθωσε να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 2008 να καταστεί μέλος στην Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Λόγω της κατάργησης των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών εντός της ενιαίας αγοράς, της υιοθέτησης του ευρώ και των άλλων εμποδίων, το συνολικό εμπόριο της Κύπρου², αυξάνεται σημαντικά και συγκεκριμένα, 16% το 2004 και 35,6% το 2008.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση όμως, επηρέασε αρνητικά το εμπόριο της Κύπρου, το οποίο το 2009 μειώθηκε κατά 22%, σε σύγκριση με το 2008. Παρά ταύτα, το 2010 και το 2011, σημειώθηκε ανάκαμψη των εμπορικών συναλλαγών της Κύπρου (15% και 1% αντίστοιχα). Το 2012³ όμως, λόγω του «κουρέματος» των ελληνικών ομολόγων, στα οποία είχαν εκτεθεί οι Κυπριακές τράπεζες, καθώς και άλλων παραγόντων, το συνολικό εμπόριο της Κύπρου, δέχθηκε σοβαρό πλήγμα και συγκεκριμένα, μειώθηκε κατά 7,2% περίπου.

¹ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

² Υπουργείο Οικονομικών – Στατιστική Υπηρεσία

³ Πρεσβεία της Ελλάδας στην Κύπρο

Η καθοδική πορεία του εμπορίου συνεχίστηκε και το 2013⁴, που μειώνεται κατά 10% περίπου. Η μείωση οφείλεται στη συνεχιζόμενη ύφεση της κυπριακής οικονομίας και στα επακόλουθά της (αύξηση ανεργίας, περιορισμός των εισοδημάτων και μείωση των καταναλωτικών δαπανών), που είχαν ως αποτέλεσμα τη μεγάλη μείωση των εισαγωγών (25% περίπου).

Τα Φαρμακευτικά και Γαλακτοκομικά αποτελούν τις κυριότερες κατηγορίες προϊόντων που εξάγει η Κύπρος το 2013 (28% και 11% αντίστοιχα), ενώ οι μεγαλύτερες εισαγωγές ήταν καύσιμα και λιπαντικά, καθώς και πρώτες ύλες για τη μεταποιητική βιομηχανία (28% και 17% αντίστοιχα). Ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κύπρου από το 2008 είναι η Ευρώπη, με κυριότερη εξαγωγική χώρα το Ηνωμένο Βασίλειο και δεύτερη την Ελλάδα, η οποία ήταν επίσης και ο μεγαλύτερος προμηθευτής της Κύπρου. Συγκεκριμένα, το εμπόριο μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας⁵, το 2013, έφθασε το €1,5 δις. Τα ελληνικά προϊόντα που εξάγονται στην Κύπρο είναι: πετρελαιοειδή, ηλεκτρικές συσκευές, φαρμακευτικά προϊόντα, μηχανολογικός εξοπλισμός, είδη ένδυσης, ράβδους σιδήρου, τρόφιμα, αιθέρια έλαια και πλαστικές ύλες. Από την Κύπρο η Ελλάδα εισάγει: οργανικά χημικά, απορρίμματα σιδήρου, φαρμακευτικά προϊόντα, ηλεκτρικές συσκευές, ιατροχειρουργικό εξοπλισμό και οπτικά, λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα.

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το εμπόριο της Κύπρου, εκτός από την παγκόσμια οικονομική κρίση, προέρχονται από την κρίση στο χρηματοπιστωτικό τομέα, τη μειωμένη ανταγωνιστικότητα των κυπριακών προϊόντων, τον οξύ ανταγωνισμό και την εξάρτηση των εξαγωγών από συγκεκριμένους μόνο οικονομικούς τομείς (φάρμακα, χαλούμι).

Τα σοβαρά αυτά προβλήματα θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, που θα βοηθούσαν στην παραγωγή νέων προηγμένων προϊόντων, την εντατικοποίηση των προσπαθειών για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, την περαιτέρω χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τέλος με την επίτευξη των προσπαθειών ανόρυξης και εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου.

⁴ Υπουργείο Οικονομικών – Στατιστική Υπηρεσία

⁵ Πρεσβεία της Ελλάδας στην Κύπρο

ABSTRACT

Trade is an important factor for economic growth and prosperity. After the Second World War, trade liberalization and minimization of restrictive trade barriers, as well as the globalization, promoted development of international trade.

Cyprus, due to the fact that it is an island and it has an important geographical location developed both shipping and trade. Firstly, Cyprus exported mainly copper and then agricultural products. Later and until the 80s, its exports of the manufacturing sector were increased, especially in areas of clothing and footwear. Subsequently, Cyprus developed to an attractive investment and financial center. In 2004, due to a developed and healthy economy, the island managed to join as a member of the European Union and in 2008 to become a member of the Economic Monetary Union (EMU-Eurozone). After accession, the total trade of Cyprus increased significantly (16% and 35.6% in 2004 and 2008 respectively), mainly due to the elimination of tariffs and quantitative restrictions within the single market.

The global economic crisis affected the Cypriot economy and certainly influenced negatively trade, which decreased by 22% compared to 2008. During 2010 and 2011, we experienced a recovery of trade with an increase of 15% and 1 % respectively. However, in 2012, due to the high exposure of Cypriot banks to Greek bonds and to some other factors too, the total trade of Cyprus dropped by 7,2%. The downward trend continued in 2013 and total trade declined about 10% which was a result of the significant reduce in imports.

The main products exported from Cyprus in 2013 was Pharmaceutical and Dairy products (28% and 11% respectively), while larger imports were fuels and lubricants and raw materials for the processing industry (28% and 17% respectively). The largest trading partner of Cyprus since 2008 is Europe, with major export country being the United Kingdom and secondly Greece, which was also the largest supplier of Cyprus. In particular, trade between Cyprus and Greece in 2013 reached €1,5 billion. The Greek products exported to Cyprus are: petroleum, electronics, pharmaceuticals, machinery, clothing, iron bars, food, essential oils and plastics. From Cyprus to Greece entered: organic chemicals, scrap steel, pharmaceuticals, electrical equipment, surgical equipment and optics, vegetables and dairy products.

The main problems trade faces, apart from the global economic crisis, derives from the problematic financial sector, reduced competitiveness of Cypriot products, dependence on exports. These serious problems could be addressed through the development of research and innovation that will help deliver new advanced products, increased efforts to improve the competitiveness of the economy, the further use of renewable energy and finally accelerating of drilling efforts and exploitation of natural gas.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα μεγάλο ευχαριστώ, στην οικογένεια μου για την αμέριστη βοήθεια και κατανόηση που μου έδειξαν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου και ιδιαίτερα στο σύζυγό μου Γιώργο και την κόρη μου Ευτυχία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Το εμπόριο αποτελούσε «μια σημαντική δύναμη στην πορεία όλης της ιστορίας της ανθρωπότητας»», όπως αναφέρει ο William J. Bernstein στο βιβλίο του «A Splendid Exchange». ⁶ Υπήρξε συνδετικός κρίκος μεταξύ των χωρών του κόσμου, με πολύ μεγάλες ευεργετικές επιπτώσεις στον κόσμο. Όπως επίσης αναφέρει ο Adam Smith στον «Πλούτο των Εθνών»⁷, «οι άνθρωποι, είτε προχωρούσαν σε ανταλλαγές για αυτά που ήθελαν, είτε κατέφευγαν σε επιδρομές».

Η αρχαία Μεσοποταμία⁸, γνωστή για τα εύφορα εδάφη της, αντάλλαξε τα τρόφιμα που παρήγε με ξυλεία από το σημερινό Λίβανο και χαλκό από την Κύπρο και άλλες γειτονικές χώρες. Κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους, η Αίγυπτος έγινε γνωστή για το εμπόριο σιτηρών με πολλές γειτονικές χώρες, Ειδικότερα η Αίγυπτος αντάλλαξε σιτηρά με ελληνικό κρασί, ισπανικό χαλκό και ασήμι, καθώς και με άλλα εμπορεύματα που διακινούνταν σε όλη τη Μεσόγειο. Επίσης, η Ινδία ήταν γνωστή στους Ρωμαίους για τα μπαχαρικά της. Η Κίνα, γνωστή για το μετάξι της εφοδίαζε με αυτό τις αγορές της Δύσης.

Αρχές της Μετά Χριστού εποχής, οι Άραβες κυριαρχούν στον Ινδικό Ωκεανό και αναπτύσσουν το εμπόριο με τη Δυτική Ευρώπη μεταφέροντας μπαχαρικά και ζάχαρη. Αργότερα, ο Χριστόφορος Κολόμβος αναζητώντας νέες διεξόδους, ξεκινά από την Ισπανία και φθάνει στην Αμερική, ανακαλύπτοντας το Νέο Κόσμο. Ο Βάσκο ντα Γκάμα στη συνέχεια φθάνει στην Ινδία το 1498, έχοντας διαπλεύσει το νότιο άκρο της Αφρικής. Έτσι, χάρη στο εμπόριο, δημιουργήθηκαν αποικίες και ναυτικές δυνάμεις όπως η Πορτογαλία, η Ολλανδία, η Βρετανία. Το παγκόσμιο εμπόριο αναπτύχθηκε ραγδαία μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι ΗΠΑ, έχοντας σημαντική κυριαρχία στην παγκόσμια οικονομία, συνέβαλε στη φιλελευθεροποίησή του και επίσης η Ασία, ιδιαίτερα κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990 ανέπτυξε σημαντικό ρόλο, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί το σημερινό διεθνές

⁶ William J. Bernstein: «A Splendid Exchange»

⁷ Adam Smith : «Πλούτο των Εθνών»

⁸ Αλογοσκούφης (Παραδόσεις): Πως το Εμπόριο Διαμόρφωσε τον Κόσμο

εμπόριο και να αναπτυχθεί η παγκόσμια οικονομία, με την ανταλλαγή προϊόντων, υπηρεσιών, τεχνογνωσίας και πολλών άλλων συναλλαγών σε όλους τους τομείς.

Σήμερα, το ελεύθερο εμπόριο αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας. Οι επιχειρήσεις, σημαντικός παράγοντας στην ανάπτυξη του εμπορίου, παρακολουθούν τις τάσεις τόσο της εγχώριας και της διεθνούς αγοράς και ανάλογα προσαρμόζουν την παραγωγή των αγαθών και υπηρεσιών. Η αύξηση της παραγωγικότητας, με την ολοένα και μεγαλύτερη αξιοποίηση των ανθρώπινων και παραγωγικών πόρων, συμβάλλει επίσης στην επέκταση του διεθνούς εμπορίου. Επιπρόσθετα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ταχύτατη διεκπεραίωση των οικονομικών συναλλαγών, ιδιαίτερα μέσω διαδικτύου και η σημαντική ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου έχουν επίσης συμβάλλει στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Η διεύρυνση των εμπορικών συναλλαγών οδηγεί επίσης στην αύξηση των επενδυτικών δραστηριοτήτων και κατά συνέπεια, στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Οι ελεύθερες εμπορικές συναλλαγές δίνουν επίσης ώθηση στην έρευνα και καινοτομία και οδηγούν στην εξεύρεση καινοτόμων πρακτικών και νέων τεχνολογιών, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη πλέον ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Από το ελεύθερο εμπόριο επωφελούνται και οι καταναλωτές, καθώς αυξάνονται οι εισαγωγές και ως εκ τούτου αυξάνονται οι επιλογές τους σε προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ ταυτόχρονα βελτιώνεται η ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, που προσφέρονται σε χαμηλότερες τιμές.

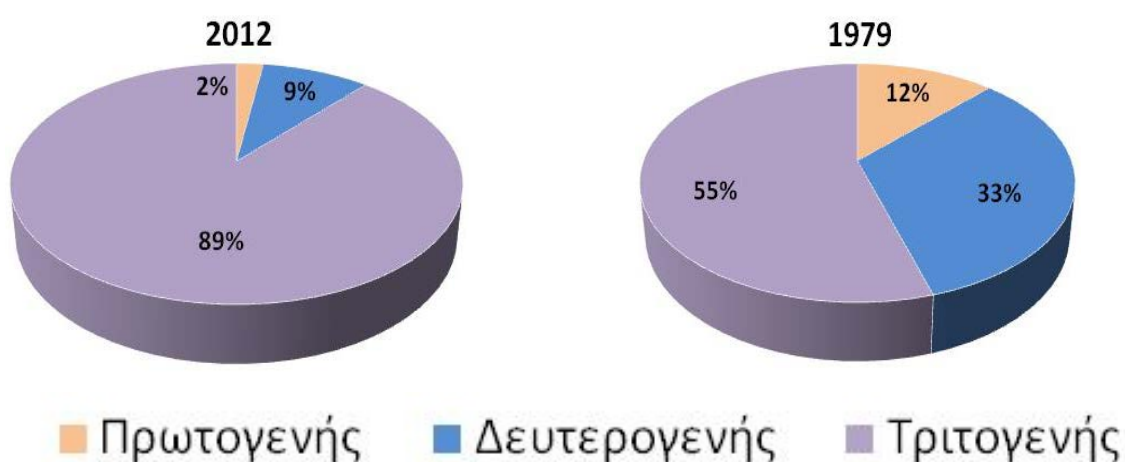
Ιδιαίτερα, στις σημερινές δύσκολες οικονομικές συνθήκες, που βιώνει η παγκόσμια οικονομία, το εμπόριο αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την επίτευξη της παγκόσμιας ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, χωρίς να αντλούνται δημόσιοι πόροι. Αρκεί να σημειωθεί ότι περίπου 30 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην ΕΕ εξαρτώνται από τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες.

Η παγκοσμιοποίηση επίσης, η οποία αναπτύχθηκε πρόσφατα, συνέβαλε στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, μέσω της εντατικοποίησης των εμπορικών και επενδυτικών ροών μεταξύ των χωρών παγκόσμια, όπως επίσης στην ανάπτυξη νέων ιδεών και καινοτομιών, προηγμένων τεχνολογιών, με αποτέλεσμα την παραγωγή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η Κύπρος, λόγω της στρατηγικής επιχειρηματικής θέσης⁹ που έχει (βρίσκεται στο ανατολικό μέρος της Μεσογείου και αποτελεί σταυροδρόμι τριών Ηπείρων: της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής), έχει αναπτύξει σημαντικά τη ναυτιλία και το εμπόριο. Σε αυτό βοήθησε και η πολύ καλή σύνδεσή της με τον υπόλοιπο κόσμο (από τη θάλασσα και τον αέρα), μέσω των τριών λιμανιών της (το λιμάνι της Αμμοχώστου τελεί υπό κατοχή από το 1974) και του αεροδρομίου της, όπως επίσης, των πολύ καλών υπηρεσιών που προσφέρει (πριν την οικονομική κρίση είχε καταστεί επιχειρηματικό και χρηματοπιστωτικό κέντρο), του ψηλού μορφωτικού επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού της και της μακροοικονομικής σταθερότητας και απόδοσης της οικονομίας της.

Ειδικότερα, η Κύπρος ήταν γνωστή από τους αρχαίους χρόνους κυρίως για το εμπόριο χαλκού και για τις εμπορικές συναλλαγές της με τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Με βάση τα πρώτα στοιχεία που έχει η Κυπριακή Δημοκρατία, από την ανακήρυξή της ως ανεξάρτητο κράτος, διαφαίνεται ότι το εμπόριο συνέβαλλε σημαντικά στο ΑΕΠ της χώρας (το 1960, έτος ανακήρυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι εξαγωγές της Κύπρου υπολογίζεται ότι αποτελούσαν το 21% του ΑΕΠ) και αφορούσαν κυρίως γεωργικά και ορυκτά προϊόντα. Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ενδεικτικά η μεταβολή της κατανομής του ΑΕΠ της Κύπρου σε δύο χρονικές στιγμές: το 1979 και το 2012.

Διάγραμμα 1 **ΑΕΠ ΚΥΠΡΟΥ(1979, 2012)**

Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου

⁹ About cyprus

Με βάση το πιο πάνω διάγραμμα φαίνεται ότι το 2012, σε σύγκριση με το 1979, αυξάνεται η συμβολή του Τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ κατά 62%, ενώ μειώνεται κατά 73% του Δευτερογενή και επίσης κατά 83% του Πρωτογενή Τομέα.

Οι σχέσεις της Κύπρου με την ΕΕ¹⁰ ξεκινούν το 1972 όταν υπογράφεται η Συμφωνία Σύνδεσης της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Με βάση τη Συμφωνία Σύνδεσης, η τελωνειακή ένωση θα πραγματοποιείται σε δύο στάδια και προνοούσε τη συνεργασία Κύπρου – Ευρωπαϊκής Ένωσης στον εμπορικό, οικονομικό και τεχνικό τομέα. Η Συμφωνία Σύνδεσης, κατά το πρώτο στάδιο, προνοούσε τη μείωση των δασμών τόσο στα βιομηχανικά, όσο και στα γεωργικά προϊόντα.

Στη συνέχεια και συγκεκριμένα το 1987, υπογράφεται το Πρωτόκολλο για την ολοκλήρωση της τελωνειακής ένωσης της Κύπρου με την ΕΟΚ, η οποία θα επιτυγχανόταν σε δυο φάσεις. Το Πρωτόκολλο τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1988.

Η Πρώτη φάση της **τελωνειακής ένωσης** της Κύπρου με την ΕΕ διήρκησε από το 1988 έως το 1997. Η πρώτη αυτή φάση προνοούσε όπως η Κύπρος:

1. Μειώσει τους τελωνειακούς δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς στα βιομηχανικά προϊόντα (με εξαίρεση τα προϊόντα πετρελαίου και άλλες 15 κατηγορίες ευαίσθητων προϊόντων), καθώς και σε 43 γεωργικά προϊόντα που προνοεί η Συμφωνία.
2. Υιοθετήσει το Κοινό Τελωνειακό Δασμολόγιο της Ε.Ε.
3. Εναρμονιστεί στους τομείς του ανταγωνισμού, των κρατικών βοηθειών και της προσέγγισης της νομοθεσίας.

Η δεύτερη φάση είχε συμφωνηθεί να αρχίσει το 1998. Όμως, η έναρξή της αναβλήθηκε επειδή άρχισαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Κύπρου με την Ε.Ε. Προνοούσε την ελεύθερη διακίνηση βιομηχανικών προϊόντων και την υιοθέτηση των αναγκαίων πολιτικών για την συμπλήρωση της Τελωνειακής Ένωσης.

Στο μεταξύ, το 1990, υποβάλλεται η αίτηση της Κύπρου για ένταξη στην Ε.Ε. και το 1993 η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εκδίδει τη Γνωμοδότησή της, σύμφωνα με την

¹⁰ Κύπρος & Ευρωπαϊκή Ένωση/kypros.org

οποία τάσσεται θετικά για την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. Το 1994, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνεδρίασε στην Κέρκυρα, αποφάσισε ότι η Κύπρος θα περιλαμβάνεται στην επόμενη φάση της διεύρυνσης και το 1995 το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων επαναβεβαιώνει ότι η Κύπρος είναι κατάλληλη για ένταξη.

Το 1998 άρχισαν οι διαπραγματεύσεις της Κύπρου για την ένταξή της στην ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στην Κοπεγχάγη το 2002, αποφάσισε ότι την 1^η Μαΐου 2004 θα πραγματοποιηθεί η ένταξη στην ΕΕ των δέκα υποψηφίων χωρών, που είχαν ολοκληρώσει τις ενταξιακές τους διαπραγματεύσεις. Μεταξύ των χωρών αυτών ήταν και η Κύπρος. Στις 16 Απριλίου 2003, ο Πρόεδρος της Κύπρου κ Παπαδόπουλος υπέγραψε στην Αθήνα, τη Συνθήκη Προσχώρησης στην ΕΕ και την 1^η Μαΐου 2004 η Κύπρος εντάσσεται στην Ε.Ε. Την 1.1.2008, η Κύπρος εντάσσεται στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και υιοθετεί το ευρώ.

Με την Τελωνειακή Ένωση και στη συνέχεια με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, το συνολικό εμπόριο σημειώνει περαιτέρω ανάπτυξη, καθώς οι εισαγωγές από την ΕΕ επηρεάζονται θετικά από την εφαρμογή αρχικά μειωμένων και στη συνέχεια μηδενικών δασμών από τις χώρες της ΕΕ, όπως επίσης και την κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών. Πρόσθετα, τα Κυπριακά προϊόντα και υπηρεσίες έχουν πρόσβαση σε μια τεράστια ενιαία αγορά των 500 και πλέον εκ. πολιτών. Η Κύπρος γίνεται εταίρος πλέον με τις πλέον οικονομικά αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και οι κυπριακές επιχειρήσεις επωφελούμενες από οικονομίες κλίμακας, εξάγουν τα προϊόντα τους σε νέες αγορές. Η ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών και η απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών, που διασφαλίζεται εντός της ενιαίας αγοράς, ενισχύει τις συνθήκες ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα τη μείωση των τιμών και την ποιοτική βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών.

Το εμπόριο της Κύπρου επωφελήθηκε σημαντικά και από τις στενές σχέσεις και εμπορικές συμφωνίες που συνήψε η ΕΕ με Τρίτες χώρες. Με βάση τις συμφωνίες αυτές επιτεύχθηκε προτιμησιακή δασμολογική μεταχείριση, με μηδενικούς ή σημαντικά μειωμένους συντελεστές, σε εισαγόμενα προϊόντα από τις Τρίτες χώρες, που έχουν συνάψει συμφωνία με την ΕΕ. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των τιμών σε μεγάλο

αριθμό εισαγόμενων καταναλωτικών προϊόντων. Πρόσθετα με την αύξηση των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων, αυξήθηκαν και οι επανεξαγωγές.

Στην ανάπτυξη του εξαγωγικού εμπορίου συνέβαλε σημαντικά και η δραστηριοποίηση της Κυβέρνησης και ιδιαίτερα του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού¹¹, με την προώθηση των εξαγωγών προϊόντων και αγαθών μέσω διαφόρων Εμπορικών Εκθέσεων που συμμετέχει, καθώς και μέσω των Εμπορικών Κέντρων που λειτουργεί σε επιλεγμένες καταναλωτικές χώρες. Σήμερα λειτουργούν συνολικά 11 Εμπορικά Κέντρα, τα οποία βρίσκονται στις χώρες Αίγυπτο, Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Λίβανος, Πολωνία και Ρωσία. Πρόσθετα, τα Εμπορικά Κέντρα συμβάλλουν στην προσέλκυση ξένων επιχειρηματιών για πραγματοποίηση επενδύσεων και δημιουργία πολυεθνικών εταιρειών με έδρα την Κύπρο.

Το Υπουργείο επίσης, **προωθεί επίσης δράσεις** όπως:

1. Η προβολή της Κύπρου μέσω διαφημίσεων και άρθρων σε επιχειρηματικά έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά σε διάφορες χώρες
2. Η συμμετοχή με κυβερνητικό περίπτερο σε **εξειδικευμένες εκθέσεις** προϊόντων και υπηρεσιών του εξωτερικού.
3. Η συνεργασία με το ΚΕΒΕ για διοργάνωση σεμιναρίων και αποστολών για την προβολή των κυπριακών προϊόντων / υπηρεσιών στο εξωτερικό.
4. Η παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε επιχειρήσεις για διεξαγωγή έρευνας σε αγορές του εξωτερικού.
5. Η παροχή οικονομικής ενίσχυσης για συμμετοχή εταιρειών τους με δικά τους έξοδα σε διεθνείς εκθέσεις προϊόντων και υπηρεσιών.
6. Η προκήρυξη Σχεδίων Χορηγιών συγχρηματοδοτούμενων και μη για παραγωγή καινοτόμων προϊόντων, ανάπτυξη γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας κ.ά.

¹¹ Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Σε αριθμητικά δεδομένα¹², το 2004 οι εγχώριες εξαγωγές (συμπεριλαμβανομένων και των προμηθειών στα πλοία και τα αεροπλάνα) ανήλθαν στα €15,1 εκ. , το 2008 στα €547,2 και το 2013 στα €716 εκ. Οι επανεξαγωγές, από €21,3 εκ. το 2004 ανήλθαν στα €643,2 εκ. το 2008 και €93,3 εκ. το 2013. Τέλος, οι εισαγωγές από €4.577,8 εκ. το 2004, ανήλθαν στα €7.366,7 εκ το 2008, ενώ το 2013 μειώθηκαν στα €4.830 εκ.

Στην αύξηση των εξαγωγών και εισαγωγών κατά το 2008 συνέβαλε και η συμμετοχή της Κύπρου στην ONE και η υιοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, του ευρώ. Η υιοθέτηση του ευρώ, μείωσε το κόστος των συναλλαγών και εξάλειψε το συναλλαγματικό κίνδυνο, δίνοντας ώθηση στο εμπόριο μεταξύ των χωρών-μελών της ONE.

Σημειώνεται ότι το ευρώ υιοθετήθηκε από τις χώρες της Ε.Ε το 1999 και με βάση στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει διάφοροι οικονομικοί αναλυτές, φαίνεται ότι τα πρώτα χρόνια εισαγωγής του η επίδραση του στο εμπόριο, αν και θετική στις χώρες της ONE, δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντική. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, οι «εξαγωγές» εντός της ONE αυξήθηκαν κατά 3,9% το 1999, 6,9% το 2000 και 9,6% το 2001. Στη συνέχεια όμως, η αύξηση του εμπορίου ήταν μεγαλύτερη και το 2006 έφθασε 37,8%¹³. Γενικά παρατηρείται ότι, το εμπόριο μεταξύ των χωρών της ONE αυξήθηκε κατά 10-15%, λόγω του κοινού νομίσματος. Επίσης, το εμπόριο αυξήθηκε και με χώρες μη-μέλη της ONE. Παράδειγμα αποτελεί η Σλοβενία, της οποίας οι εξαγωγές της σε χώρες της ONE, όταν η ίδια δεν ήταν μέλος, είχαν αυξηθεί.

Οι χώρες της Ε.Ε. αποτελούν τις κυριότερες εξαγωγικές αγορές των Κυπριακών προϊόντων. Το 2013, οι εγχώριες εξαγωγές αγαθών στην Ε.Ε. αποτελούσαν περίπου το 48% των συνολικών εξαγωγών αγαθών με κυριότερη αγορά το Ην. Βασίλειο και δεύτερη την Ελλάδα.. Οι επανεξαγωγές στην ΕΕ αποτελούσαν το 60,8%, ενώ οι εισαγωγές από χώρες της Ε.Ε, ανήλθαν περίπου στο 69% των συνολικών εισαγωγών. Οι σημαντικότεροι προμηθευτές της Κύπρου είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία.

¹² Στατιστική Υπηρεσία

¹³ Maurice J.G. Bun και Franc J.G.M. Klaassen: «Has the Euro Increased Trade?»

Δυστυχώς, η παγκόσμια οικονομική κρίση δεν άφησε ανεπηρέαστη την Κυπριακή οικονομία και ειδικότερα το εμπόριο. Το 2009, υπολογίζεται ότι υπήρξε μείωση της τάξης του 22% των συνολικών εμπορικών συναλλαγών της Κύπρου. Συγκεκριμένα, οι συνολικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 17% σε σύγκριση με το 2008, όπως επίσης και οι συνολικές εισαγωγές που σημείωσαν αντίστοιχα μείωση κατά 23%. Ανάκαμψη των εμπορικών συναλλαγών της Κύπρου παρουσιάζεται το 2010, καθώς σημειώνεται αύξηση κατά 14% περίπου, με τις συνολικές εξαγωγές να αυξάνονται κατά 18% και τις συνολικές εισαγωγές κατά 14%.

Η παρούσα διατριβή έχει ως αντικείμενο «Το Εμπόριο Προϊόντων μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών». Συγκεκριμένα η έρευνα επικεντρώνεται στην εξέλιξη του εμπορίου προϊόντων μεταξύ της Κύπρου και των άλλων χωρών, κατά οικονομικό εταίρο / κατηγορία προϊόντων / οικονομικό κλάδο, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίοδο από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. και ιδιαίτερα στην ΟΝΕ, μέχρι σήμερα. Επιχειρείται επίσης ανάλυση των παραγόντων που βοήθησαν στην ανάπτυξη του εμπορίου, των επιπτώσεων στο εμπόριο προϊόντων από την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και των επιπτώσεων από την οικονομική κρίση. Τέλος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο διμερές εμπόριο μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας.

Η εργασία χωρίζεται στα ακόλουθα κεφάλαια: την εισαγωγή με αναφορές σε γεωγραφικά, δημογραφικά και πολιτικά στοιχεία για την Κύπρο, την οικονομία με αναφορές στα κυριότερα οικονομικά στοιχεία της Κύπρου, το εμπόριο με καταρχήν αναφορά στη θεωρία του εμπορίου, τις υφιστάμενες πολιτικές για το εμπόριο και αναλυτική αναφορά στο εμπόριο της Κύπρου, ειδικότερα από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. μέχρι το 2013, χρησιμοποιώντας στατιστικά δεδομένα και παρουσιάζοντας αναλύσεις κατά οικονομικό εταίρο / κατά κατηγορία προϊόντων/ κατά οικονομικό κλάδο, τις διμερείς εμπορικές σχέσεις Κύπρου – Ελλάδας, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το εμπόριο της Κύπρου, τα κύρια συμπεράσματα, που προκύπτουν από την ανασκόπηση της εξέλιξης του εμπορίου από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. μέχρι σήμερα, τα Παραρτήματα και τέλος τη βιβλιογραφία.

1.2 Γεωγραφική Θέση της Κύπρου¹⁴

Η Κύπρος είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί στη Μεσόγειο, μετά τη Σικελία και τη Σαρδηνία. Βρίσκεται στο ανατολικό μέρος της Μεσογείου και αποτελεί σταυροδρόμι τριών Ηπείρων: της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Κοντινότερες της χώρες είναι η Τουρκία (στα βόρεια), η Συρία (στα ανατολικά) και η Ελλάδα (στα δυτικά). Η συνολική της επιφάνεια 9.251 τετραγωνικά χιλιόμετρα, από τα οποία τα 3.355 βρίσκονται από το 1974 κάτω από τουρκική κατοχή.

1.3 Δημογραφικά στοιχεία¹⁵

Με βάση την τελευταία απογραφή, ο πληθυσμός στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου το 2012 ανερχόταν στους 865.900 κατοίκους, από τους οποίους οι 421.000 ήταν άντρες και οι 444.900 γυναίκες. Ο πληθυσμός της Κύπρου αποτελεί περίπου το 0,2% του συνολικού πληθυσμού της Ευρώπης των 28 Κρατών – Μελών και αποτελεί την τρίτη πιο μικρή σε πληθυσμό χώρα, μετά τη Μάλτα και το Λουξεμβούργο.

Μεγάλο μέρος του πληθυσμού στις ελεύθερες περιοχές είναι αλλοδαποί, προερχόμενοι από την Ε.Ε. και από τρίτες χώρες (Φιλιππίνες, Σρι Λάνκα, Κίνα, Ρωσία κ.ά.). Με βάση στοιχεία του 2011, σύμφωνα με τα οποία ο πληθυσμός ανερχόταν στις 862.000, οι 170.383 ήταν αλλοδαποί προερχόμενοι, με βάση στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, κυρίως από κράτη μέλη της ΕΕ (62,37%) και συγκεκριμένα την Ελλάδα (17,21%), το Ηνωμένο Βασίλειο (14,11%), τη Ρουμανία (13,91%) και τη Βουλγαρία (10,9%).

Σημειώνεται ότι το 1974, πριν την τουρκική εισβολή, ο πληθυσμός της Κύπρου αποτελείτο από Έλληνες (82%) και Τούρκους (18%). Στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, εκτός από Έλληνες, που αποτελούν την πλειοψηφία, περιλαμβάνονται οι θρησκευτικές ομάδες των Μαρωνιτών, των Λατίνων και των Αρμενίων.

¹⁴ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

¹⁵ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

1.4 Πολιτικό σύστημα¹⁶

Η Κύπρος ήταν πρώην Βρετανική αποικία, η οποία απέκτησε την ανεξαρτησία της το 1960. Το πολίτευμά της είναι Προεδρική Δημοκρατία. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από 11 Υπουργούς, που διορίζονται από τον Πρόεδρο. Ο Πρόεδρος εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία για περίοδο πέντε ετών. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων η οποία αποτελείται από 56 βουλευτές και 3 παρατηρητές (αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων). Οι Βουλευτές εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία για περίοδο πέντε ετών. Η δικαστική εξουσία ασκείται από το Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας, τα Κακουργιοδικεία και τα Επαρχιακά Δικαστήρια.

1.5 Εξωτερικές σχέσεις¹⁷

Η Κύπρος, από το 1960, είναι μέλος στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τα εξειδικευμένα του σώματα. Είναι επίσης μέλος στο Συμβούλιο της Ευρώπης (1961), στην Κοινοπολιτεία (1961), στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη ΟΑΣΕ (1975) και στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (1995).

Από το 2004, έχει ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και από το 2008 στην **Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ)**.

¹⁶ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

¹⁷ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ¹⁸

2. 1 Οικονομία

Πριν από την παγκόσμια οικονομική κρίση, η οποία έγινε αισθητή το 2008, η Κύπρος, είχε μια μικρή αλλά θεωρητικά καλά ανεπτυγμένη οικονομία, με κύρια χαρακτηριστικά τη μακροοικονομική σταθερότητα και ένα ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τραπεζικό τομέα. Το 2008, η Κύπρος πληρούσε επίσης τα κριτήρια της συνθήκης του Μάαστριχτ, μεταξύ των οποίων, χαμηλό δημοσιονομικό έλλειμμα (περίπου 3% του ΑΕΠ) και χαμηλό δημόσιο χρέος (περίπου 60% του ΑΕΠ) και για αυτό έγινε δεκτή στην ΟΝΕ (Ευρωζώνη).

Η παγκόσμια οικονομική κρίση είχε αρχικά μικρές αρνητικές επιδράσεις στην Κύπρο. Τον Ιούλιο του 2011 όμως, έγινε η έκρηξη στη ναυτική βάση στο Μαρί, με συνέπεια την καταστροφή του μεγαλύτερου ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού της Κύπρου στο Βασιλικό. Η καταστροφή αυτή επέφερε βαρύτατο πλήγμα στην κυπριακή οικονομία (ζημιά δισεκατομμυρίων ευρώ) και οδήγησε στην υποβάθμισή της από διεθνείς οίκους. Ακολούθως, το 2012, λόγω των στενών δεσμών των κυπριακών τραπεζών με τις ελληνικές και κυρίως λόγω της μεγάλης έκθεσής τους σε [ελληνικά](#) ομόλογα, τα οποία κουρεύτηκαν την άνοιξη του 2012, αλλά και της επιδείνωσης των δημοσιονομικών και της εν γένει οικονομικής κατάστασης, με χειρίστη την κατάσταση στην αγορά ακινήτων, η Κυπριακή οικονομία επηρεάστηκε σημαντικά, με αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί περαιτέρω από τους διεθνείς οίκους (Moody's - 13 Μαρτίου 2012 και Fitch - 25 Ιουνίου 2012) , να αποκλειστεί από τις διεθνείς αγορές δανεισμού και έτσι να υποχρεωθεί να αιτηθεί την ένταξή της στον Ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης.

Η συμφωνία κυπριακής κυβέρνησης και Τρόικας επιτεύχθηκε στις 16 Μαρτίου 2013 και περιελάμβανε την παροχή δανείου στην Κύπρο ύψους €10 δις. Αρχικά αποφασίστηκε το κούρεμα των καταθέσεων σε όλες τις κυπριακές τράπεζες (6,7% για καταθέσεις έως € 100.000 και 9,9% για καταθέσεις που υπερβαίνουν τις €100.000), με σκοπό να αντληθούν €5,8 δις επιπλέον του δανείου. Η συμφωνία αυτή απορρίφθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 19 Μαρτίου 2013.

¹⁸ Υπουργείο Οικονομικών, Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, Στατιστική Υπηρεσία

Στις 25 Μαρτίου, οι Υπουργοί Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κατέληξαν σε νέο σχέδιο, με βάση το οποίο κουρεύτηκαν κατά 47% οι καταθέσεις στην Τράπεζα Κύπρου και οι καταθέσεις που υπερέβαιναν τις €100.000 στη Λαϊκή Τράπεζα, ενώ η τελευταία συγχωνεύτηκε με την Τράπεζα Κύπρου.

2.2 Οικονομικοί Δείκτες ¹⁹

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η μεταβολή των βασικότερων δεικτών της οικονομίας της Κύπρου από το 2004, έτος ένταξης στην ΕΕ μέχρι το 2007, έτος πριν την ένταξη στην ΟΝΕ.

Πίνακας 1: Βασικοί οικονομικοί δείκτες 2004 - 2007

Βασικοί οικονομικοί δείκτες	2004	2005	2006	2007
Πληθωρισμός	2,3%	2,6%	2,5%	2,4%
Εγγεγραμμένοι Άνεργοι	3,5%	3,5%	3,4%	3,1%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εκατ. €)	12.653,6	13.462,3	14.435,2	15.565,6
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (πραγματικός ρυθμός μεταβολής)	4,2%	3,9%	4,1%	4,4%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κεφαλή (€)	17.100	17.800	18.700	19.900(p)
Κυβερνητικό Πλεόνασμα / (Έλλειμμα) (εκατ. €)	(515,6)	(325,5)	(172,5)	537,4

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Η καλή οικονομική κατάσταση της Κύπρου που φαίνεται πιο πάνω οφειλόταν στους ακόλουθους παράγοντες:

- Ύπαρξη ελεύθερης αγοράς και υγιών μακροοικονομικών πολιτικών.
- Ανάπτυξη ενός δυναμικού, ευέλικτου επιχειρηματικού τομέα.
- Ανάπτυξη ενός ιδιαίτερα εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Ύπαρξη πολύ καλής χρηματοοικονομικής, λογιστικής και φορολογικής υποδομής.

Μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, συνεχίστηκε η καλή οικονομική κατάσταση μέχρι την οικονομική κρίση, η οποία άρχισε να επηρεάζει δραστικά την Κύπρο από το 2012, όπως φαίνεται και στον πιο κάτω πίνακα:

¹⁹ Υπουργείο Οικονομικών – Στατιστική Υπηρεσία – Κεντρική Τράπεζα

Πίνακας 2: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

(Εκατομμύρια ευρώ)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Α.Ε.Π. (τρέχουσες τιμές)	18.768,8	18.423,1	19.062,9	19.486,7	19.411,1	18,118,9
Μεταβολή %	8,32	- 1,84	3,47	2,22	-0,39	-5,4
Κυβερνητικό Πλεόνασμα / (Έλλειμμα)	160,6	-1.030,7	-911,6	-1.122,1	-1.129,7	-890,7
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ*	8.388,2	9.864,5	10.769,7	12.869,3	15.430,9	18.518,8
% επί ΑΕΠ	44,7	53,5	56,5	66,04	79,5	102,2
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ/ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ	160,6	-1.030,7	911,6	1.122,1	1.129,7	890,7
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	2.354,2	3.984,5	5.273,8	6.774,3	7.752,2	11.207,3
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ %	4,67	0,33	2,43	3,29	2,39	-0,40
ΑΝΕΡΓΙΑ % (ΕΠΙ ΕΝΕΡ. ΠΛΗΘ.)	2,9	4,3	5,5	6,7	8,5	11
ΣΥΝ. ΕΞΑΓΩΓΕΣ	1.190,4	970,4	1.136,8	1.404	1.422,4	1.609,3
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	7.366,7	5.691,8	6.517,4	6.310,5	5.742,2	4.830,0
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ	-6.176,3	-4.721,4	-5.380,6	-4.906,5	-4.321,5	-3.221
ΙΣΟΖ. ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ % ΑΕΠ	-14,3	- 9,8	-9,0	-3,1	-6,3	-3,0

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου - Υπουργείο Οικονομικών – Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία - EUROSTAT²⁰

2.3 Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις

Με την υπογραφή της συμφωνίας με την Τρόικα, η Κύπρος έθεσε τους πιο κάτω στόχους:

- την αποκατάσταση της αξιοπιστίας και της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού της τομέα ,
- τη δημοσιονομική εξυγίανση και
- την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και προώθησης της ανάπτυξης.

²⁰ Κεντρική Τράπεζα Κύπρου - Υπουργείο Οικονομικών – Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία - EUROSTAT

2.3. (α) Αναφορικά με τις **τράπεζες και το Συνεργατισμό**, επιτεύχθηκε η αναδιάρθρωση και ανακεφαλαιοποίησή τους, ύστερα από μια σειρά ενεργειών, με αποτέλεσμα να επικεντρωθούν και πάλι στις τραπεζικές τους δραστηριότητες. Στην ανακεφαλαίωση συνέβαλαν σημαντικά και οι ξένες επενδύσεις, κυρίως στην Ελληνική Τράπεζα και στην Τράπεζα Κύπρου (€1 δις). Ως αποτέλεσμα, η πτωτική τάση που παρατηρήθηκε τα τελευταία δύο χρόνια (οι καταθέσεις μειώθηκαν από €47.5 δις το Σεπτέμβριο 2013 σε €46.6 δις τον Ιούλιο 2014), να αρχίσει να αναστρέφεται από τον Ιούνιο 2014 και τα επίπεδα και η ροή καταθέσεων να σταθεροποιούνται. Μεγάλο πρόβλημα εξακολουθούν να δημιουργούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που, όπως υπολογίστηκαν από την Κεντρική Τράπεζα στο τέλος Νοεμβρίου βρίσκονταν στο υψηλότερό τους σημείο, φθάνοντας τα €28,2 δις.²¹ από σύνολο χορηγήσεων €49,69 δις.

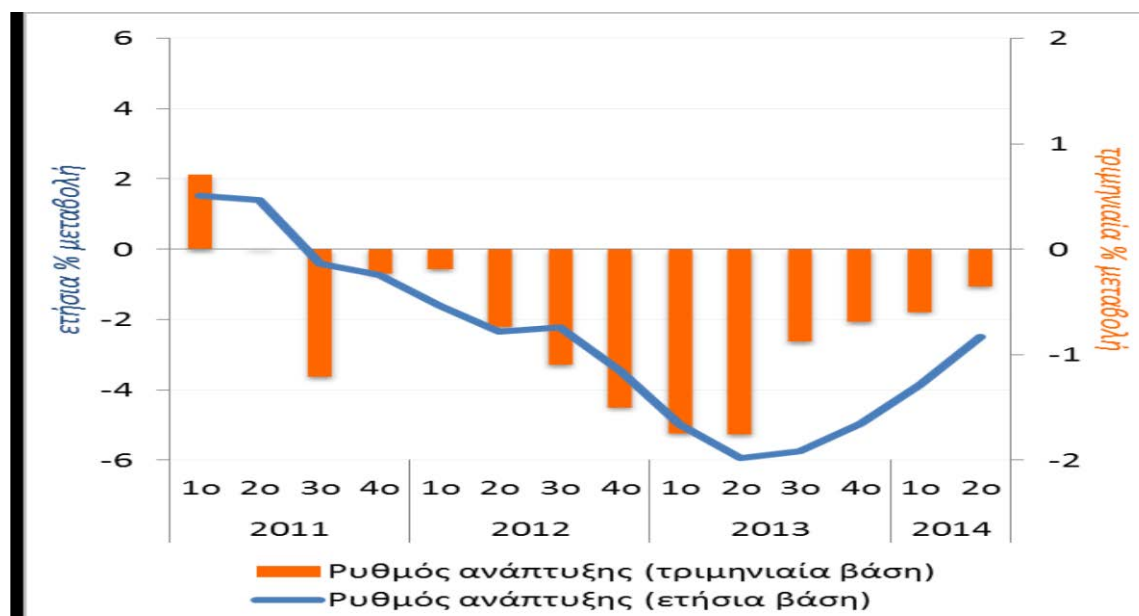
Η ψήφιση του νομοσχεδίου για τις εκποιήσεις και η αναμενόμενη επίτευξη συμφωνίας στο προωθούμενο πλαίσιο αφερεγγυότητας θα συμβάλει σημαντικά στην πορεία χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και οικονομικής ανάκαμψης, η Κύπρος θα ξαναποκτήσει την εμπιστοσύνη των ξένων επενδυτών και θα γίνει και πάλι ένα ελκυστικό χρηματοοικονομικό κέντρο. Ήδη βασικοί οικονομικοί δείκτες άρχισαν να παρουσιάζουν σταδιακή βελτίωση.

2.3. (β) Το **ΑΕΠ**²², όπως φαίνεται και στο πιο κάτω διάγραμμα, από το 3ο τρίμηνο του 2013, άρχισε να βελτιώνεται. Το 3^ο τρίμηνο του 2014 εξακολούθησε να είναι αρνητικό και κυμάνθηκε στο -1,7%.

²¹ Κεντρική Τράπεζα

²² Υπ. Οικονομικών

Διάγραμμα 2: Μεταβολή του ΑΕΠ

Πηγή: Υπ. Οικονομικών

2.3 (γ) Σοβαρή συνέπεια της οικονομικής κρίσης στην Κύπρο υπήρξε η αύξηση της **ανεργίας**²³, με το ποσοστό της να διαμορφώνεται το Νοέμβριο του 2014 στο **16,8%** από 16,5% τον Οκτώβριο και 15,1% το Σεπτέμβριο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat.

Στο τέλος του 2013, η ανεργία ανήλθε στο **15,9%** από 11,8% το 2012. Συγκεκριμένα, το Δεκέμβριο 2013, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων ήταν 50.208 πρόσωπα σε σύγκριση με 40.940 το Δεκέμβριο του 2012. Αύξηση των ανέργων παρατηρείται κυρίως στο χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό τομέα, στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσίες εστίασης, στο εμπόριο, στη μεταποίηση και στις κατασκευές. Οι περισσότεροι άνεργοι ανήκουν στην κατηγορία καθαριστών, κλητήρων και ανειδίκευτων εργατών και αριθμούν στους 10.599 άνεργους. Μεγάλος αριθμός ανέργων παρατηρείται επίσης στην κατηγορία των υπαλλήλων υπηρεσιών και πωλητών με 9.680 άνεργους, στους γραφείς, δακτυλογράφους και ταμίες με 8.813 άνεργους και στους τεχνίτες παραγωγής με 6.703 άνεργους.

Στο πιο κάτω διάγραμμα παρατηρούμε ότι το ετήσιο ποσοστό ανεργίας από το 2000 μέχρι το 2008 κυμαίνεται σε χαμηλά ποσοστά (5% - 3,6%), ενώ από το 2009 η ανεργία αρχίζει να

²³ Eurostat, Υπουργείο Εργασίας

αυξάνεται με τη μεγαλύτερη αύξηση να παρατηρείται το 2013, όπου φθάνει στο 16,2%. Στο τέλος Σεπτεμβρίου του 2014, η ανεργία παρουσιάζει μικρή μείωση φθάνοντας στο 15.1%.

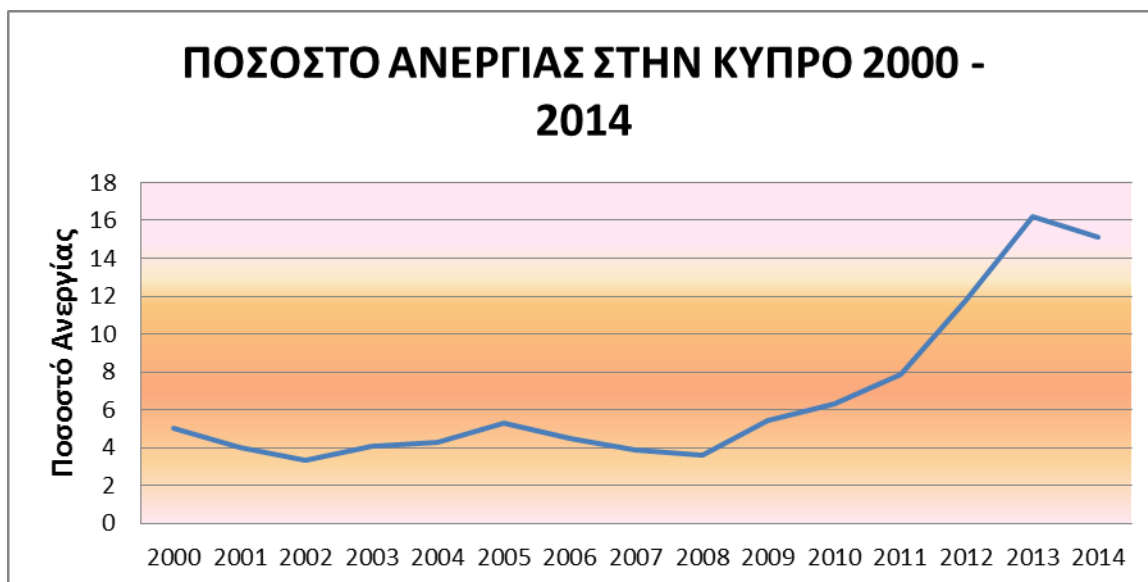
Διάγραμμα 3: Μεταβολή Ανεργίας 2000 - 2014

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Διαγραμματικά τα πιο πάνω στοιχεία απεικονίζονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 4: Ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο 2000 - 2014

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Από το πιο πάνω διάγραμμα φαίνεται η αύξηση της ανεργίας από το 2008, που άρχισε η οικονομική κρίση, με αποκορύφωμα το 2013.

2.3 (δ) Ο Πληθωρισμός²⁴, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Eurostat, για το Σεπτέμβριο 2014 ήταν 0,0%, από 0,8% που ήταν τον Αύγουστο. Συγκριτικά αναφέρεται ότι ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη ήταν 0,3% (από 0,4% που ήταν τον Αύγουστο). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η μεταβολή του Πληθωρισμού στην Κύπρο από το 2004 – 2013. Παρατηρείται ότι το 2008 σημειώθηκε ο πιο ψηλός Πληθωρισμός φθάνοντας το 4,7 % ενώ το 2013 σημειώθηκε αρνητικός Πληθωρισμός.

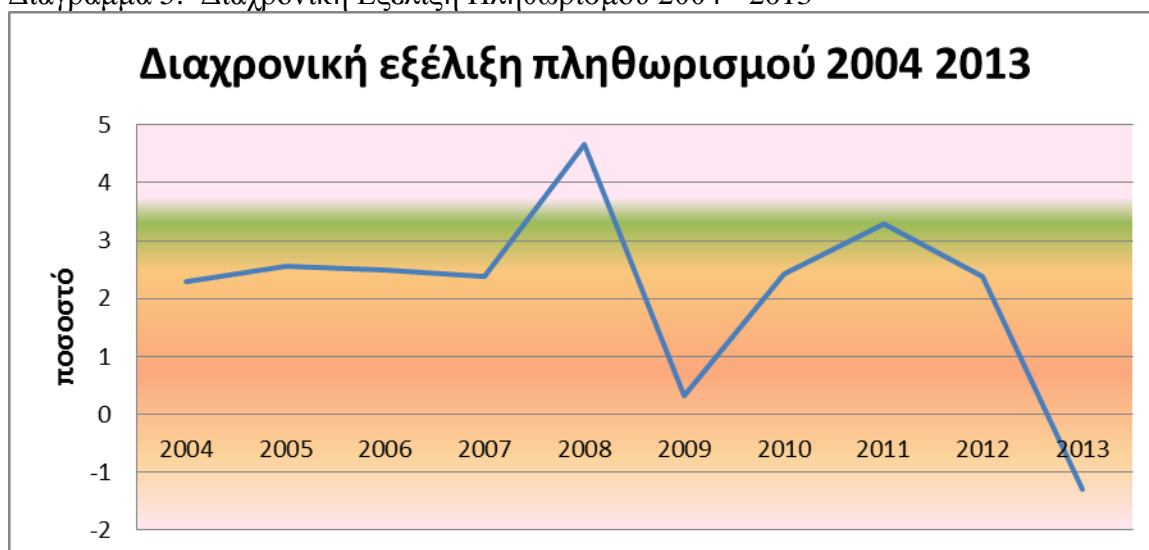
Πίνακας 3: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Έτος	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
%	2,29	2,56	2,50	2,37	4,67	0,33	2,43	3,29	2,39	-1,3%

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Eurostat

Διαγραμματικά τα πιο πάνω στοιχεία απεικονίζονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 5: Διαχρονική Εξέλιξη Πληθωρισμού 2004 - 2013

Από το πιο πάνω διάγραμμα φαίνεται ότι το 2008 υπήρξε η μεγαλύτερη αύξηση του πληθωρισμού στην Κύπρο, με απότομη και πολύ μεγάλη πτώση το 2009. Στη συνέχεια αρχίζει να μειώνεται και να γίνεται αρνητικός το 2013, γεγονός που οφείλεται στη οικονομική κρίση.

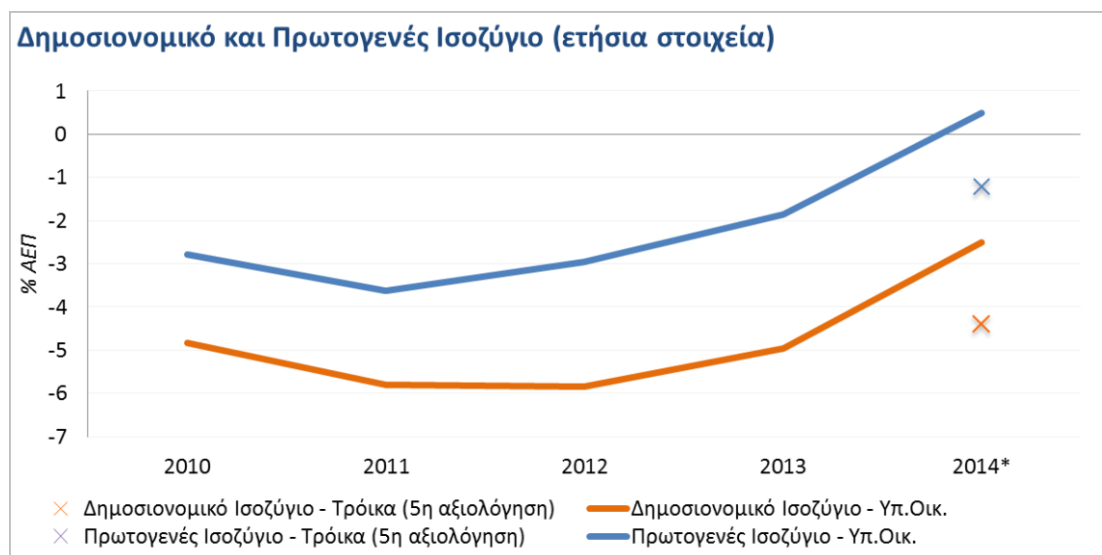
²⁴ Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Eurostat

2.3 (ε) Στον τομέα των **Υπηρεσιών**²⁵, το 2014 παρατηρείται αύξηση των εγγραφών νέων εταιρειών, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του 2013. Οι πωλήσεις ακινήτων παρουσιάζουν επίσης αυξητική πορεία από το Μάρτιο του 2013 (περίπου 24% αύξηση μέχρι σήμερα). Ανοδική πορεία παρατηρήθηκε και στον τουρισμό, με τις αφίξεις να είναι αυξημένες κατά 5,9% μέχρι τον Αύγουστο και την κατά κεφαλή δαπάνη να αυξάνεται κατά 5% το 1ο εξάμηνο του έτους.

Θετική επίσης εξέλιξη παρουσιάζεται στο εμπόριο όπου παρατηρείται αυξητική τάση στις εξαγωγές και μείωση στις εισαγωγές τα τελευταία δύο χρόνια με αποτέλεσμα τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος (εκτενέστερη ανάλυση στη συνέχεια).

2.3 (στ) Το 2014 παρουσιάζεται καλύτερη εικόνα των **δημόσιων οικονομικών** από το 2013. Επίσης παρατηρείται πλεονασματικό πρωτογενές ισοζύγιο για το 2014 (+½% του ΑΕΠ) και βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου για το 2014 (-2½% ως ποσοστό του ΑΕΠ), γεγονός που δείχνει ότι αρχίζει να διορθώνεται το υπερβολικό έλλειμμα.

Διάγραμμα 6: Δημοσιονομικό και Πρωτογενές Ισοζύγιο

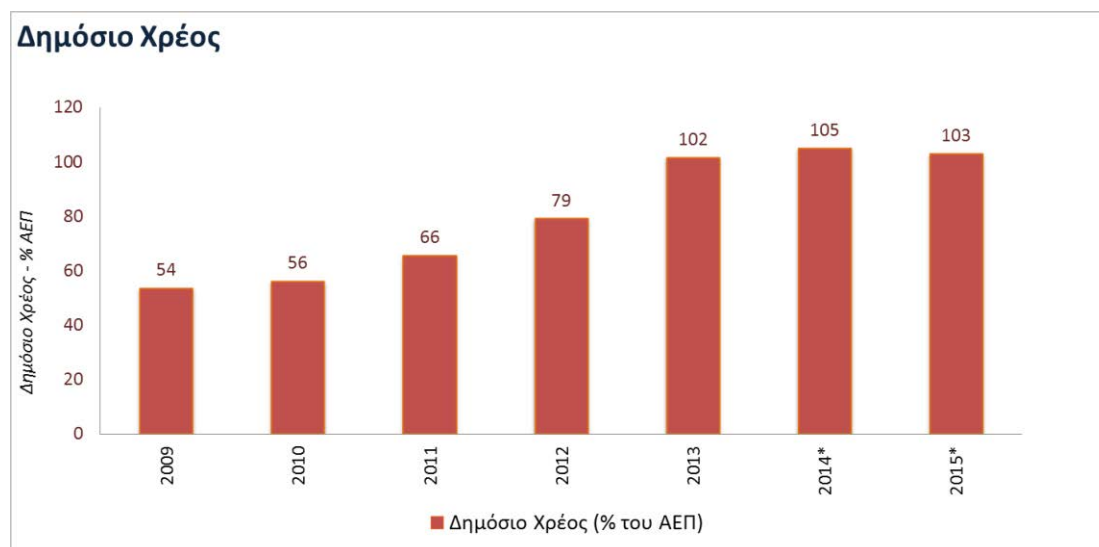
Πηγή: Υπ. Οικονομικών²⁶

²⁵ Υπ. Οικονομικών

²⁶ Υπ. Οικονομικών

Το Δημόσιο Χρέος ²⁷(105% του ΑΕΠ), βάσει προβλέψεων του Υπουργείου Οικονομικών, υπολογίζεται ότι από το 2014 και μετά, θα ακολουθήσει πτωτική πορεία και πριν το 2020 θα φθάσει κάτω από το 100% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές ισοζύγιο θα είναι πλεονασματικό.

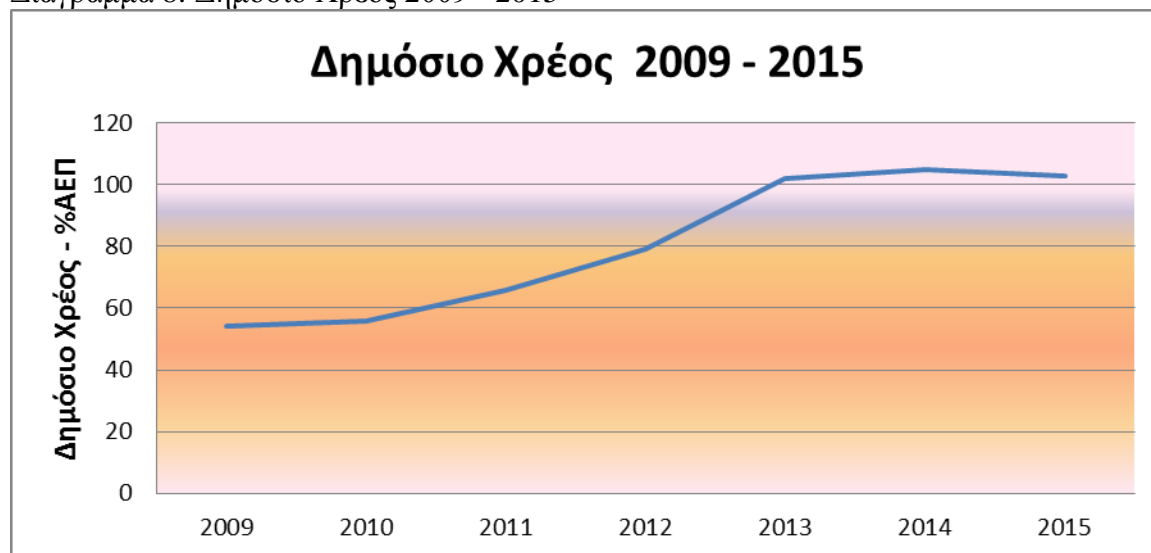
Διάγραμμα 7: Μεταβολή Δημόσιου Χρέους

Πηγή: Υπ. Οικονομικών

Διαγραμματικά τα πιο πάνω στοιχεία απεικονίζονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 8: Δημόσιο Χρέος 2009 - 2015

Από το 2010, υπήρχε μια απότομη ανιούσα του δημόσιου χρέους, το οποίο σχεδόν σταθεροποιείται το 2013 με μια μικρή αύξηση το 2014 και μια μικρή μείωση το 2015, γεγονός από το οποίο φαίνεται ότι η οικονομία άρχισε να ανακάμπτει.

²⁷ Ομιλία Υπουργού Οικονομικών στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών – 21.10. 2014

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΕΜΠΟΡΙΟ

3. 1 Ορισμός

Το **εμπόριο**²⁸ είναι η συναλλαγή κατά την οποία πωλείται / ανταλλάσσεται ένα προϊόν / μια υπηρεσία. Μπορεί χωριστεί σε δύο κατηγορίες: Το Εξωτερικό εμπόριο, που περιλαμβάνει τόσο τις εξαγωγές όσο και τις εισαγωγές προϊόντων/υπηρεσιών μεταξύ διαφορετικών χωρών και το Εσωτερικό εμπόριο, που περιλαμβάνει την πώληση / ανταλλαγή προϊόντων / υπηρεσιών εντός της ίδιας χώρας.

Οι εισαγωγές προϊόντων²⁹ είναι δυνατόν να εμποδιστούν/περιοριστούν από το κράτος εισαγωγής με διάφορους τρόπους, μεταξύ των οποίων και οι ακόλουθοι:

- Τελωνειακά εμπόδια: Αυτά είναι οι διάφοροι δασμοί που επιβάλλονται στα εισαγόμενα προϊόντα, ποσοτώσεις, τελωνειακές μεταβολές, κ.ά. Η τελωνειακή ένωση, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 1968, εξάλειψε αυτά τα εμπόδια μεταξύ των κρατών της ΕΕ.
- Τεχνικά εμπόδια : Είναι οι διαφορές μεταξύ των τεχνικών προδιαγραφών για την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων, οι οποίες ευνοούσαν τις μεγάλες επιχειρήσεις λόγω των οικονομικών και τεχνολογικών δυνατοτήτων τους έναντι των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Άλλα εμπόδια: ειδικοί φόρους κατανάλωσης, κρατικές επιδοτήσεις, διάφορες εκστρατείες.

Στην ενιαία αγορά, έχουν καταργηθεί όλα τα πιο πάνω εμπόδια και το εμπόριο διεξάγεται ελεύθερα, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ³⁰. Η ΕΕ έχει επίσης συνάψει πολλές εμπορικές συμφωνίες με τρίτες χώρες και έχει επιτύχει προτιμησιακή δασμολογική μεταχείριση, με μηδενικούς ή σημαντικά μειωμένους συντελεστές, για τα προϊόντα που εισάγονται από τρίτες χώρες.

²⁸ Wikipedia

²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή

³⁰ europa.eu

3.2 Θεωρία Εμπορίου

Η θεωρία του Διεθνούς Εμπορίου εξετάζει τους λόγους για τους οποίους οι διάφορες χώρες συναλλάσσονται μεταξύ τους και ανταλλάσσουν τα προϊόντα τους, καθώς και την επίδραση του εμπορίου στην εσωτερική οικονομία των χωρών αυτών και ειδικότερα στις τιμές των αγαθών και των συντελεστών παραγωγής, στη διανομή εισοδήματος και στην ευημερία της χώρας. Επίσης, εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους το κράτος παρεμβαίνει στη διεθνή αγορά αγαθών, αλλά και τις συνέπειες των παρεμβάσεων αυτών στις τιμές, την παραγωγή και την ευημερία.

3.2 (α) Κλασική θεωρία του εμπορίου: θεωρία απόλυτου και συγκριτικού πλεονεκτήματος.³¹

Η κλασική θεωρία του εμπορίου βασίζεται στις φιλελεύθερες ιδέες, σε αντίθεση με το μερκαντιλιστικό δόγμα (εμποριοκρατία), που έχει ως επίκεντρο το ρόλο του κράτους στις οικονομικές δραστηριότητες των χωρών.

Το μερκαντιλιστικό δόγμα βασίζεται στο ότι: η οικονομική δραστηριότητα έχει σκοπό την αύξηση της ευημερίας της χώρας, σαν σύνολο, η ευημερία συνδέεται με τη συσσώρευση πολυτίμων μετάλλων, ιδίως χρυσού, στα θησαυροφυλάκια του επίσημου κράτους και οι εξαγωγές είναι επιθυμητές μόνο στο βαθμό που συντελούν στην αύξηση του αποθέματος πολυτίμων μετάλλων. Αντίθετα, στο **φιλελευθερισμό**, το άτομο αποτελεί το κέντρο του ενδιαφέροντος με σημαντικό ρόλο στην κοινωνικο-οικονομική ζωή.

Οι κλασικοί συγγραφείς υποστήριζαν την ανάπτυξη του ελεύθερου εμπορίου, γιατί πίστευαν ότι μέσω του τα άτομα θα μπορούσαν να ωφεληθούν. Γενικά υποστήριζαν ότι υπάρχει όφελος για όλες τις χώρες που αναπτύσσουν το εξωτερικό εμπόριο. Σημειώνεται ότι οι κυριότεροι συγγραφείς της κλασικής θεωρίας του εμπορίου είναι οι Adam Smith, John S. Mill και David Ricardo. Οι ιδέες των κλασικών αυτών συγγραφέων εκφράζονται κυρίως μέσω της θεωρίας του απόλυτου και του συγκριτικού πλεονεκτήματος.

³¹ Παπάζογλου - Εισαγωγή στη Διεθνή Οικονομική

3.2 (α) (i) Το απόλυτο πλεονέκτημα³².

Σύμφωνα με τον Adam Smith “ κάθε χώρα έχει συμφέρον να εξάγει το προϊόν που παράγει με το χαμηλότερο κόστος εργασίας ή αυτό που έχει τη χαμηλότερη τιμή και να το ανταλλάσσει με το προϊόν που η άλλη χώρα παράγει με χαμηλότερο κόστος”.

Για να το αποδείξει αυτό χρησιμοποιεί ως παράδειγμα δύο χώρες, την Αγγλία και την Πορτογαλία, οι οποίες παράγουν δύο προϊόντα, ύφασμα και κρασί. Για την παραγωγή ο μόνος συντελεστής που χρησιμοποιείται είναι οι ώρες εργασίας. Η Αγγλία παράγει μία μονάδα υφάσματος με λιγότερες ώρες εργασίας από την Πορτογαλία, άρα με χαμηλότερο κόστος, ενώ η Πορτογαλία παράγει το κρασί με λιγότερες ώρες εργασίας ανά μονάδα από την Αγγλία. Συνεπώς, η Αγγλία έχει το απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή υφάσματος, ενώ η Πορτογαλία έχει το απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή κρασιού. Αν η κάθε χώρα εξειδικευτεί στην παραγωγή μόνο του προϊόντος, που παράγει με το χαμηλότερο κόστος, όπου δηλαδή έχει το απόλυτο πλεονέκτημα, μπορεί να το ανταλλάξει με το προϊόν που η άλλη χώρα παράγει με το χαμηλότερο κόστος.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το απόλυτο πλεονέκτημα του Adam Smith, κάθε χώρα εξάγει το προϊόν στην παραγωγή του οποίου διαθέτει το απόλυτο πλεονέκτημα.

3.2 (α) (ii) Το συγκριτικό πλεονέκτημα

Ο David Ricardo, υποστήριξε ότι, “ακόμα και αν μια χώρα παράγει όλα τα προϊόντα με χαμηλότερο κόστος, έχει όφελος από τη συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο. Αν μια χώρα δεν έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή κανενός προϊόντος, θα ήταν συμφερότερο γι’ αυτή να εξειδικευθεί στην παραγωγή εκείνων των προϊόντων στα οποία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα”. Σύμφωνα επίσης με το Ricardo, “αν μια χώρα παράγει δύο προϊόντα με χαμηλότερο κόστος από μια άλλη χώρα με την οποία διεξάγει εμπόριο, θα τη συμφέρει να εξειδικευθεί στην παραγωγή εκείνου του προϊόντος που το παράγει πιο φθηνά απ’ ότι το παράγει η άλλη χώρα”.

³² Σημειώσεις στις Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις του Θ. Παπαηλία (2014), Παπάζογλου - Εισαγωγή στη Διεθνή Οικονομική

Για να αποδείξει την πιο πάνω θεωρία του, ο Ricardo χρησιμοποίησε το παράδειγμα που ακολουθεί, με τις πιο κάτω προϋποθέσεις:

- Ο κόσμος αποτελείται από δύο χώρες , την Α και τη Β.
- Οι δύο αυτές χώρες παράγουν δύο προϊόντα, έστω καφέ και ζάχαρη.
- Η παραγωγική διαδικασία πραγματοποιείται με ένα συντελεστή παραγωγής, την εργασία.
- Το κράτος δεν επεμβαίνει στο διεθνές εμπόριο και συνεπώς η εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων είναι ελεύθερη.
- Η μεταφορά των προϊόντων γίνεται χωρίς κόστος μεταφοράς, ή με μηδαμινό κόστος.
- Η παραγωγικότητα της εργασίας είναι διαφορετική μεταξύ των προϊόντων. Επίσης η παραγωγικότητα διαφέρει από χώρα σε χώρα.
- Η εργασία είναι κινητός συντελεστής μέσα στη χώρα, ενώ δεν μετακινείται μεταξύ των χωρών του παραδείγματος.
- Το κόστος ευκαιρίας στην παραγωγή είναι σταθερό.
- Δεν υπάρχουν παραγωγικοί πόροι που δεν αξιοποιούνται. Η διαθέσιμη εργασία είναι πλήρως απασχολημένη.
- Ισχύει η εργασιακή θεωρία της αξίας (η αξία κάθε προϊόντος καθορίζεται από την ποσότητα της εργασίας που απαιτείται για να παραχθεί μία μονάδα προϊόντος).

Η χώρα Α για την παραγωγή ενός τόνου καφέ χρειάζεται 80 ώρες εργασίας ενώ για την παραγωγή ενός τόνου ζαχάρεως χρειάζεται 20 ώρες εργασίας. Στη χώρα Β η παραγωγή ενός τόνου καφέ απαιτεί 60 ώρες ενώ για 1 τόνο ζάχαρη 10 ώρες εργασίας..

Πίνακας 4: Το κόστος παραγωγής του καφέ και του ζαχάρεως στις χώρες Α και Β σε ώρες εργασίας

ΧΩΡΕΣ	ΚΑΦΕΣ	ΖΑΧΑΡΗ
A	80	20
B	60	10

Η χώρα Β έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή και των δύο προϊόντων γιατί τα παράγει πιο φθηνά από τη χώρα Α. Παρά ταύτα, συμφέρει στη χώρα Β να εξειδικευτεί στην

παραγωγή ζαχάρεως όπου φαίνεται ότι έχει συγκριτικό πλεονέκτημα και να εισάγει καφέ από τη χώρα Α, η οποία θα εξειδικευτεί και αυτή στην παραγωγή του καφέ, γιατί και αυτή έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του καφέ. Αυτό εξηγείται ως ακολούθως:

Πίνακας 5: Το κόστος παραγωγής του καφέ και του ζαχάρεως στις χώρες Α και Β σε ώρες εργασίας

ΧΩΡΕΣ	ΚΑΦΕΣ	ΖΑΧΑΡΗ
A	$80/20=5$	$20/80=0,25$
B	$60/10=6$	$10/60=0,166$

Στον πιο πάνω Πίνακας παρατηρούμε ότι στη χώρα Α 1 τόνος καφέ κοστίζει 5 τόνους ζαχάρεως και αντίστοιχα 1 τόνος ζαχάρεως 0,25 τόνους καφέ. Στη χώρα Β 1 τόνος καφέ κοστίζει 6 τόνους ζαχάρεως και αντίστοιχα 1 τόνος ζαχάρεως 0,166 τόνους καφέ. Από τα πιο πάνω στοιχεία συνάγεται ότι ο καφές παράγεται σχετικά πιο φθηνά στη χώρα Α, ενώ η ζάχαρη κοστίζει πιο φθηνά στη χώρα Β. Ως εκ τούτου, συμφέρει όπως οι δύο χώρες εξειδικευθούν η κάθε μία στην παραγωγή του προϊόντος που παράγει φθηνότερα, δηλαδή η χώρα Α στην παραγωγή καφέ και η χώρα Β στην παραγωγή ζαχάρεως και να εισάγουν από την άλλη χώρα το προϊόν που δεν θα παράγουν πια.

Ο Ricardo βασίζει τη θεωρία του στο **Κόστος Ευκαιρίας**, το οποίο εξηγείται ως ακολούθως:

Η παραγωγή ενός επιπλέον τόνου καφέ στη χώρα Α κοστίζει 5 τόνους ζαχάρεως ή για να παραχθεί ένας επιπλέον τόνος καφέ θα πρέπει να θυσιαστούν 5 τόνοι ζαχάρεως.

Στη συνέχεια βλέπουμε πως διαμορφώνεται η τιμή των προϊόντων στην κλειστή, άλλα και σε μια ανοικτή αγορά.

Κλειστή Αγορά:

Χώρα Α

1 τόνος καφέ = 5 τόνους ζαχάρεως

1 τόνος ζαχάρεως = 0,25 τόνους καφέ

Χώρα Β

1 τόνος καφέ = 6 τόνους ζαχάρεως

1 τόνος ζαχάρεως = 0,166 τόνους καφέ

Ανοικτή αγορά: Η τιμή ενός προϊόντος σε μια χώρα καθορίζεται μεταξύ των τιμών που πωλείται το προϊόν αυτό στις χώρες, οι οποίες συναλλάσσονται μεταξύ τους, επειδή για να

συμφέρει η συναλλαγή θα πρέπει μια χώρα να εισάγει το προϊόν σε τιμή χαμηλότερη από αυτή που προσφέρεται στην εγχώρια αγορά της. Επίσης, μια χώρα θα εξάγει ένα προϊόν, αν η τιμή που προσφέρεται στη διεθνή αγορά είναι πιο ψηλή από την εγχώρια.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία, η χώρα Α θα εξάγει καφέ αν η τιμή του στη διεθνή αγορά είναι μεγαλύτερη από 5 και η Β θα εισάγει τον καφέ αν η τιμή του στη διεθνή αγορά είναι μικρότερη από 6 (μικρότερη από την εγχώρια). Επίσης, η χώρα Β θα εξάγει ζάχαρη ,αν η τιμή της στη διεθνή αγορά είναι μεγαλύτερη από 0,166 και η χώρα Α θα εισάγει τη ζάχαρη αν η τιμή της είναι μικρότερη από 0,25.

Δηλαδή οι τιμές των δύο προϊόντων κυμαίνονται:

5 τόνοι ζαχάρεως < 1 τόνος καφέ < 6 τόνοι ζαχάρεως

0,166 τόνοι καφέ < 1 τόνος ζαχάρεως < 0,25 τόνοι καφέ

3.2 (α) (iii) Νέα Θεωρία Εμπορίου³³

Στη συνέχεια , διατυπώθηκαν νεότερες θεωρίες σχετικά με το διεθνές εμπόριο, οι οποίες εισήγαγαν νέα κριτήρια, όπως τη διαφορά στην τεχνολογία, τις οικονομίες κλίμακας, την προσαρμογή στη διεθνή ζήτηση, τη διαμόρφωση ολιγοπωλιακού ανταγωνισμού, τις στρατηγικές εμπορικής διείσδυσης ή την τεχνητή διαμόρφωση συγκριτικού πλεονεκτήματος. Στη δεκαετία του 1980, ο **Paul Krugman** συνέβαλε σημαντικά στη Νέα Θεωρία Εμπορίου, με τη χρήση οικονομιών κλίμακας σε μακροοικονομικά μοντέλα. Μέχρι τότε οι οικονομολόγοι υπέθεταν ότι η παραγωγικότητα μιας επιχείρησης παραμένει σταθερή ενόσω μεγαλώνει. Χάρη στον **Krugman**, η οικονομική θεωρία βασίστηκε στο ότι η παραγωγικότητα αυξάνεται με το μέγεθος και μπορεί μεταξύ άλλων να εξηγήσει τη δημιουργία βιομηχανικών κέντρων, πόλεων κλπ.

• ³³ Krugman P. R, Obstfeld M., Διεθνής Οικονομική: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, [wikipedia: Πολ Κρούγκμαν](#)

3.3 Παγκόσμιες Πολιτικές Εμπορίου

3.3 (α) Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου³⁴

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός (ΠΟΕ) ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995³⁵ και ήταν η εξέλιξη της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) που είχε δημιουργηθεί το 1947 με στόχο την καθιέρωση διεθνών κανόνων για το εμπόριο και ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλα τα μέλη, μείωση των δασμών και άλλων φραγμών στο εμπόριο και εξάλειψη της διακριτικής μεταχείρισης στο διεθνές εμπόριο.

Ο ΠΟΕ με 160 χώρες μέλη και 26 παρατηρητές μέχρι σήμερα, έχει επίσης καθιερώσει κανόνες που αποσκοπούν στην περαιτέρω εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο, όχι μόνο για τα προϊόντα αλλά και για τις υπηρεσίες. Ο ΠΟΕ ενσωμάτωσε τις προγενέστερες εμπορικές συμφωνίες της GATT όπως τη συμφωνία για τη γεωργία και τη συμφωνία για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης. Έχει όμως συνάψει και πολλές νέες διεθνείς εμπορικές συμφωνίες, μετά από διαπραγματεύσεις με διάφορες χώρες της παγκόσμιας κοινότητας. Κυριότερες είναι η Γενική Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (GATS) και η συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (TRIPS) καθώς και άλλες γενικές συμφωνίες.

Πρόσθετα ο ΠΟΕ επιλύει διαφορές, παρακολουθεί τις εθνικές πολιτικές, παρέχει τεχνική βοήθεια και κατάρτιση στις αναπτυσσόμενες χώρες και συντονίζει τη συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Γενικά, ο σκοπός του ΠΟΕ είναι η να διευκολύνει τους παραγωγούς αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και τους εξαγωγείς και εισαγωγείς παγκοσμίως. Οι χώρες - μέλη του ΠΟΕ, μέσω διαπραγματεύσεων, προσαρμόζουν διαρκώς τους πολυμερείς κανόνες εμπορίου με το εξελισσόμενο παγκόσμιο σύστημα εμπορίου. Ένας τέτοιος γύρος ο "Γύρος της Ντόχα", βρίσκεται σήμερα σε εξέλιξη και αποσκοπεί σε περαιτέρω ελευθέρωση του εμπορίου και στην καταπολέμηση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω των κερδών του διεθνούς εμπορίου. Όμως οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε αδιέξοδο και δείχνει ότι το διεθνές σύστημα εμπορικών συναλλαγών έχει αλλάξει σημαντικά τα τελευταία χρόνια

³⁴ ΕΕ: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

³⁵ wikipedia

3.3 (β) Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)³⁶

Η ιδέα της ΕΕ δημιουργήθηκε το 1951 με την υπογραφή της Συνθήκης των Παρισίων από έξι χώρες, το Βέλγιο, τη Δυτική Γερμανία, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ολλανδία. Σκοπός της υπογραφής της Συνθήκης των Παρισίων ήταν η συνένωση των βιομηχανιών άνθρακα και χάλυβα (ΕΚΑΧ). Το 1957 υπογράφηκε η Συνθήκη της Ρώμης με την οποία δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Η ΕΟΚ στόχευε αρχικά στη δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης μεταξύ των Κρατών-Μελών της, τα οποία θα επωφελούνταν από τη μεταξύ τους κατάργηση των δασμών και γενικότερα των εμποδίων στο εμπόριο, καθώς και από την υιοθέτηση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου για τις εισαγωγές τους από τρίτες χώρες. Το 1991, υπογράφηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Νοεμβρίου 1993 και δημιούργησε την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Το 1999, 11 κράτη-μέλη της διευρυμένης πλέον ΕΕ, υιοθέτησαν ως κοινό νόμισμα το ευρώ. Το νόμισμα αυτό αρχικά χρησιμοποιήθηκε μόνο στις οικονομικές συναλλαγές. Δημιουργήθηκε έτσι η Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ– Ευρωζώνη) από Κράτη – Μέλη με υγιείς οικονομίες, που πληρούσαν τα κριτήρια του Μάαστριχτ. Το 2002 το ευρώ χρησιμοποιήθηκε ως κανονικό νόμισμα και υιοθετήθηκε από 12 Κράτη – Μέλη (το 2001, εντάχθηκε και η Ελλάδα στη ζώνη του ευρώ. Σήμερα η ΕΕ απαριθμεί 28 Κράτη – Μέλη και η ΟΝΕ 18 Κράτη – Μέλη.

Σήμερα η ΕΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη δύναμη στο παγκόσμιο εμπόριο, τη μεγαλύτερη εξαγωγέα τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών παγκοσμίως, τη μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων προς τρίτες χώρες και το δεύτερο μεγαλύτερο δέκτη ξένων επενδύσεων μετά τις Η.Π.Α.

Πρόσθετα, η διεύρυνση της ΕΕ και η ισχυροποίηση της Ενιαίας Αγοράς έχουν συμβάλει ώστε η ΕΕ να έχει ηγετικό ρόλο στις εμπορικές διαπραγματεύσεις παγκοσμίως, τόσο σε διμερές επίπεδο (ανάμεσα στην ΕΕ και στις τρίτες χώρες) όσο και σε πολυμερές επίπεδο, στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου.

Κύρια χαρακτηριστικά της ενιαίας αγοράς είναι η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων. Η ΕΕ έχει επίσης καθιερώσει κοινή αγροτική και

³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή

αλιευτική πολιτική και κοινή εμπορική πολιτική προς τις τρίτες χώρες, όπως επίσης και περιφερειακή πολιτική για την υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών της.

Βασική πολιτική της ΕΕ για την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου είναι η ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, ο οποίος δεν επιτρέπει τον καθορισμό ομοιόμορφων τιμών πώλησης των προϊόντων από τις επιχειρήσεις, ούτε την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από μια επιχείρηση. Επίσης δεν επιτρέπει τη δημιουργία καρτέλ που αποσκοπούν και πάλι στον καθορισμό ομοιόμορφων τιμών πώλησης των προϊόντων και στον καταμερισμό της αγοράς προς ίδιο όφελος.

Αποτέλεσμα του ελεύθερου εμπορίου είναι η οικονομική ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας όχι μόνο εντός των Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και των εμπορικών της εταίρων. Σημειώνεται ότι τα δύο τρίτα των εισαγωγών της είναι πρώτες ύλες, ημικατεργασμένα προϊόντα και εξαρτήματα με τα οποία κατασκευάζονται τα έτοιμα προϊόντα εντός της ΕΕ. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη όχι μόνο των επιχειρήσεων εντός της ΕΕ, αλλά και των επιχειρήσεων εντός των χωρών που συναλλάσσεται, δημιουργώντας εκατέρωθεν νέες θέσεις εργασίας και άνοδο του βιοτικού επιπέδου των χωρών αυτών.

Το ελεύθερο εμπόριο δημιουργεί επιπλέον ευκαιρίες για καινοτομία και αυξάνεται η παραγωγικότητα. Οι εμπορικές συναλλαγές και οι επενδυτικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται εντός της ΕΕ συμβάλλουν στη διάδοση νέων ιδεών, καινοτόμων πρακτικών, νέων τεχνολογιών και προηγμένων μεθόδων έρευνας, με αποτέλεσμα τη βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών και τη διαμόρφωση νέων προτύπων. Οι επιχειρήσεις γίνονται έτσι περισσότερο ανταγωνιστικές τόσο εντός της ΕΕ όσο και παγκόσμια.

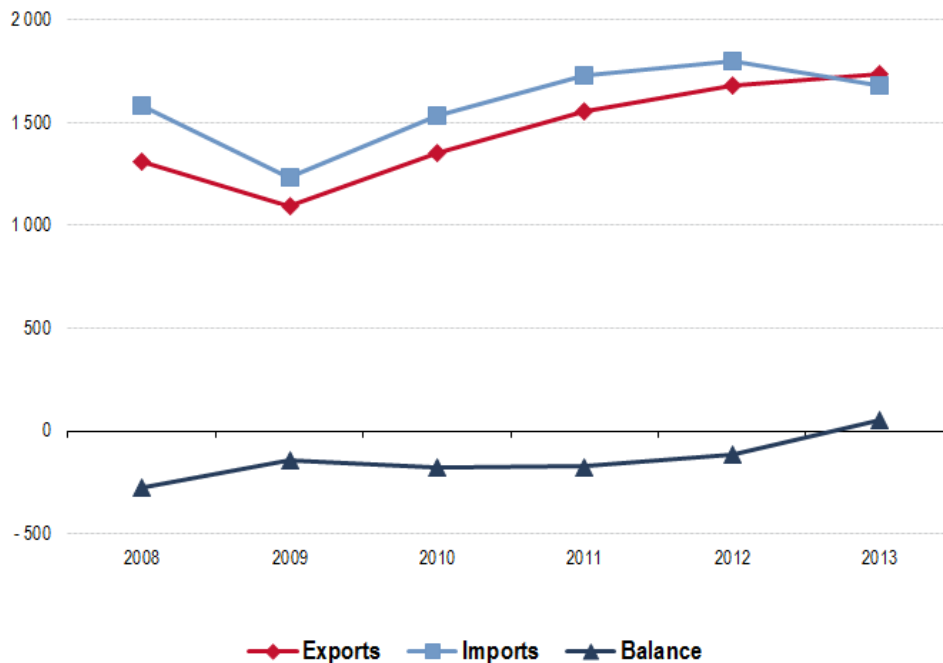
3.3 (γ) (i) Γενικά Στοιχεία για τις Εμπορικές συναλλαγές της ΕΕ³⁷

Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος προμηθευτής/εξαγωγέας, καθώς εξάγει τα προϊόντα της σε 80 χώρες στον κόσμο. Σημειώνεται ότι οι ΗΠΑ είναι μόνο ο κύριος προμηθευτής/εξαγωγέας σε 20 μόνο χώρες.

³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στο πιο κάτω διάγραμμα εμφανίζεται η μεταβολή του εμπορίου της ΕΕ από το 2008 μέχρι το 2013³⁸.

Διάγραμμα 9: Μεταβολή του Εμπορίου της ΕΕ 2008 – 2013 (σε εκατ.)

Πηγή: Eurostat

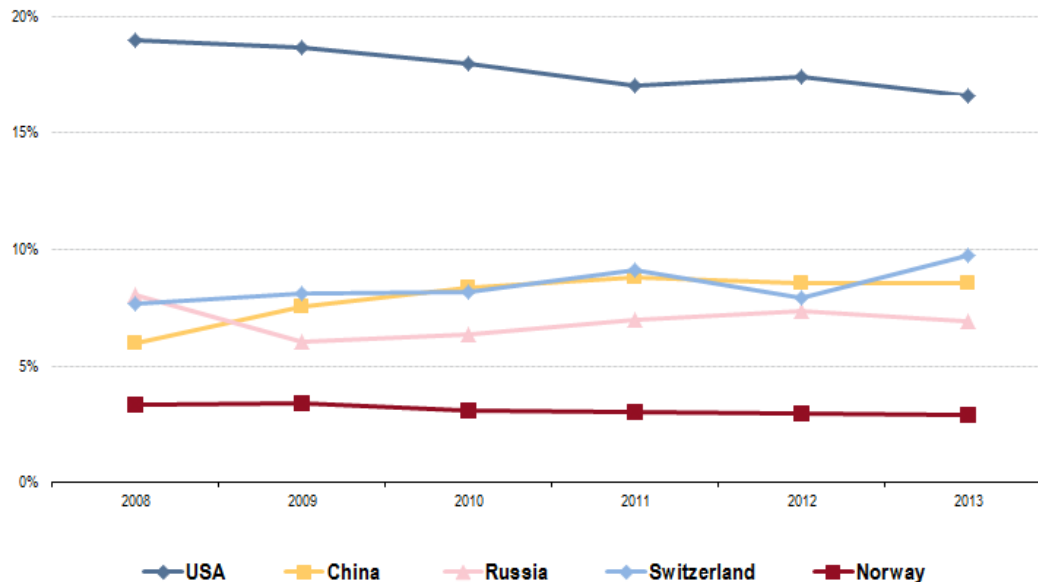
Όπως φαίνεται, το 2009 υπήρξε σημαντική μείωση τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών των κρατών μελών της ΕΕ, γεγονός που οφείλεται στην παγκόσμια οικονομική κρίση και στη γενική μείωση των συναλλαγών. Από το 2009 όμως, άρχισε η άνοδος των εξαγωγών και των εισαγωγών. Το 2013, οι εισαγωγές της ΕΕ μειώθηκαν σε βαθμό που να είναι μικρότερες των εξαγωγών, με αποτέλεσμα να παρουσιαστεί μικρό πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ.

Οι ΗΠΑ είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ. Τα τελευταία όμως χρόνια, οι μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές και κυρίως οι εξαγωγές έχουν αρχίσει να μειώνονται. Συγκεκριμένα, μεταξύ 2002 και 2013 οι συνολικές εξαγωγές της ΕΕ προς τις ΗΠΑ μειώθηκαν από 28% σε 17%. Παρά ταύτα, από το 2009 το πλεόνασμα με τις ΗΠΑ έχει αυξηθεί και το 2013 έφθασε σε επίπεδα ρεκόρ.

³⁸ Eurostat

Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται η μεταβολή των συνολικών εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ με τους μεγαλύτερους εμπορικούς της εταίρους στον κόσμο, από το 2008 μέχρι το 2013.

Διάγραμμα 10: Εμπορικοί Εταίροι της ΕΕ 2008 - 2013

Πηγή : Eurostat, ΕΕ

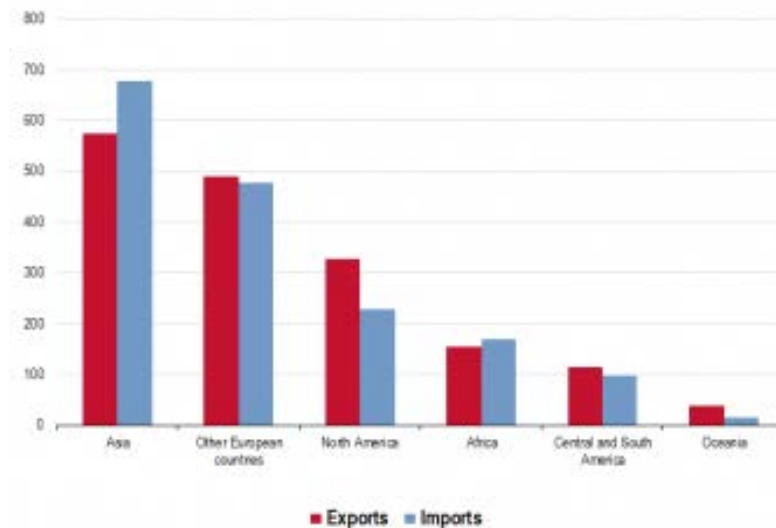
Από το διάγραμμα φαίνεται επίσης η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών με την Κίνα. Το 2009, έτος παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, το εμπόριο μειώνεται με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, αλλά αυξάνεται με την Κίνα και την Ελβετία.

Το 2014, με βάση στοιχεία της Eurostat, η Κίνα μεταβάλλεται σε κύριο εμπορικό εταίρο της ΕΕ, με τις εισαγωγές από τη χώρα αυτή να ανέρχονται το πρώτο εξάμηνο του 2014 στα 140 δισ. Ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 5%. Αντίστοιχα, την ίδια περίοδο οι κοινοτικές εξαγωγές προς την Κίνα έφτασαν τα 78,8 δισ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση 10%.

Γενικά το εμπόριο της ΕΕ με την Κίνα έχει τριπλασιαστεί από το 2002. Σημειώνεται ότι από το 2005, η Κίνα κατέχει την πρώτη θέση ως προμηθευτής της ΕΕ, ενώ η Ρωσία, από το 2011, αποτελεί το δεύτερο μεγάλο προμηθευτή της. Η Κίνα είναι επίσης ο τρίτος εξαγωγικός προορισμός των προϊόντων της ΕΕ.

Στο πιο κάτω διάγραμμα φαίνονται οι μεγαλύτεροι εμπορικοί εταίροι της ΕΕ το 2013. Όπως φαίνεται, η ΕΕ έχει το μεγαλύτερο διμερές έλλειμμα στις εμπορικές συναλλαγές με την Κίνα ενώ το μεγαλύτερο εμπορικό πλεόνασμα παρουσιάζεται στις συναλλαγές με τις ΗΠΑ.

Διάγραμμα 11: Μεγαλύτεροι Εμπορικοί Εταίροι της ΕΕ 2013

Πηγή: Eurostat

Με βάση στοιχεία της Eurostat που αφορούν το 2012, το μεταποιητικό εμπόριο της ΕΕ, παρουσίαζε πλεόνασμα 300 δις Ευρώ περίπου (εξαιρουμένου του πετρελαίου), ποσό που είναι 5πλάσιο από αυτό που παρουσίαζε το 2000. Πλεόνασμα επίσης παρουσίαζε η ΕΕ και στις υπηρεσίες, το οποίο φαίνεται ότι ήταν εικοσαπλάσιο από αυτό που είχε πριν από 10 έτη και το οποίο έφθασε πάνω από 100 δις ευρώ. Το γεωργικό εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ έγινε πλεονασματικό από ελλειμματικό. Γενικά, το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ για αγαθά και υπηρεσίες παρουσίαζε μικρό έλλειμμα (74 δις. ευρώ) που οφείλεται καθαρά στην εισαγωγή ενεργειακών προϊόντων.

3.3 (γ)(ii) Σχέσεις ΕΕ και ΠΟΕ

Η ΕΕ επηρεάστηκε αρχικά από τις πολιτικές της GATT με αποτέλεσμα τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύεται εμπορικές συμφωνίες και υπερασπίζεται τα συμφέροντα της ΕΕ ενώπιον του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, και για τα 28 Κράτη - Μέλη. Μέσω του ΠΟΕ, η ΕΕ προωθεί τις πολυμερείς εμπορικές

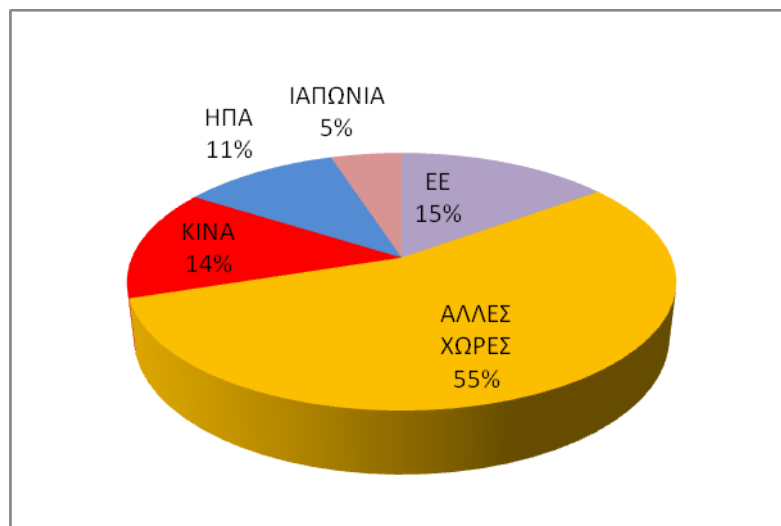
διαπραγματεύσεις τις οποίες σκοπεύει μελλοντικά να χρησιμοποιήσει για να αντικαταστήσει τις διμερείς διαπραγματεύσεις.

3.3(δ) Παγκοσμιοποίηση³⁹

Παρατηρείται ροή των κεφαλαίων, του εμπορίου, των ανθρώπινων και άλλων πόρων σε αναδυόμενες χώρες. Τα προϊόντα δεν κατασκευάζονται πλέον εξολοκλήρου σε μια χώρα αλλά η κατασκευή τους γίνεται με πολλές επί μέρους διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε διαφορετικούς τόπους/χώρες.

Ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης ήταν η ανάδειξη άλλων οικονομικών δυνάμεων, εκτός από την ΕΕ και τις ΗΠΑ, όπως η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία. Έτσι, αυξήθηκε ο ανταγωνισμός όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, αλλά ιδιαίτερα η πρόσβαση σε πηγές ενέργειας και πρώτες ύλες. Ταυτόχρονα, οι αγορές των χωρών αυτών έχουν γίνει πιο προσιτές. Ειδικότερα παρατηρείται ότι, από το 1996 έως το 2009 οι εισαγωγικοί δασμοί μειώθηκαν από 19,6 % σε 4,2 % στην Κίνα, από 20,1 % σε 8,2 % στην Ινδία και από 13,8 % σε 7,6 % στη Βραζιλία .

Διάγραμμα 12: Παγκόσμιες εξαγωγές προϊόντων - 2012

Πηγή ΕΕ

³⁹ ebooks / Εμπόριο και ανάπτυξη

3.4 Γενικά εμπορικά στοιχεία για την Κύπρο⁴⁰

Το εμπόριο αποτελούσε από ανέκαθεν ένα από τους κυριότερους τομείς της οικονομίας, ο οποίος συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη της Κύπρου. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 1960, έτος ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, το εμπόριο αποτελούσε το 21% του ΑΕΠ της Κύπρου. Η μεγάλη αυτή ανάπτυξη του εμπορίου οφειλόταν στη γεωγραφική θέση της Κύπρου, καθώς αποτελεί σταυροδρόμι 3 Ηπείρων (Ασία, Ευρώπη, Αφρική), γεγονός που της εξασφαλίζει πολλά εμπορικά και άλλα πλεονεκτήματα. Επίσης, στη μικρή εγχώρια αγορά της Κύπρου, η οποία την ώθησε να αναζητήσει ξένες αγορές, στην ανοικτή της οικονομία, στα φορολογικά πλεονεκτήματα που είχε αναπτύξει, καθώς και στην αναπτυγμένη εμπορική υποδομή της.

Σημαντικό επίσης ρόλο στην ανάπτυξη του εμπορίου της Κύπρου έχει διαδραματίσει και η δραστηριοποίηση της Κύπρου για προώθηση των εξαγωγών προϊόντων και αγαθών, μέσω των 11 Εμπορικών Κέντρων⁴¹ που λειτουργεί σε επιλεγμένες καταναλωτικές χώρες. Συγκεκριμένα, σήμερα λειτουργούν Εμπορικά Κέντρα στην Αίγυπτο, Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Λίβανος, Πολωνία και Ρωσία.

Το Υπουργείο Εμπορίου **προωθεί** επίσης τις ακόλουθες δράσεις :

- **Καταχώρηση διαφημίσεων** και άρθρων σε επιχειρηματικά έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά σε διάφορες χώρες
- Συμμετοχή με περίπτερο σε **εξειδικευμένες εκθέσεις** προϊόντων και υπηρεσιών του εξωτερικού.
- Διοργάνωση σεμιναρίων και αποστολών για την προβολή των κυπριακών προϊόντων / υπηρεσιών (σε συνεργασία με το ΚΕΒΕ).
- **Παροχή οικονομικής ενίσχυσης** σε επιχειρήσεις για διεξαγωγή έρευνας σε αγορές του εξωτερικού.
- **Παροχή οικονομικής ενίσχυσης** για συμμετοχή εταιρειών τους με δικά τους έξοδα σε διεθνείς εκθέσεις προϊόντων και υπηρεσιών.

⁴⁰ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

⁴¹ Υπουργείο Εμπορίου

Πριν την τουρκική εισβολή η Κύπρος, λόγω των πολλών λατομείων που είχε (περίπου 250 λατομεία) εξήγγε διάφορα ασβεστολιθικά πετρώματα με κύριο εξαγωγικό ορυκτό τον αμιάντο, και το χαλκό. Επίσης, πριν το 1974, η Κύπρος εξήγγε διάφορα γεωργικά προϊόντα που παράγοντας στις τουρκοκρατούμενες τώρα περιοχές όπως σιτηρά (Μεσαορία), ελιές (Κυθρέα), εσπεριδοειδή (Μόρφου), καπνό (Καρπασία), πατάτες και λαχανικά (Κοκκινοχώρια).

Μετά την τουρκική εισβολή και την κατοχή του βόρειου μέρους της Κύπρου, το οποίο συνεισέφερε μέχρι το 1974 στο 75% της κυπριακής οικονομίας, αναπτύχθηκε περισσότερο η μεταποιητική βιομηχανία, και κυρίως η βιομηχανία ενδυμάτων και υποδημάτων, προϊόντα που εξάγονταν κυρίως προς τις χώρες της Μ. Ανατολής.

Κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90 η Κύπρος, εξελίχθηκε σε ένα διεθνές χρηματοπιστωτικό κέντρο. Σε αυτό συνέβαλε η σύναψη πολλών διμερών διακρατικών συμφωνιών για αποφυγή διπλής φορολογίας (46), καθώς και η προσφορά σημαντικών φορολογικών πλεονεκτημάτων σε υπεράκτιες επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω πολιτικών, η Κύπρος προσέλκυσε πάνω από 230.000 ξένες εταιρείες διεθνών δραστηριοτήτων (κυρίως ρωσικών), οι οποίες προέβηκαν σε σημαντικές κεφαλαιουχικές επενδύσεις, δίνοντας έτσι ώθηση στην ανάπτυξη.

Σε αυτό συνέβαλε σημαντικά και η άνοδος των **υπηρεσιών**, που ήταν απαραίτητες και συνδέονταν με τη λειτουργία των υπεράκτιων επιχειρήσεων. Δημιουργήθηκαν μεγάλα δικηγορικά, λογιστικά, ασφαλιστικά και ναυτιλιακά γραφεία και αναπτύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό οι τράπεζες με συνολικό ενεργητικό επταπλάσιο περίπου του ΑΕΠ της χώρας.

Το 1997, χρονολογία σταθμός για το εμπόριο της Κύπρου, ολοκληρώνεται η τελωνειακή ένωση της Κύπρου με την ΕΕ και καταργούνται οι δασμοί και οι ποσοτικοί περιορισμοί στη πλειοψηφία των εισαγόμενων προϊόντων από την ΕΕ, ενώ υιοθετείται το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο για τις εισαγωγές από Τρίτες χώρες. Επόμενη χρονολογία σταθμός για την οικονομία της Κύπρου είναι το 2004, όπου επιτυγχάνεται η ένταξή της στην Ε.Ε. Τη χρονιά αυτή, οι κυπριακές εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, φθάνουν στο 97,5% περίπου του κυπριακού ΑΕΠ.

Η ένταξη στην Ε.Ε. και στη συνέχεια στην ΟΝΕ, επηρεάζει θετικά το βιοτικό επίπεδο της Κύπρου. Τα κυπριακά προϊόντα και υπηρεσίες προσφέρονται σε μια τεράστια ενιαία αγορά των 500 και πλέον εκ. πολιτών, όπου η ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών και η απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών, ενισχύουν τις συνθήκες ανταγωνισμού, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση των τιμών και στην ποιοτική βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών.

Ιδιαίτερη μεγάλη αύξηση παρατηρείται στις εισαγωγές (αυξημένες εισαγωγές αυτοκινήτων και άλλων ενδιάμεσων αγαθών και πρώτων υλών, αλλά και αύξηση των τιμών των πετρελαιοειδών), σε συνδυασμό με τη μικρή αύξηση των εξαγωγών επιβαρύνουν σημαντικά το εμπορικό ισοζύγιο της Κύπρου.

Σημαντικοί οικονομικοί εταίροι της Κύπρου την περίοδο αυτή είναι η Ρωσία (χρηματοπιστωτικό και τουριστικό τομέα), το Ην. Βασίλειο (τουρισμός) και η Ελλάδα (διμερές εμπόριο).

Σε αυτή την περίοδο αναπτύσσεται σημαντικά ο τομέας των υπηρεσιών, εξακολουθεί να αναπτύσσεται και το 2012 φθάνει στο 75,9% του κυπριακού ΑΕΠ⁴². Οι υπηρεσίες που αναπτύχθηκαν περισσότερο σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά και τη ναυτιλία, όπως επίσης ο τουρισμός, τα κτηματομεσιτικά, η ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση, οι ιατρικές και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι τομείς των κατασκευών, της βιομηχανίας, των ορυχείων/λατομείων και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας παρουσίασαν αρνητική ανάπτυξη και περιορίστηκαν στο 13,1% του ΑΕΠ. Τέλος, οι τομείς της γεωργίας και αλιείας είχαν πολύ μικρή συνεισφορά που φθάνει μόλις το 2,0% του ΑΕΠ.

Σημειώνεται όμως ότι το 2011, το 2012 και το 2013, λόγω της οικονομικής κρίσης, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο σημειώνει σημαντική μείωση, περιοριζόμενο κατά 8,8% το 2011, 12% το 2012 και 25,5%, με τον όγκο εμπορίου να μειώνεται κατά 10,1% το 2013. Η μείωση του εμπορίου το 2013 επέρχεται λόγω μείωσης στις εισαγωγές αγαθών, η οποία

⁴² Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Στατιστική Υπηρεσία

έφθασε το 15,9%, σε σύγκριση με 9% το 2012 και παρά το γεγονός ότι συνεχίζεται η αύξηση στις συνολικές εξαγωγές αγαθών (13,3%), σε σύγκριση με 1,2% το 2012.

Η διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου και η μικρότερη αύξηση του πλεονάσματος στο ισοζύγιο των υπηρεσιών επέφεραν δυσμενείς εξελίξεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο μεταξύ 2005 – 2013, διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Πίνακας 6: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Έτος	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (εκ. ευρώ)	-461,1	-1.005,3	-1.865	-2.679,0	-1.808	-1.711,9	-601,8	-1.217,1	-310,1
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών / % ΑΕΠ	- 5,9	-7,0	-11,8	-15,6	- 10,7	-9,8	-4,7	-11,7	-1,9

*Προκαταρκτικά στοιχεία - Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου
Σημειώνεται ότι, η χρηματοδότηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών γίνεται από τις άμεσες επενδύσεις και τον εξωτερικό δανεισμό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, γεγονός που επηρεάστηκαν δραστικά λόγω οικονομικής κρίσης.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση άρχισε να επηρεάζει μερικώς την Κύπρο από το 2009, με την οικονομία να γνωρίζει ύφεση -1,9% του ΑΕΠ.

Ο **τουριστικός τομέας** αρχίζει να παρουσιάζει μείωση (από 2,7 εκ. το 2000 σε 2,5 εκ. το 2012), ενώ οι οικοδομές δέχονται μεγάλο πλήγμα. Οι πωλήσεις εξοχικών κατοικιών σε μη Κύπριους πολίτες σημειώνουν μεγάλη πτώση, η οποία σε ορισμένες Επαρχίες όπως π.χ. στην Πάφο έφθασε μέχρι το 75% (2009). Παρά τις μειώσεις των τιμών (20-30%), πολλές εξοχικές κατοικίες παραμένουν αδιάθετες. Η πτώση στον κατασκευαστικό τομέα επηρεάζει αρνητικά το ρυθμό ανάπτυξης, καθώς ο κλάδος αυτός επηρεάζει την παραγωγή και τη ζήτηση σε μια σειρά υπηρεσιών και εγχώριων προϊόντων.

Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και σαν συνέπεια δεν μπορούν να προβούν σε επενδύσεις. Πρόσθετα αρχίζει να μειώνεται η απασχόληση αφού οι επιχειρήσεις, στην προσπάθειά τους να περιορίσουν τα λειτουργικά τους έξοδα αρχίζουν τις απολύσεις. Οι εγγεγραμμένοι άνεργοι του τομέα αυτού αποτελούν το 17% του συνόλου ενώ για το 2013 ανήλθαν στο 20%.

Ο δημόσιος τομέας, παρουσιάζει επίσης σοβαρά προβλήματα που δημιουργήθηκαν λόγω του μεγάλου αριθμού απασχολουμένων και του πολύ ψηλού κρατικού μισθολογίου.

Η κυπριακή οικονομία αρχίζει να υποβαθμίζεται. Το 2010 υποβαθμίστηκε στη 40^η θέση στη σχετική κλίμακα του World Economic Forum., το 2011 στη 47^η και το 2012 στην 58^η θέση. Το 2010 και το 2011 η οικονομία παρουσιάζει ρυθμούς ανάπτυξης 1,3% και 0,5% αντιστοίχως, αλλά το 2012 η ύφεση ανήλθε σε 2,4%. Η οικονομία επιδεινώνεται το 2013, με την ύφεση να κυμαίνεται μεταξύ 6,5% και 8,7% περίπου.

3.4 (α) Συγκεντρωτικά στοιχεία για το εμπόριο μεταξύ της Κύπρου και των άλλων χωρών⁴³

3.4 (α) (i) Πρόσφατα στοιχεία

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2014, το εμπορικό ισοζύγιο της Κύπρου παρουσίαζε έλλειμμα ύψους €3.118,8εκ., σε σύγκριση με €2.649,1εκ. κατά την αντίστοιχη περίοδο του 2013.

Με βάση στοιχεία της Eurostat και της Στατιστικής Υπηρεσίας*, οι εξαγωγές της Κύπρου σε αξία ανήλθαν την περίοδο αυτή ήταν €1.221,4εκ. σε σύγκριση με €1.357,9εκ. την περίοδο αντίστοιχη περίοδο του 2013, σημειώνοντας μείωση 10%, ενώ οι εισαγωγές έφτασαν τα €4.340,2εκ. σε σύγκριση με €4.006,9εκ., σημειώνοντας αύξηση 8%, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2013.

Τον τελευταίο χρόνο (2013), το συνολικό εμπόριο μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών ανήλθε στα €6,4 δις σημειώνοντας μείωση κατά 10,1% σε σχέση με το 2012. Οι εγχώριες εξαγωγές σημείωσαν αύξηση 10,4% από το 2012 ενώ οι συνολικές εισαγωγές μειώθηκαν κατά 16% από το 2012.

Συγκριτικά, όπως θα δούμε στον πιο κάτω πίνακα με το συνολικό εμπόριο της Κύπρου, τα τελευταία τρία χρόνια υπάρχει μια συνεχής μείωση των εισαγωγών και μια ανοδική τάση

⁴³ Στατιστική Υπηρεσία, Eurostat

των εγχώριων εξαγωγών. Οι επανεξαγωγές είχαν επίσης ανοδική τάση το 2013, φθάνοντας τα €0,9 δις, που αντιστοιχεί σε αύξηση 15,4% από το 2013.

Τα κυριότερα κυπριακά προϊόντα που εξήχθησαν το 2013 ήταν τα φαρμακευτικά προϊόντα (28%), τα γαλακτοκομικά (11%), τα Λαχανικά, φυτά και ρίζες (9%), το Αλάτι, θείο, γαίες και πέτρες, γύψος, ασβέστης, τσιμέντα (8%), τα Μαργαριτάρια, πολύτιμες πέτρες, κοσμήματα, πολύτιμα μέταλλα (χρυσός, ασήμι, κλπ (5%) και χαλκός (4%). Όπως αναφέρθηκε, τα φαρμακευτικά προϊόντα ήταν πρώτα στις εξαγωγές και ακολούθησαν το χαλούμι (11%), οι πατάτες (8%), απορρίμματα χαρτιού, γυαλιού και μετάλλων (7%), τα τσιμέντα (5%), ο χρυσός (5%), τα εσπεριδοειδή (4%), τα ψάρια (3%), χαλκός (3%), χυμοί (3%) και τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός (2%).

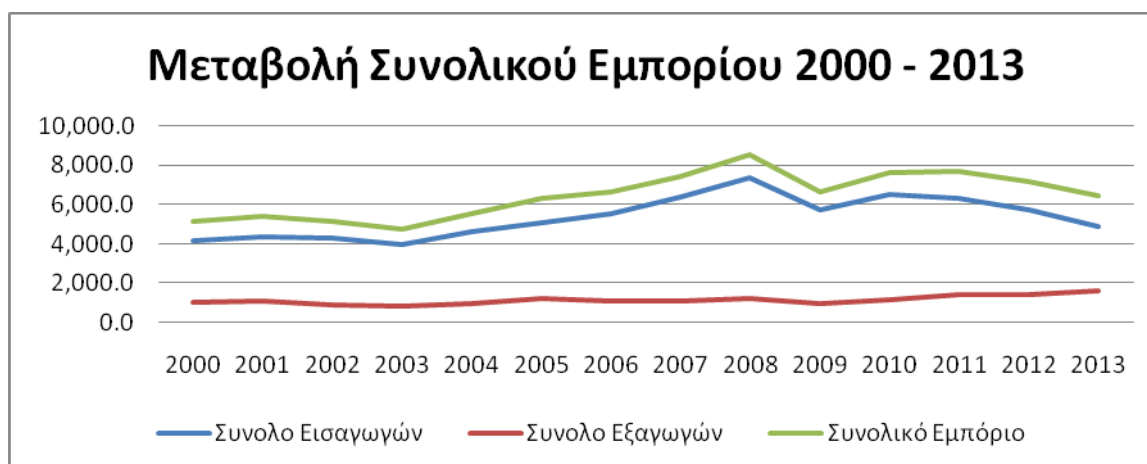
Τα κυριότερα προϊόντα εισαγωγής κατά το 2013 ήταν τα καταναλωτικά προϊόντα(35,5%), τα καύσιμα και λιπαντικά (28,1%) και οι πρώτες ύλες (25%). Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο μειώθηκε κατά €724 εκ. περίπου το 2013 σε σχέση με το 2012 .

Ο κυριότερος εξαγωγικός προορισμός των κυπριακών προϊόντων ήταν η ΕΕ με δεύτερη τη Μέση Ανατολή. Πρώτος εξαγωγικός προορισμός ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο και δεύτερη η Ελλάδα. Ο κυριότερος προμηθευτής της Κύπρου ήταν και πάλι η ΕΕ και δεύτερη η Ασία. Πρώτη χώρα εισαγωγής ήταν η Ελλάδα.

3.4 (α) (ii) Μεταβολή συνολικού εμπορίου της Κύπρου

Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται η μεταβολή του εμπορίου της Κύπρου από το 2000 μέχρι το 2013.

Διάγραμμα 13: Μεταβολή Συνολικού Εμπορίου 2000 – 2013 (σε εκατ.)

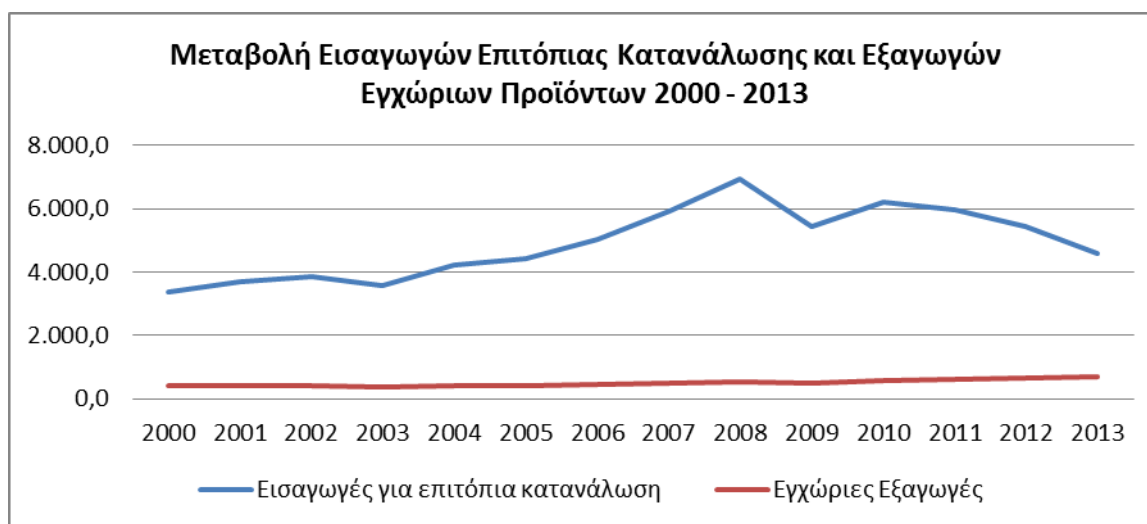

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

Όπως φαίνεται πιο πάνω, το συνολικό εμπόριο της Κύπρου, από το 2004 αρχίζει να αυξάνεται με τη μεγαλύτερη αύξηση να παρατηρείται το 2008, έτος ένταξης στην ΟΝΕ. Το 2009, το εμπόριο σημειώνει μείωση λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Τα επόμενα δύο χρόνια, αρχίζει και πάλι να αυξάνεται, ενώ το 2012 αρχίζει να μειώνεται και να φθάνει στα επίπεδα του 2009, καθώς επηρεάζεται από την οικονομική κρίση που επηρεάζει την οικονομία της Κύπρου. Οι εξαγωγές έχουν πολύ μικρή μεταβολή, αλλά από το 2010, αρχίζουν να αυξάνονται. Αντίθετα οι εισαγωγές σημειώνουν τη μεγαλύτερη αύξηση το 2008. Το 2009 μειώνονται σημαντικά, ενώ το 2010 αυξάνονται για να αρχίσουν τα επόμενα δύο χρόνια να μειώνονται και να συμβάλλουν στη μείωση του εμπορικού ισοζυγίου.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται διαγραμματικά η μεταβολή των εισαγωγών επιτόπιας κατανάλωσης και των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων κατά τη χρονική περίοδο 2000 μέχρι 2013.

Διάγραμμα 14: Μεταβολή των εισαγωγών επιτόπιας κατανάλωσης και των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων 2000 - 2013. (σε εκατ.)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα, οι εισαγωγές επιτόπιας κατανάλωσης παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση το 2008, όπου η οικονομία ανθούσε και τα εισοδήματα των Κυπρίων ήταν αυξημένα. Επίσης η υιοθέτηση του ευρώ ευνόησε τις εισαγωγές. Σημαντική μείωση φαίνεται να πραγματοποιείται το 2009 ενώ από το 2010 όπου σημειώνεται άνοδος, αρχίζουν και πάλι να μειώνονται σημαντικά. Οι εγχώριες εξαγωγές παρουσιάζουν μια μικρή συνεχόμενη αύξηση, η οποία μεγαλώνει λίγο περισσότερο από το 2010.

3.4 (α) (ii) Εξέλιξη εμπορίου της Κύπρου από την ολοκλήρωση της τελωνειακής ένωσης μέχρι σήμερα με ιδιαίτερη έμφαση από την ένταξη και μετά (1996 – 2013).⁴⁴

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη του συνολικού εμπορίου της Κύπρου από το 1996 που ολοκληρώνεται η τελωνειακή ένωση με την ΕΕ μέχρι σήμερα, με ιδιαίτερη έμφαση δίνεται έμφαση στη χρονική περίοδο 2004 μέχρι το 2013 όπου επιτυγχάνεται η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. (Αναλυτικότερη απεικόνιση στα Παραρτήματα I – IV)

⁴⁴ Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

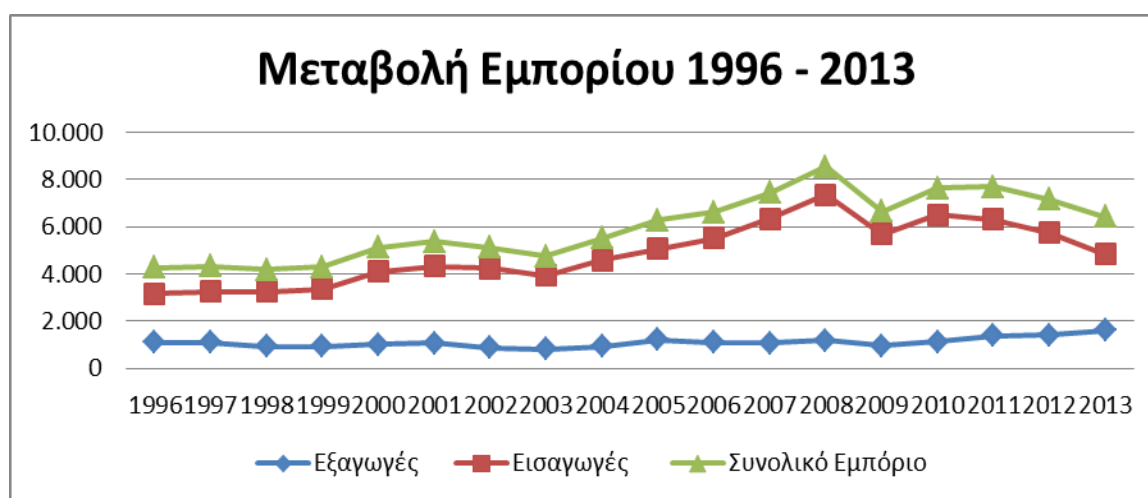
Πίνακας 7: Συνολικό Εμπόριο Κύπρου 1996-2013 (εκατ. €)

Ετος	Συνολικές Εξαγωγές				Εισαγωγές		Εμπορικό ισοζύγιο		Συνολικό Εμπόριο	
	Εγχώριες	Επιανεξ.	Σύνολο	% ετήσιας μεταβολής	Αξία	% ετήσιας μεταβολής	Αξία	% ετήσιας μεταβολής	Αξία	% ετ. μεταβολής
1996	393,9	715,1	1.109	16,8	3.173,8	11,2	-2.064,8	8,4	4.282,8	12,6
1997	375,5	718,1	1.093,6	-1,4	3.245,2	2,2	-2.151,6	4,2	4.338,8	1,3
1998	378,2	563,5	941,7	-13,9	3.254,4	0,3	-2.312,7	7,5	4.196,1	-3,3
1999	367,7	559,9	927,6	-1,5	3.367,5	3,5	-2.439,9	5,5	4.295,1	2,4
2000	411,4	599,9	1.011,3	9,0	4.103,9	21,9	-3.092,7	26,8	5.115,2	19,1
2001	424,8	648,3	1.073,1	6,1	4.320,6	5,28	-3.247,5	5,0	5.393,7	5,4
2002	402,6	471,0	873,6	-18,6	4.248,6	-1,7	-3.375,1	3,9	5.122,2	-5,0
2003	367,8	446,9	814,7	-6,7	3.936,7	-7,4	-3.122,1	-7,5	4.751,7	-7,2
2004	415,1	521,3	936,4	14,9	4.577,8	14	-3.641,5	16,6	5.514,2	16,1
2005	407,0	821,7	1.228,7	31,2	5.069,1	10,7	-3.840,3	5,5	6.297,8	14,2
2006	446,6	665,1	1.111,7	-9,6	5.513,5	8,7	-4.401,8	14,0	6.625,2	5,1
2007	505,1	577,6	1.082,7	-2,7	6.353,4	15,2	-5.270,7	19,7	7.436,1	12,2
2008	547,2	643,2	1.190,4	9,9	7.366,7	15,9	-6.176,3	17,1	8.557,1	15,0
2009	479,4	491,0	970,4	-18,5	5.691,8	-22,7	-4.721,4	-23,5	6.662,2	-22,1
2010	566,7	570,1	1.136,8	17,1	6.517,4	14,5	-5.380,6	13,9	7.654,2	14,9
2011	627,3	776,7	1.404	23,5	6.310,5	-3,2	-4.906,5	-8,8	7.714,5	0,8
2012	648,3	774,2	1.420,5	1,2	5.742	-9,0	-4.321,5	-11,9	7.162,5	-7,16
2013	716,0	893,3	1.609,3	13,3	4.830	-15,9	-3.221	-25,5	6.439	-10,10

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

Τα πιο πάνω συνολικά στοιχεία απεικονίζονται διαγραμματικά ως ακολούθως:

Διάγραμμα 15: Μεταβολή Εμπορίου 1996 – 2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

Από τον πιο πάνω Πίνακα και το διάγραμμα φαίνεται ότι από το 1996 που ολοκληρώνεται η τελωνειακή ένωση μέχρι το 2013 τόσο οι εξαγωγές όσο και οι εισαγωγές της Κύπρου επηρεάστηκαν θετικά. Ειδικότερα οι εισαγωγές, από το 1996 – 2004 αυξήθηκαν κατά 44,3% και από το 2004 – 2013 αυξήθηκαν κατά 5,52%. Οι εξαγωγές, από το 1996 – 2004 αυξήθηκαν κατά 15,5% και από το 2004 μέχρι το 2013, 71,9% . Οι εγχώριες εξαγωγές από το 1996 – 2004 αυξήθηκαν 5,4% , οι δε επανεξαγωγές μειώθηκαν κατά 27,1 % (και από το 2004-2013, αυξήθηκαν 72,5% και 71,4% % αντίστοιχα). (Παράρτημα Ι)

Στο Παράρτημα ΙΙ φαίνεται επίσης ότι από το 1996 –2004 τη μεγαλύτερη αύξηση στις εισαγωγές είχαν τα καταναλωτικά αγαθά, ενώ από το 2004 – 2013 είχαν τα καύσιμα και λιπαντικά. Στις εγχώριες εξαγωγές από το 1996 –2004 όλες σχεδόν οι κατηγορίες προϊόντων είχαν μικρή αύξηση, εκτός των βιομηχανικών προϊόντων μεταποιητικής προέλευσης που παρουσίασαν μικρή μείωση. Από το 2004 – 2013 αυξήθηκαν ελαφρώς τα βιομηχανικά προϊόντα γεωργικής, ορυκτής και μεταποιητικής προέλευσης, ενώ μειώθηκαν τα γεωργικά προϊόντα.. Στο Παράρτημα ΙΙΙ φαίνεται ότι από το 1996 –2004 οι εξαγωγές προς Τρίτες χώρες μειώθηκαν κατά 43,6% , ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 6,6%. Αντίστοιχα οι εισαγωγές από την ΕΕ αυξήθηκαν κατά 89,3% και οι εξαγωγές 11,3%. Από το 2004 – 2013, οι εξαγωγές προς Τρίτες χώρες αυξήθηκαν 127,1%, ενώ οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 0,6%. Αντίστοιχα οι εισαγωγές από την ΕΕ αυξήθηκαν κατά 10,5% και οι εξαγωγές 22,1%. Στο Παράρτημα ΙV φαίνεται ότι από το 1996 –2004 οι εισαγωγές Καταναλωτικών Αγαθών αυξήθηκαν 131,8% και από το 2004 – 2013, 28,4%. Οι εισαγωγές Ενδιάμεσων Αγαθών και Πρώτων Υλών, από το 1996 –2004 αυξήθηκαν 37,2% ενώ από το 2004 – 2013, μειώθηκαν κατά 16,5%. Τα Κεφαλαιουχικά Αγαθά από το 1996 –2004 αυξήθηκαν 67,5% , ενώ από το 2004 – 2013, μειώθηκαν 42,6%. Τα Καύσιμα και Λιπαντικά από το 1996 –2004 μειώθηκαν 54,76% ενώ από το 2004 – 2013 αυξήθηκαν 462,6%.

Στον πίνακα που ακολουθεί απεικονίζεται αναλυτικά η συνολική μεταβολή του εμπορίου της Κύπρου, από το 2004 – 2013.

Πίνακας 8: Αναλυτική απεικόνιση της μεταβολής του συνολικού εμπορίου (2004 - 2013)

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Σύνολο εισαγωγών (€εκ.)	4.830,4	5.742,2	6.310,5	6.517,4	5.691,8	7.366,7	6.353,4	5.513,5	5.069,1	4.577,9
Εισαγωγές για επιτόπια κατ. (€εκ.)	4.579,4	5.450,2	5.951,2	6.218,8	5.430,4	6.925,1	5.929,0	5.031,0	4.427,0	4.230,8
Κατηγορία σε ποσοστ. μορφή (%)										
Καταν. αγαθά	35,6	32,9	31,3	30,2	33,7	28,3	29,7	29,9	30,4	30,0
Ενδιάμεσα αγαθά και πρώτες ύλες	25,0	24,1	27,1	26,9	27,9	30,1	30,7	30,0	30,5	32,4
Κεφαλ. αγαθά	5,8	6,2	7,5	8,7	11,8	9,2	9,3	9,9	10,1	10,9
Μεταφ. εξοπλισμός	5,5	7,3	9,8	13,7	10,2	14,0	15,0	12,2	11,6	13,4
Καύσιμα και λιπαντικά	28,1	29,2	23,2	18,6	16,2	18,0	15,1	16,6	15,6	11,9
Μη ταξινομηθέντα	0,1	0,3	1,1	1,9	0,2	0,4	0,2	1,4	1,8	1,4
Σύν. εξαγωγών (€εκ.), περ. των πρ.	1.609,3	1.422,4	1.404,0	1.136,8	970,4	1.190,4	1.082,7	1.111,8	1.228,7	936,4
σε πλοία και αεροπλάνα (€εκ.)										
Επανεξαγωγές (€εκ.)	893,3	774,1	776,7	570,1	491,1	643,2	577,6	665,1	821,8	521,3
Εγχώριες εξαγωγές (€εκ.)	715,9	648,3	627,2	566,7	479,4	547,2	505,1	446,6	407,0	415,1
Εγχώριες εξαγωγές, εκτός προμηθ. σε πλοία και αεροπλάνα (€εκ.)	710,3	644,9	626,0	566,2	478,6	546,6	504,2	445,6	406,2	409,7
Κατηγορία σε ποσοστ. μορφή (%)										
Γεωργικά προϊόντα	16,6	13,4	17,5	15,2	17,3	21,3	23,8	21,2	23,0	24,0
Ορυκτά	0,9	0,9	0,9	0,8	1,3	1,3	2,4	2,4	1,3	1,2
Βιομ. πρ. γεωργικής προέλευσης	17,2	17,4	16,9	16,6	16,7	14,9	13,8	16,2	17,9	14,2
Βιομ. πρ. ορυκτής προέλευσης	4,5	5,5	5,3	4,3	3,8	4,3	3,8	1,7	1,4	2,3
Βιομ. πρ. μεταπ. προέλευσης	60,4	62,3	59,4	63,0	60,9	58,1	56,2	58,5	56,3	58,2
Μη ταξινομηθέντα	0,4	0,4	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Αναλυτικότερα παρατηρούμε ότι, το 2004 και 2005, οι εξαγωγές των κυπριακών προϊόντων αυξήθηκαν, ενώ τα αμέσως επόμενα χρόνια (2006 και 2007) επηρεάστηκαν αρνητικά, γεγονός που δυνατό να οφείλεται στο οξύ ανταγωνισμό των ευρωπαϊκών προϊόντων. Από το 2010 και παρά την παγκόσμια οικονομική κρίση, παρατηρείται μια αυξητική τάση των συνολικών εξαγωγών (ντόπιων προϊόντων και επανεξαγωγών), που οφείλεται στην ένταξη στην ευρωζώνη και στην υιοθέτηση του ευρώ που διευκόλυνε τις συναλλαγές. Για τις εισαγωγές παρατηρείται μια αυξητική τάση που διαρκεί μέχρι το 2008, η οποία οφείλεται στην αύξηση των καταναλωτικών δαπανών και της ευημερούσας οικονομίας, αλλά και στην αύξηση των τιμών των καυσίμων. Σημαντική μείωση των εισαγωγών παρατηρείται από το

2011, λόγω της οικονομικής κρίσης, η οποία έπληξε την κυπριακή οικονομία και της δραστηκής μείωσης της κατανάλωσης. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω μεταβολών, το 2013 παρατηρείται σμίκρυνση του εμπορικού ελλείμματος κατά 26% περίπου.

3.5 Εξαγωγές⁴⁵

Αναλυτικά, οι Εξαγωγές από το 2004 μέχρι το 2013 απεικονίζονται στον πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 9: Εξαγωγές (2004 – 2013)

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Σύν. εξαγωγών (€εκ.), περ. των προμ.	1.609,3	1.422,4	1.404,0	1.136,8	970,4	1.190,4	1.082,7	1.111,8	1.228,7	936,4
σε πλοία και αεροπλάνα (€εκ.)										
Εγχώριες εξαγωγές (€εκ.)	715,9	648,3	627,2	566,7	479,4	547,2	505,1	446,6	407,0	415,1
Εγχώριες εξαγωγές, εξαιρ. των προμ. σε πλοία και αεροπλάνα (€εκ.)	710,3	644,9	626,0	566,2	478,6	546,6	504,2	445,6	406,2	409,7
Κατηγορία σε ποσοστιαία μορφή (%)										
Γεωργικά προϊόντα	16,6	13,4	17,5	15,2	17,3	21,3	23,8	21,2	23,0	24,0
Ορυκτά	0,9	0,9	0,9	0,8	1,3	1,3	2,4	2,4	1,3	1,2
Βιομ. προϊόντα γεωργικής προέλευσης	17,2	17,4	16,9	16,6	16,7	14,9	13,8	16,2	17,9	14,2
Βιομ. προϊόντα ορυκτής προέλευσης	4,5	5,5	5,3	4,3	3,8	4,3	3,8	1,7	1,4	2,3
Βιομ. προϊόντα μεταποιητικής προέλ.	60,4	62,3	59,4	63,0	60,9	58,1	56,2	58,5	56,3	58,2
Μη ταξινομηθέντα	0,4	0,4	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας

Όπως φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα, οι συνολικές εξαγωγές από το 2004 μέχρι το 2013, παρουσίασαν συνολικά αύξηση 72%. Οι εγχώριες εξαγωγές, παρουσίασαν επίσης συνολική αύξηση 72,5%.

⁴⁵ Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – Υπ. Εμπορίου

3.5 (α) Εγχώριες Εξαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο

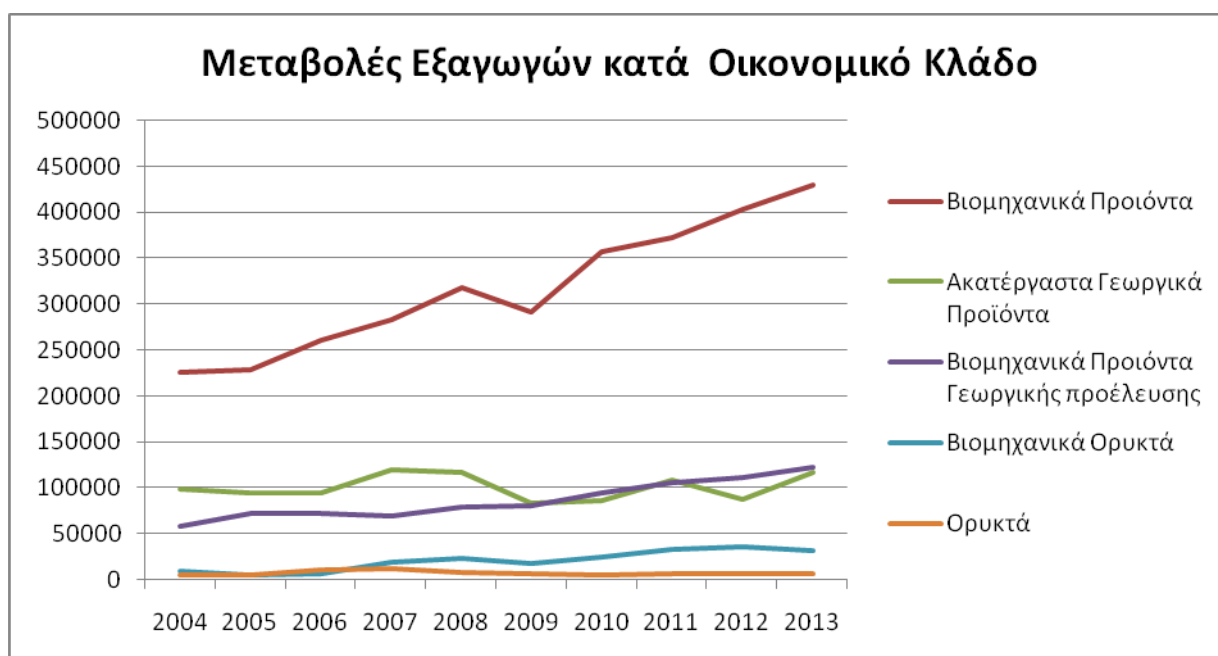
Πίνακας 10: Κυριότερες Εγχώριες Εξαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο σε €'000ς

Οικονομικός Κλάδος	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Βιομηχανικά Προϊόντα	225.891	228.784	260.989	283.377	317.586	291.688	356.633	372.050	402.152	429.021
Ακατέργαστα Γεωργικά Προϊόντα	98.215	93.492	94.344	120.091	116.646	82.679	86.212	109.002	87.340	117.900
Βιομηχανικά Προϊόντα Γεωργικής Προέλευσης	58.278	72.648	72.294	69.752	79.464	79.964	93.771	105.837	111.111	122.200
Βιομηχανικά Ορυκτά	9.369	5.816	7.366	19.032	23.722	18.016	24.598	33.383	35.828	31.964
Ορυκτά	5.097	5.298	10.742	11.938	7.216	6.136	4.707	5.653	6.202	6.393

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Εμπορίου

Σημείωση: Τα στοιχεία για το 2013 είναι προκαταρκτικά και δεν συμπεριλαμβάνουν τις προμήθειες σε πλοία και αεροπλάνα

Διάγραμμα 16: Μεταβολές Εξαγωγών κατά Οικονομικό Κλάδο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω Πίνακα και το διάγραμμα, το 2005 σημειώθηκε αύξηση εξαγωγών στα μεταποιητικά προϊόντα και μικρή μείωση στα υπόλοιπα προϊόντα. Από το

2006 μέχρι το 2013, παρατηρείται αύξηση εξαγωγών σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, με εξαίρεση το 2009 που επηρεάζονται από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Οι συνολικές μεταβολές κατά οικονομικό κλάδο, μετά την ένταξη στην ΕΕ είναι:

- Βιομηχανικά Προϊόντα 90% αύξηση
- Ακατέργαστα Γεωργικά Προϊόντα 20% αύξηση
- Βιομηχανικά Προϊόντα Γεωργικής Προέλευσης 109,7% αύξηση
- Βιομηχανικά Ορυκτά 241,2% αύξηση
- Ορυκτά 25,4% αύξηση

Όπως αναφέραμε πιο πάνω, οι συνολικές εξαγωγές της Κύπρου, παρά την οικονομική κρίση εξακολουθούν να αυξάνονται, με εξαίρεση το 2009 και να επηρεάζουν σημαντικά το ΑΕΠ της Κύπρου.

3.5 (α) (i) Επίδραση των εξαγωγών επί του ΑΕΠ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η επίδραση των εξαγωγών επί του ΑΕΠ για τα έτη 2004 μέχρι 2013.

Πίνακας 11: Επίδραση των εξαγωγών επί του ΑΕΠ

ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ/ΑΕΠ (%)
2004	7,5
2005	9,2
2006	7,7
2007	6,8
2008	7
2009	6
2010	7
2011	12,5
2012	8
2013	9,8

Αναλυτικά, το 2004, έτος ένταξης στην ΕΕ, οι εξαγωγές αποτελούσαν το 7,5% του ΑΕΠ. Το επόμενο έτος σημειώθηκε μεγάλη αύξηση εξαγωγών σε ορισμένους κλάδους και παρά τη μικρή μείωση σε άλλους κλάδους, οι συνολικές εξαγωγές έφθασαν το 9,2% του ΑΕΠ. Το

2008, οι εξαγωγές μειώθηκαν αποτελούσαν το 7% του ΑΕΠ. Το 2009, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η συνεισφορά των εξαγωγών, μειώνεται ελαφρά (από 7 σε 6%). Το 2011 όμως, οι εξαγωγές ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, παρουσιάζουν σημαντική αύξηση φθάνοντας το 12,5%. Το 2012, λόγω της μεγάλης οικονομικής κρίσης που επηρεάζει την Κύπρο, το ποσοστό αυτό παρουσιάζει και πάλι μείωση η οποία φθάνει το 8%, για να αρχίσει και πάλι την άνοδο το 2013, που φθάνει το 9,8%.

3.5 (β) Εγχώριες Εξαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή⁴⁶

Την περίοδο αυτή, οι κυριότεροι εξαγωγικοί προορισμοί των κυπριακών προϊόντων είναι οι ακόλουθοι:

Πίνακας 12: Εγχώριες Εξαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή

	2008 (€εκ)	2009 (€εκ)	2010 (€εκ)	2011 (€εκ)	2012 (€εκ)	2013 (€εκ)
Χώρες ΕΕ	321 (58,9%)	66 (13,8%)	334 (59%)	357,5 (57,2%)	337,5 (52%)	346,2 (48,3%)
Χώρες Μ. Ανατολής	70 (12,8%)	53 (11%)	72 (13%)	87 (13,9%)	109,1 (16,8%)	119,7 (16,7%)
Χώρες Ασίας	20 (3,7%)	4,5 (0,9%)	39 (7%)	82 (13,1%)	63,3 (9,8%)	64,1 (8,9%)
Χώρες Β. Αμερικής	5,7 (1%)	4,4 (0,9%)	6 (1%)	8 (1,3%)	8,1 (1,2%)	9,2 (1,3%)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Όπως φαίνεται και στον πιο πάνω πίνακα, η ΕΕ εξακολουθεί να παραμένει ο κυριότερος εξαγωγικός προορισμός των κυπριακών προϊόντων. Οι εξαγωγές προς τις χώρες της Μέσης Ανατολής παρουσιάζουν αυξητική πορεία, καθιστώντας τις παραδοσιακές αυτές χώρες ως δεύτερη αγορά των κυπριακών προϊόντων.

⁴⁶ Στατιστική Υπηρεσία

3.5 (β) (i) Κυριότερες χώρες εξαγωγής

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά οι κυριότερες χώρες εξαγωγής των κυπριακών προϊόντων από το 2004 μέχρι το 2013. Όπως φαίνεται, το Ην. Βασίλειο είναι ο πρώτος εξαγωγικός προορισμός και ακολουθεί η Ελλάδα και το Ισραήλ.

Πίνακας 13: Εγχώριες Εξαγωγές κατά κυριότερες χώρες(σε €'000ς)

Χώρα Εξαγωγής	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Σύνολο Εξαγωγών	1.609,3	1.422,4	1.404,0	1.136,8	970,4	1.190,4	1.082,7	1.111,8	1.228,7	936,4
Χώρες της ΕΕ¹	702,8	624,8	712,0	583,9	505,1	606,0	607,8	586,4	731,9	575,5
Γαλλία	11,7	10,5	12,1	13,0	8,4	11,3	8,6	82,0	208,3	23,2
Γερμανία	41,4	32,5	67,2	105,7	81,9	67,1	66,6	50,7	65,1	46,7
Ελλάδα	267,9	288,2	331,5	241,8	220,3	228,5	214,7	147,0	140,1	111,1
Ιταλία	29,2	39,6	40,2	25,3	18,3	36,2	29,4	36,8	11,7	16,1
Κάτω Χώρες ²	18,5	16,6	17,6	18,7	12,8	16,5	16,3	16,0	24,2	23,1
Ισπανία	5,4	7,2	7,3	5,2	3,4	21,1	6,0	6,9	5,0	7,7
Ηνωμένο Βασίλειο	208,7	128,2	125,2	86,5	79,6	119,4	150,2	162,4	206,8	255,3
Τρίτες Χώρες	643,5	523,4	422,0	381,2	323,6	344,7	294,3	309,1	292,8	283,3
Κίνα	32,9	28,1	19,0	15,7	11,5	7,4	7,5	8,7	11,9	2,1
Αίγυπτος	36,6	21,1	24,2	20,0	24,7	17,6	14,3	10,4	8,0	5,9
Βραζιλία	0,6	0,9	0,5	0,4	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Ισραήλ	62,0	39,6	29,1	21,1	16,7	13,8	10,6	13,4	12,9	9,5
Ιαπωνία	0,7	0,9	0,3	0,5	0,6	20,2	14,1	12,5	18,5	18,4
Κορέα (Νότια)	5,9	6,6	5,4	4,1	3,4	1,7	2,4	2,5	1,8	1,7
Λίβανος	35,7	50,2	47,7	37,5	32,7	31,8	28,4	25,4	25,3	25,2
Ρωσία	25,7	20,2	19,1	19,7	13,8	24,5	19,6	16,6	15,9	18,4
Σαουδική Αραβία	12,5	13,5	12,4	14,4	11,3	10,1	9,5	7,8	10,9	6,6
Συρία	1,9	2,7	13,1	24,3	18,9	19,5	17,0	16,4	10,7	9,5
Ταϊβάν	2,2	2,8	2,5	1,8	1,9	1,1	1,0	0,9	0,7	0,7
Ταϊλάνδη	5,2	7,3	4,3	2,6	1,4	1,3	1,5	1,2	1,8	1,5
Εν. Αραβικά Εμιράτα	35,9	34,9	25,1	20,3	17,6	20,2	19,7	50,7	31,4	44,2
Ηνωμένες Πολιτείες	57,7	46,0	18,2	13,3	13,7	8,0	6,5	8,2	17,9	15,5
			13,9							
Μη καθ.χώρες	8,8	8,9	13,9	8,4	5,7	8,0	11,1	9,9	10,7	5,2
Προμ. σε πλοία	254,2	265,3	256,1	163,3	136,0	231,7	169,5	206,4	193,3	72,4

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Σημείωση: Τα στοιχεία για το 2013 είναι προκαταρκτικά και συμπεριλαμβάνουν τις προμήθειες σε πλοία και αεροπλάνα

3.5 (γ) Εγχώριες Εξαγωγές κατά Κατηγορία Προϊόντων

Πίνακας 14: Εγχώριες Εξαγωγές κατά Κατηγορία Προϊόντων
2008 – 2013 (σε €'000)

Κατηγορία Προϊόντων	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% Μεταβ. 2008-2013
Σύνολο	547.167	479.368	566.658	627.247	648.318	716.187	23,6
Φαρμακευτικά προϊόντα	122.920	108.019	129.820	143.745	162.659	200.888	38,8
Γαλακτοκομικά προϊόντα	38.584	43.661	51.935	58.727	65.562	80.304	52
Πολύτ. Πέτρες & μέταλλα	1.132	1.778	1.098	11.270	51.659	36594	96,9
Λαχανικά, φυτά και ρίζες	56.810	48.288	42.636	61.079	41.009	60.439	6
Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας (συμπ. απορρίμματα)	21.589	14.581	25.140	43.300	41.201	27611	21,8
Χαλκός (συμπ. απορρίμματα)	21.098	17.565	28.900	39.743	37.516	30.618	31,1
Φρούτα	29.889	23.738	29.040	27.214	26.606	28.928	-3,3
Αλάτι, θείο, γαίες και πέτρες, γύψος, ασβέστης, τσιμέντα άλλες ορυκτές ύλες	11.960	12.735	12.413	14.845	23.877	54.376	78
Επεξεργασμένα λαχανικά, φρούτα, ξηροί καρποί	12.804	11.868	16.518	21.362	19.934	19.313	33,7
Μηχανές, φωτοβολταϊκά, ηλεκτρικές συσκευές	67.887	61.780	86.506	55.303	19.602	19371	-250,5
Υπόλοιπα	162.494	135.354	142.654	150.658	158.693	157.745	

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

Σημείωση: Τα στοιχεία συμπεριλαμβάνουν τις προμήθειες σε πλοία και αεροπλάνα

Από τον πιο πάνω Πίνακα παρατηρούμε ότι οι εξαγωγές από το 2008 , που η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωζώνης, μέχρι το 2013, αυξήθηκαν κατά 23,6%. Τα προϊόντα που παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση στις εξαγωγές ήταν:

Μαργαριτάρια, πολύτιμες πέτρες, κοσμήματα, πολύτιμα μέταλλα (χρυσός, ασήμι):96,9%

Αλάτι, θείο, γαίες και πέτρες, γύψος, ασβέστης, τσιμέντα άλλες ορυκτές ύλες: 78%

Γαλακτοκομικά προϊόντα: 52%

Φαρμακευτικά προϊόντα: 38,8%

Τη μεγαλύτερη μείωση στις εξαγωγές φαίνεται ότι είχαν οι Μηχανές, τα φωτοβολταϊκά και οι ηλεκτρικές συσκευές.

Στα πιο κάτω διαγράμματα παρουσιάζεται η αυξητική πορεία των δύο πρώτων προϊόντων του Πίνακα κατά τα έτη 2008-2013.

Διάγραμμα 17: Μεταβολή Εξαγωγών Φαρμακευτικών Προϊόντων 2008 – 2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων, μετά το 2009, που επηρεάστηκαν αρνητικά, αρχίζουν να έχουν μια συνεχόμενη ανοδική πορεία. Το ίδιο παρατηρείται και για τα γαλακτοκομικά προϊόντα στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 18: Μεταβολή Εξαγωγών Γαλακτοκομικών Προϊόντων 2008 - 2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Σημειώνεται ότι το 2013, οι μεγαλύτερες εγχώριες εξαγωγές ήταν φαρμακευτικά προϊόντα (28%) και από τα γαλακτοκομικά το χαλούμι (11%). Ακολουθούν οι πατάτες 8% και τα διάφορα απορρίμματα 7%. Στα γραφήματα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι κυριότεροι εξαγωγικοί προορισμοί για τα δύο πρώτα εξαγωγικά προϊόντα.

Διάγραμμα 19: Εξαγωγικοί προορισμοί για τα Φαρμακευτικά προϊόντα - 2013

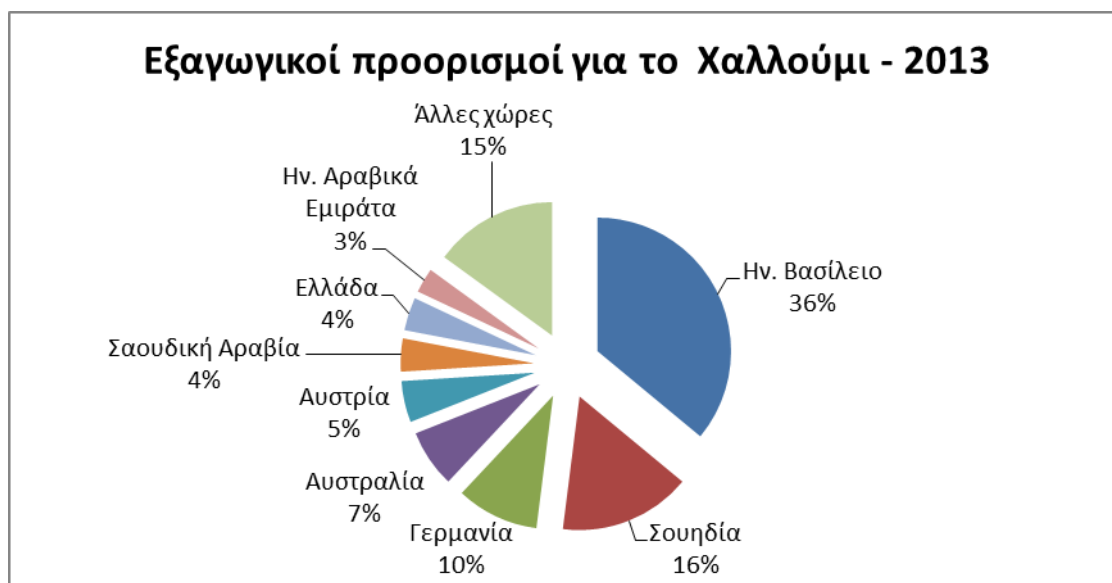

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Τα φαρμακευτικά προϊόντα εξήχθησαν σε 133 χώρες και έφθασαν τα €201 εκ. Στην Κίνα οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 29% και στην Τσεχία κατά 117%.

Οι εξαγωγές χαλουμιού έφθασαν τα €76 εκ. Οι εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν κατά 25,6% ενώ προς τη Γερμανία κατά 16,8%.

Διάγραμμα 20: Εξαγωγικοί προορισμοί για το Χαλλούμι - 2013

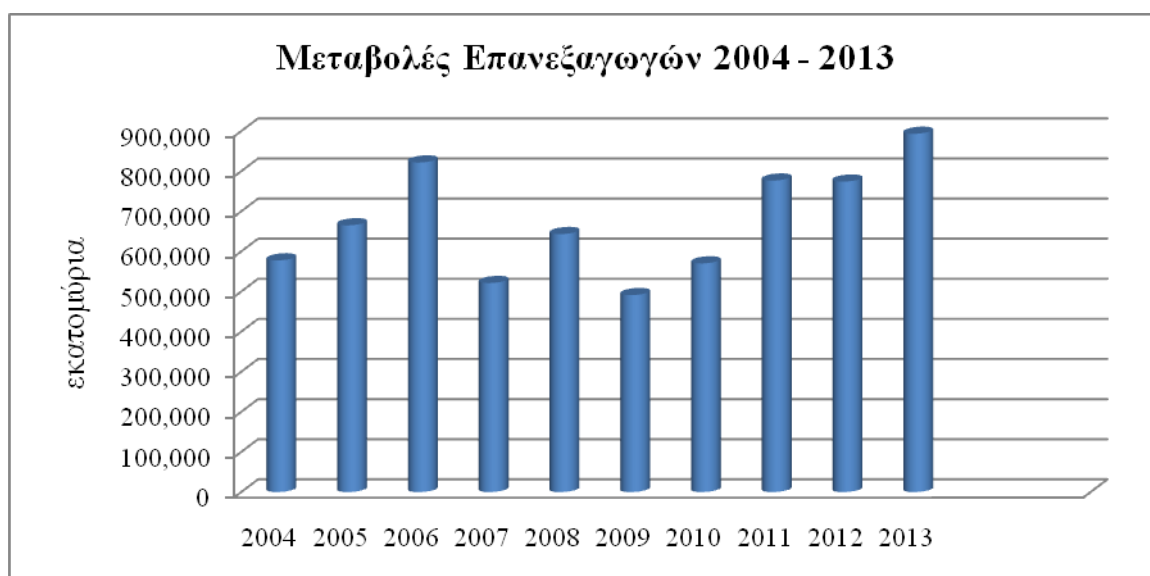
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

3.6 Επανεξαγωγές⁴⁷

Όπως φαίνεται στο πιο κάτω διάγραμμα οι επανεξαγωγές στο σύνολό τους, από το 2004 μέχρι το 2013, αυξήθηκαν. Αναλυτικά, σε σύγκριση με το 2004, οι επανεξαγωγές ήταν αυξημένες κατά τα έτη 2005, 2006, 2008, 2011, 2012 και 2013. Τα έτη 2007 και 2009 είχαν μειωθεί κάτω από αυτές του 2004. Η σημαντική αύξηση που παρατηρείται συνολικά στις επανεξαγωγές την περίοδο 2004-2013 οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στη γεωγραφική θέση της Κύπρου, καθώς και στο θετικό αντίκτυπο από την ένταξη στην ΕΕ και στην ΟΝΕ.

⁴⁷ Στατιστική Υπηρεσία-Υπ. Οικονομικών, Υπ. Εμπορίου

Διάγραμμα 21: Μεταβολές Επανεξαγωγών 2004 -2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Το 2013 οι επανεξαγωγές της Κύπρου σημείωσαν αύξηση 15,4% σε σύγκριση με το 2012.

Με βάση στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, που αφορούν το 2012, ο μεγαλύτερος εισαγωγέας των κυπριακών επανεξαγωγών είναι η Ελλάδα (28,0%), ενώ ακολουθούν με μεγάλη διαφορά οι Ηνωμένες Πολιτείες (5,2%), το Ηνωμένο Βασίλειο (4,9%), ο Λίβανος (3,2%), τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (3,0%) και το Χονγκ Κονγκ (1,8%).

Τα κυριότερα προϊόντα που επανεξήχθησαν από Κύπρο το 2012 ήταν τα ορυκτά καύσιμα και ορυκτά λάδια που αποτέλεσαν το 33,8% του συνόλου των επανεξαγωγών και τα οργανικά χημικά τα οποία σημείωσαν πτώση 8,9% από το 2011 και αποτέλεσαν το 14,5% του συνόλου των επανεξαγωγών το 2012. Αναλυτικότερα στοιχεία στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 15: Επανεξαγωγές από Κύπρο σε €'000ς

Κατηγορίες προϊόντων	2008	2009	2010	2011	2012	% στο σύνολο 2012
Σύνολο	643.203	491.078	570.129	776.719	771.545	100
Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια, ασφαλτώδεις ύλες	230.650	135.026	162.276	249.759	260.880	33,8
Οργανικά χημικά	2.373	21.005	72.092	122.744	111.810	14,5
Ηλεκτρικές συσκευές	19.139	26.219	25.576	56.584	64.071	8,3
Φαρμακευτικά προϊόντα	33.214	32.086	38.538	57.403	57.823	7,5
Καπνά και βιομηχανοποιημένα υποκατάστατα του καπνού	46.798	45.196	55.485	43.232	37.565	4,9
Μηχανήματα, λέβητες	47.284	25.901	25.049	41.453	31.465	4,1
Αυτοκίνητα, ελκυστήρες, ποδήλατα για χειρσαίες μεταφορές	54.981	22.631	17.978	23.771	29.228	3,8
Αεροπλάνα και διαστημόπλοια	3.991	19.266	12.143	12.150	25.719	3,3
Συσκευές φωτογραφίας και κινηματογραφίας, συσκευές ιατροχειρουργικής	111.059	85.066	56.637	44.802	23.591	3,1
Υποδήματα	2.635	3.194	6.121	9.391	12.028	1,6
Υπόλοιπα	91.079	75.488	98.236	115.430	117.367	15,2

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Υπουργείου Οικονομικών

Σημείωση: Τα στοιχεία για το 2012 είναι προκαταρκτικά

Όπως φαίνεται πιο πάνω, η μεγαλύτερη κατηγορία προϊόντων που επανεξήχθη κατά το 2012 ήταν τα Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια και ασφαλτώδεις ύλες.

3.6 (α) Επανεξαγωγές κατά χώρα προορισμού

Το 2012, οι κυριότερες χώρες επανεξαγωγής ήταν η Ελλάδα και οι ΗΠΑ με ποσοστό 28% και 5,2% αντίστοιχα. Οι επανεξαγωγές προς το Ην. Βασίλειο μειώθηκαν κατά 45,3%.

Πίνακας 16: Κυριότερες Χώρες Επανεξαγωγών (σε €'000ς)

	Χώρα Προορισμού	2011	% στο σύνολο 2011	2012	% στο σύνολο 2012	Ποσοστιαία μεταβολή 2011-2012
	Σύνολο	776.719	100	771.545	100	-0,7
1	Ελλάδα	247.752	31,9	216.372	28,0	-12,7
2	Προμήθειες (ενδοκοινοτικό εμπόριο)	177.457	22,8	196.947	25,5	11,0
3	Προμήθειες (με τρίτες χώρες)	77.372	10,0	64.980	8,4	-16,0
4	ΗΠΑ	11.844	1,5	40.145	5,2	238,9
5	Ηνωμένο Βασίλειο	69.169	8,9	37.810	4,9	-45,3
6	Λίβανος	27.613	3,6	24.961	3,2	-9,6
7	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	13.891	1,8	23.421	3,0	68,6
8	Χόνγκ Κόνγκ	7.630	1,0	13.862	1,8	81,7
9	Ισραήλ	6.715	0,9	11.619	1,5	73,0
10	Ελβετία	6.807	0,9	10.179	1,3	49,5
11	Μη ταξινομημένες (ενδοκοινοτικό εμπόριο)	12.628	1,6	8.757	1,1	-30,7
12	Ιράν	3.339	0,4	7.551	1,0	126,2
13	Ιορδανία	5.026	0,6	6.640	0,9	32,1
14	Νορβηγία	4.171	0,5	6.489	0,8	55,6
15	Αίγυπτος	11.775	1,5	5.816	0,8	-50,6
16	Σιγκαπούρη	1.608	0,2	5.313	0,7	230,4
17	Ταϊλάνδη	1.712	0,2	4.968	0,6	190,3
18	Ρουμανία	1.847	0,2	4.453	0,6	141,0
19	Κίνα	864	0,1	4.452	0,6	415,1
20	Ιράκ	5.303	0,7	4.151	0,5	-21,7
	Υπόλοιπες	82.194	10,6	72.658	9,4	-11,6

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Σημείωση: Τα στοιχεία για το 2012 είναι προκαταρκτικά

3.7 Εισαγωγές⁴⁸

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η μεταβολή των Συνολικών Εισαγωγών από το 2004 μέχρι το 2013. Όπως φαίνεται οι εισαγωγές μέχρι το 2009 που έγινε εμφανής η παγκόσμια οικονομική κρίση, είχαν ανοδική πορεία. Στη συνέχεια αρχίζουν να μειώνονται (με εξαίρεση το 2010), με τη μεγαλύτερη μείωση να παρουσιάζεται το 2013, όπου φθάνει σχεδόν στα επίπεδα του 2004.

Πίνακας 17: Εισαγωγές Κύπρου 2004-2013

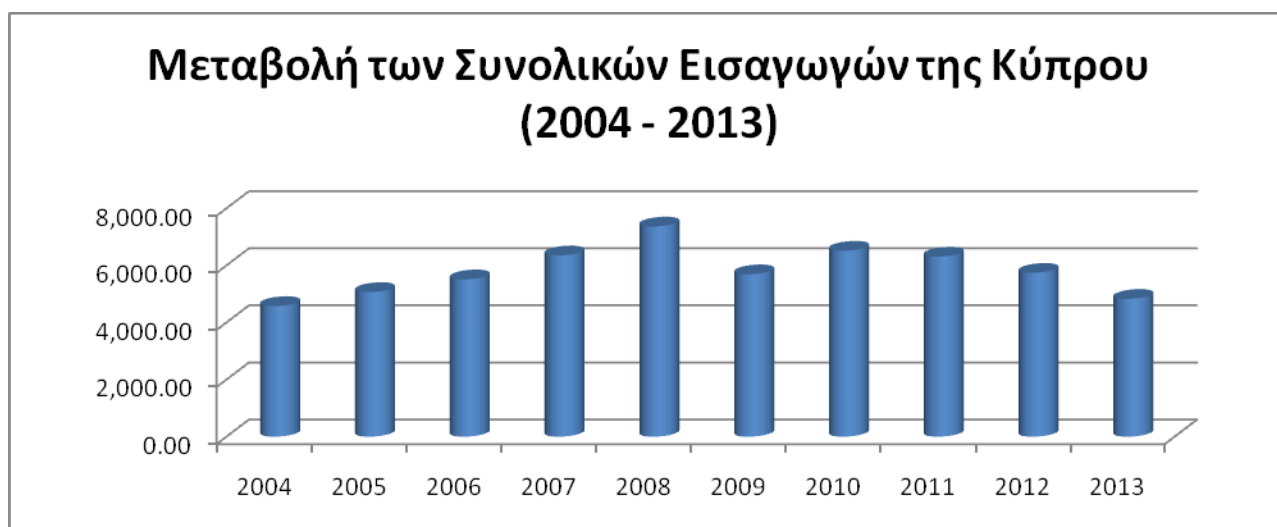
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Σύνολο εισαγωγών (€εκ.)	4.830,4	5.742,2	6.310,5	6.517,4	5.691,8	7.366,7	6.353,4	5.513,5	5.069,1	4.577,9
Εισαγωγές για επιτόπια κατ. (€εκ.)	4.579,4	5.450,2	5.951,2	6.218,8	5.430,4	6.925,1	5.929,0	5.031,0	4.427,0	4.230,8
Κατηγορία σε ποσοστιαία μορφή (%)										
Καταναλωτικά αγαθά	35,6	32,9	31,3	30,2	33,7	28,3	29,7	29,9	30,4	30,0
Ενδιάμεσα αγαθά και πρώτες ύλες	25,0	24,1	27,1	26,9	27,9	30,1	30,7	30,0	30,5	32,4
Κεφαλαιουχικά αγαθά	5,8	6,2	7,5	8,7	11,8	9,2	9,3	9,9	10,1	10,9
Μεταφορικός εξοπλισμός	5,5	7,3	9,8	13,7	10,2	14,0	15,0	12,2	11,6	13,4
Καύσιμα και λιπαντικά	28,1	29,2	23,2	18,6	16,2	18,0	15,1	16,6	15,6	11,9
Μη ταξινομηθέντα	0,1	0,3	1,1	1,9	0,2	0,4	0,2	1,4	1,8	1,4

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

⁴⁸ Στατιστική Υπηρεσία-Υπ. Οικονομικών, Υπ. Εμπορίου

Διαγραμματικά η μεταβολή των συνολικών εισαγωγών είναι η ακόλουθη:

Διάγραμμα 22: Μεταβολή Εισαγωγών Κύπρου 2004 -2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

3.7(α) Εισαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή

Κατά την περίοδο 2005 μέχρι 2010, οι εισαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή, είναι οι ακόλουθες:

Πίνακας 18: Εισαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή (2005-2010)

Έτος	Ευρωπαϊκή Ένωση	Άλλες Ασιατικές χώρες	Χώρες της Μέσης Ανατολής	Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες	Βόρεια Αμερική	Άλλες Χώρες	Συνολικές Εισαγωγές
2005	3.340.644	571.408	519.224	242.796	88.357	310.789	5.073.218
2006	3.610.937	586.289	552.316	292.492	95.613	380.321	5.517.968
2007	4.336.498	775.375	578.497	198.712	88.469	375.894	6.353.445
2008	4.914.758	893.615	798.080	316.822	139.164	286.610	7.349.049
2009	4.047.731	637.620	483.571	171.701	99.670	204.153	5.654.446
2010	4.444.416	663.740	659.977	274.202	102.007	316.592	6.460.934

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, Υπ. Εμπορίου

Όπως φαίνεται πιο πάνω, ο κυριότερος προμηθευτής της Κύπρου κατά τα έτη 2004-2010, είναι η ΕΕ.

Στα χρόνια που ακολουθούν, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, οι εισαγωγές εξακολουθούν να προέρχονται κατά κύριο λόγο από την ΕΕ, με δεύτερο προμηθευτή την Ασία . Επίσης σημαντικές είναι οι εισαγωγές από Ν. Αμερική, ενώ οι εισαγωγές από Μέση Ανατολή

Πίνακας 19: Εισαγωγές κατά κυριότερη Γεωγραφική Περιοχή (2011-2013)

	Ευρωπαϊκή Ένωση	Βόρειος Αμερική	Νότιος Αμερική	Ασία	Αφρική	Ωκεανία	Μη ταξινομημένες	Συνολικές Εισαγωγές
2011	4.568.250	198.379	48.754	1.331.334	90.691	18.464	54.641	6.310.513
2012	4.135.592	120.243	115.827	1.292.852	49.261	17.455	9.287	5.740.517
2013	3.512.258	94.243	29.530	1.118.306	43.698	11.176	1.269	4.810.481

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, Υπ. Εμπορίου

3.7(β) Συνολικές Εισαγωγές κατά χώρα προέλευσης

Οι κυριότεροι προμηθευτές της Κύπρου το 2012 ήταν η Ελλάδα και το Ισραήλ από τις οποίες προήλθε το 21,2% και το 11,8% αντίστοιχα, των συνολικών εισαγωγών της Κύπρου. Το 2012 οι εισαγωγές από την Ελλάδα παρουσίασαν μείωση κατά 8,9% ενώ οι εισαγωγές από το Ισραήλ αυξήθηκαν κατά 6% συγκριτικά με το 2011. Σημαντική αύξηση σημειώθηκε επίσης στις εισαγωγές από Βραζιλία (+473,1%), Ρωσία (+115,4%) και Ολλανδία (+34,1%) ενώ σημαντική μείωση σημειώθηκε στις εισαγωγές από τις ΗΠΑ (-53,1%), Κουβέιτ (-29,9%), Ιαπωνία (-29,6%), Ηνωμένο Βασίλειο (-25%), Ελβετία (-25,1%) , Γερμανία (-20,9%).

Πίνακας 20: Συνολικές Εισαγωγές (Κυριότερες Χώρες) σε €'000ς

	Χώρα Εισαγωγής	2011	% στο σύνολο 2011	2012	% στο σύνολο 2012	Ποσοστιαία μεταβολή 2011-2012
	Σύνολο	6.310.513	100	5.740.517	100	-9,0
1	Ελλάδα	1.338.295	21,2	1.219.638	21,2	-8,9
2	Ισραήλ	637.888	10,1	675.952	11,8	6,0
3	Ιταλία	505.795	8,0	469.264	8,2	-7,2
4	Ηνωμένο Βασίλειο	550.201	8,7	411.970	7,2	-25,1
5	Γερμανία	506.792	8,0	400.838	7,0	-20,9
6	Ολλανδία	281.964	4,5	378.249	6,6	34,1
7	Γαλλία	348.897	5,5	338.235	5,9	-3,1
8	Κίνα	300.318	4,8	264.346	4,6	-12,0
9	Ισπανία	197.670	3,1	213.417	3,7	8,0
10	Βέλγιο	165.301	2,6	139.988	2,4	-15,3
11	Βραζιλία	15.165	0,2	86.914	1,5	473,1
12	ΗΠΑ	155.932	2,5	73.087	1,3	-53,1
13	Ρωσία	27.851	0,4	59.983	1,0	115,4
14	Ινδία	53.466	0,8	54.283	0,9	1,5
15	Ελβετία	66.183	1,0	49.602	0,9	-25,1
16	Βουλγαρία	40.366	0,6	48.077	0,8	19,1
17	Αυστρία	40.341	0,6	45.268	0,8	12,2
18	Ιαπωνία	53.070	0,8	37.377	0,7	-29,6
19	Κούβα	28.817	0,5	36.360	0,6	26,2
20	Κουβέιτ	48.702	0,8	34.120	0,6	-29,9
	Υπόλοιπες	947.499	15,0	703.548	12,3	-25,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Υπουργείου Οικονομικών
 Σημείωση: Τα στοιχεία για το 2012 είναι προκαταρκτικά

3.7(γ) Συνολικές Εισαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο

Οι συνολικές εισαγωγές κατά οικονομικό κλάδο από το 2004 μέχρι το 2013 είναι ως φαίνονται στον πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 21: Συνολικές Εισαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο

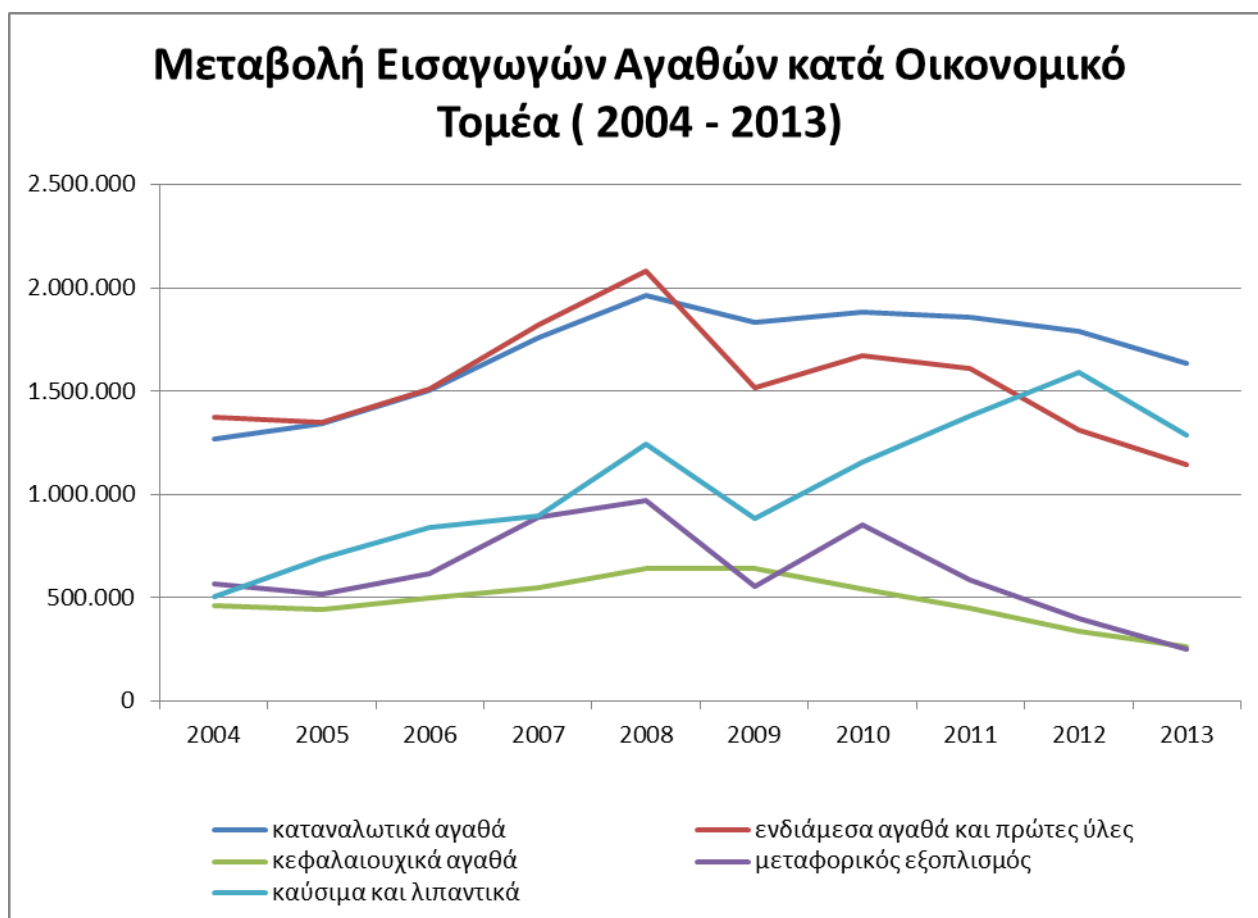
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
ΣΥΝΟΛΟ (€000's)	4.579.401	5.450.169	5.951.195	6.218.758	5.430.394	6.925.061	5.928.992	5.030.986	4.426.956	4.230.768
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	1.630.983	1.791.165	1.859.966	1.880.652	1.831.874	1.961.882	1.758.242	1.501.638	1.344.639	1.270.250
Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά	1.117.957	1.184.606	1.195.783	1.198.892	1.137.482	1.170.924	1.026.923	865.450	763.513	711.813
(i) Τρόφιμα και ποτά	647.575	656.272	637.798	629.755	585.102	610.837	511.508	424.567	373.714	326.588
(ii) Άλλα (περ καπνού)	470.382	528.334	557.985	569.138	552.380	560.088	515.415	440.883	389.799	385.225
Ημι-διαρκή καταναλωτικά αγαθά	279.730	335.003	365.001	383.279	393.102	425.866	392.875	335.321	315.667	303.276
Διαρκή καταναλωτικά αγαθά	233.297	271.557	299.181	298.481	301.290	365.092	338.444	300.866	265.459	255.161
ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	1.144.166	1.314.500	1.609.539	1.669.680	1.513.588	2.083.697	1.820.164	1.507.868	1.349.449	1.370.548
Γεωργία	89.834	93.685	94.709	100.652	85.691	104.831	86.558	85.217	76.447	72.204
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	147.867	225.837	313.743	360.970	330.941	556.439	460.506	354.794	320.036	317.283
Μεταποιητικές βιομηχανίες	758.978	807.830	954.941	950.205	849.874	1.143.195	1.016.774	831.038	753.681	784.675
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	32.494	38.254	59.685	74.198	65.130	73.437	67.883	54.224	38.883	46.736
Άλλες	114.995	148.894	186.461	183.656	181.953	205.795	188.443	182.594	160.402	149.651
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	264.719	337.814	448.614	543.725	640.611	639.284	550.264	496.371	445.221	460.882
Γεωργία	8.836	11.016	17.807	26.264	33.753	37.238	26.993	22.388	17.395	15.592
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	29.782	35.127	48.314	55.329	76.624	91.431	70.335	57.890	47.012	41.919
Μεταποιητικές βιομηχανίες	61.492	72.829	109.546	155.709	195.593	154.147	112.304	120.300	104.595	111.587
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	36.790	49.915	58.885	71.145	107.339	85.055	85.388	62.386	77.853	92.020
Άλλες	127.820	168.927	214.062	235.277	227.303	271.414	255.243	233.407	198.367	199.765
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	250.694	398.599	585.852	851.423	554.632	968.819	891.517	615.682	516.043	565.850
Επιβατικά αυτοκίνητα	113.711	200.407	294.242	343.500	300.704	606.164	604.854	351.548	317.248	351.204
Αυτοκίνητα οχήματα (φορτηγά ή λεωφορεία) για τη μεταφορά εμπορευμάτων	8.155	17.846	29.872	50.534	45.842	100.650	80.941	64.434	48.326	61.693
Αυτοκίνητα οχήματα ειδικών χρήσεων	900	4.713	9.290	3.422	7.754	23.621	11.767	10.559	9.551	11.869
Επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης	1.127	4.157	3.087	34.624	3.160	10.057	4.717	4.756	3.144	962
Αεροπλάνα, ελικόπτερα, αερόστατα και άλλα οχήματα αέρος	4.750	164	84.117	216.148	2.579	11.313	215	22.842	100	126
Μοτοσυκλέττες και ποδήλατα	3.051	3.398	6.871	6.616	7.483	12.194	7.609	6.612	4.804	6.810
Άλλος μεταφορικός εξοπλισμός	15.240	36.785	16.381	46.925	32.672	43.629	24.649	31.259	18.559	16.776
Ανταλλακτικά και εξαρτήματα	103.761	131.130	141.993	149.654	154.438	161.191	156.766	123.673	114.311	116.411
ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ	1.286.180	1.591.921	1.382.425	1.156.135	880.649	1.244.581	895.174	837.413	688.653	505.487
ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΝΤΑ	2.658	16.171	64.800	117.143	9.040	26.798	13.632	72.015	82.951	57.751

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία. Τα στοιχεία για το 2013 είναι προκαταρκτικά

Συγκρίνοντας τις εισαγωγές του 2004 με τις εισαγωγές του 2013, παρατηρούμε στον πιο πάνω πίνακα ότι υπάρχει μεγάλη αύξηση στα καύσιμα και στα λιπαντικά (154%), που οφείλεται στην αύξηση της ζήτησης αφενός και στην αύξηση της τιμής τους αφετέρου. Επίσης παρατηρούμε ότι το 2008 ο οικονομικός τομέας, που είχε τις μεγαλύτερες εισαγωγές ήταν τα ενδιάμεσα αγαθά και οι πρώτες ύλες με βάση τις οποίες αναπτύχθηκε ο μεταποιητικός τομέας και έδωσε ώθηση στις εξαγωγές. Το 2008, παρατηρούμε επίσης ότι όλοι σχεδόν οι οικονομικοί τομείς παρουσιάζουν σημαντική αύξηση.

Αναλυτικά, κατά την περίοδο μεταξύ 2004 μέχρι 2013, παρατηρούμε ότι τα καταναλωτικά αγαθά, ενώ σημειώνουν σημαντική αύξηση μέχρι το 2008, το 2009 μειώνονται, ενώ το 2010 αυξάνονται και φθάνουν σχεδόν στο ύψος του 2008. Τα επόμενα χρόνια, παρόλο που μειώνονται, εξακολουθούν να είναι αυξημένα σε σύγκριση με το 2004 (28%). Τα κεφαλαιουχικά αγαθά, οι πρώτες ύλες και ο μεταφορικός εξοπλισμός ενώ είχαν ανοδική τάση μετά την ένταξη στην ΕΕ, στη συνέχεια, λόγω οικονομικής κρίσης (2009), μειώνονται. Το 2010 αυξάνονται, για να αρχίσουν και πάλι να μειώνονται (λόγω μείωσης των καταναλωτικών δαπανών, και μείωσης των επενδύσεων και των αναπτυξιακών έργων) και να φθάνουν σε επίπεδα κάτω του 2004. Η μεταβολή αυτή των εισαγωγών απεικονίζεται διαγραμματικά πιο κάτω.

Διάγραμμα 23: Εισαγωγές κατά Οικονομικό Κλάδο 2004 - 2013

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Όπως επίσης φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα, το 2013, τα κυριότερα προϊόντα εισαγωγής ήταν τα καταναλωτικά αγαθά, τα οποία αποτελούσαν το 36% των συνολικών εισαγωγών. Τα καταναλωτικά αγαθά μειώθηκαν κατά 9% σε σύγκριση με το 2012. Τα ορυκτά καύσιμα και λάδια, που το 2013 είναι ο δεύτερος οικονομικός τομέας στις εισαγωγές (28% των συνολικών εισαγωγών της Κύπρου), σημείωσαν μείωση 19% περίπου το 2012 σε σύγκριση με αύξηση 9,4% που είχαν το 2011.

3.7(δ) Συνολικές Εισαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων

Το 2013 οι συνολικές εισαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων κατανέμονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 24: Εισαγωγές 2013 κατά κατηγορία προϊόντων

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Υπουργείου Οικονομικών

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα οι μεγαλύτερες εισαγωγές το 2013 είναι καύσιμα και λιπαντικά με ποσοστό 29% και ακολουθούν ο ηλεκτρολογικός 5% και μηχανολογικός εξοπλισμός 5%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΥΠΡΟΥ **– ΕΛΛΑΔΑΣ**⁴⁹

Η Κύπρος συνδέεται στενά με την Ελλάδα σε πολλά επίπεδα με κυριότερα το εθνικό και το οικονομικό επίπεδο. Η οικονομική συνεργασία μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας αναπτύχθηκε στη βάση πολλών συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ των δύο χωρών, με κυριότερες αυτές που αφορούν το εμπόριο και τις οικονομικές σχέσεις* (έτος σύναψης της αρχικής συμφωνίας 1962), την αποφυγή διπλής φορολογίας (1968), τη συνεργασία σε οικονομικό, βιομηχανικό και τεχνολογικό τομέα (1984), τη συνεργασία των τελωνειακών διοικήσεων (1999), την αμοιβαία προώθηση και προστασία επενδύσεων (1992), την εμπορική ναυτιλία (2003), τη φύλαξη μέρους των αποθεμάτων πετρελαιοειδών στην Ελλάδα που είναι υποχρεωμένη να έχει η Κύπρος λόγω της ΕΕ (2004) και τις θαλάσσιες μεταφορές (2008).

4.1 Εξωτερικό εμπόριο Κύπρου – Ελλάδας

Με βάση στοιχεία της Ελληνικής Πρεσβείας στην Κύπρο, το **2012**, οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές **Κύπρου – Ελλάδας** έφθασαν στο **€1,50 δισ.**, σε σύγκριση με € 1,67 δισ. το 2011, δηλαδή μειώθηκαν κατά 9,7%.

• ⁴⁹Πρεσβεία της Ελλάδος στην Κύπρο: Έκθεση 2012 επί καταστάσεως κυπριακής οικονομίας και αναπτύξεως των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων Ελλάδος-Κύπρου,

Πίνακας 22: Διμερές Εμπόριο Κύπρου Ελλάδος 2006 – 2012

ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ – ΕΛΛΑΔΟΣ 2006-2012 (ΕΚΑΤ. €)								
Έτος	Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εμπορικό Ισοζύγιο		Όγκος Εμπορίου	
	Αξία	% μεταβολής	Αξία	% μεταβολής	Αξία	% μεταβολής	Αξία	% μεταβολής
2006	147,1	5,0	956,5	10,5	-809,4	11,5	1.103,6	9,7
2007	214,8	46,0	1.110,8	16,1	-896,0	10,7	1.325,6	20,1
2008	228,5	6,4	1.238,9	11,5	-1.010	12,8	1.467,4	10,7
2009	220,3	-3,6	1.138,3	-8,1	-918,0	-9,1	1.358,6	-7,4
2010	241,8	9,8	1.218,7	7,1	-977	6,4	1.460,5	7,5
2011	331,5	37,1	1.338,3	9,8	-1.007	3,1	1.669,8	14,3
2012	287,7	-13,2	1.219,6	-8,9	-931,9	-7,4	1.507,3	-9,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας – επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Λευκωσίας

Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα*, οι εισαγωγές από την Ελλάδα είναι μεγαλύτερες από τις εξαγωγές με αποτέλεσμα το εμπορικό ισοζύγιο να είναι συνεχώς πλεονασματικό υπέρ της Ελλάδας. Το 2012, οι ελληνικές εξαγωγές προς την Κύπρο ανήλθαν, σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία, στο 1,22 δισ. ευρώ, σημειώνοντας μείωση ύψους 8,9% έναντι του 2011 (1,34 δισ. ευρώ). Σημειώνεται ότι οι εισαγωγές από την Ελλάδα αποτελούσαν το 2012 το 21,25% σε σύγκριση με 21,36% που ήταν το 2011, με την Ελλάδα όμως να εξακολουθεί να αποτελεί τον κυριότερο προμηθευτή για την Κύπρο. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι για τα ελληνικά προϊόντα η Κύπρος αποτελεί τον τέταρτο εξαγωγικό προορισμό μετά την Ιταλία, τη Γερμανία, και τη Βουλγαρία.

Το 2012, σημειώθηκε επίσης μείωση (13,2%) και στις κυπριακές εξαγωγές προς την Ελλάδα, που ανήλθαν στα €287,7 εκ. από €331,5 εκ. ευρώ που ήταν το 2011. Σημειώνεται ότι το 2012 οι κυπριακές εξαγωγές προς την Ελλάδα αποτελούσαν το 20,25% του συνόλου των κυπριακών εξαγωγών σε σύγκριση με 23,76%, που ήταν το 2011. Η Ελλάδα ήταν ο δεύτερος εξαγωγικός προορισμός μετά το Ην. Βασίλειο, για τα κυπριακά προϊόντα. Λόγω της μείωσης αμοτέρων, εισαγωγών και εξαγωγών, το έλλειμμα στο διμερές εμπορικό ισοζύγιο μειώθηκε κατά 7,4%.

Τα ελληνικά προϊόντα που εξάγονται στην Κύπρο είναι: πετρελαιοειδή, ηλεκτρικές συσκευές, φαρμακευτικά προϊόντα, μηχανολογικός εξοπλισμός, είδη ένδυσης, ράβδοι σιδήρου, τρόφιμα, αιθέρια έλαια και πλαστικές ύλες. Από την Κύπρο η Ελλάδα εισάγει: οργανικά χημικά, απορρίμματα σιδήρου, φαρμακευτικά προϊόντα, ηλεκτρικές συσκευές, ιατροχειρουργικό εξοπλισμό και οπτικά, λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα.

Πίνακας 23: Διμερές Εμπόριο Κύπρου – Ελλάδα 2012

ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ - ΕΛΛΑΔΑΣ 2012					
Εξαγωγές 2012 (εκ. €) (Ελλάδας προς Κύπρο)	Αξία (εκ. €)	Μερίδιο επί της συνολικής αξίας των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές 2012 (εκ. €) (Ελλάδας από Κύπρο)	Αξία (εκ. €)	Μερίδιο επί της συνολικής αξίας των εισαγωγών (%)
Πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου	340,26	26,31	Οργανικά χημικά	104,77	36,42
Ηλεκτρικές συσκευές εικόνας και ήχου	71,42	5,03	Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας	34,48	11,98
Φαρμακευτικά προϊόντα	61,64	6,77	Φαρμακευτικά προϊόντα	33,41	11,61
Μηχανές, λέβητες και μέρη αυτών	52,75	4,90	Ηλεκτρικές συσκευές εικόνας και ήχου	32,63	11,34
Είδη ένδυσης (μη πλεκτά)	44,19	4,16	Όργανα και συσκευές ιατροχειρ/κής, οπτικής, μέτρησης και ελέγχου	8,5	2,95
Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας	43,81	3,89	Λαχανικά/ φυτά/ ρίζες, βρώσιμα	8,09	2,81
Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	36,05	2,76	Γαλακτοκομικά προϊόντα	4,69	1,63
Δημητριακά και προϊόντα αυτών	33,52	2,60	Είδη υπόδησης	4,47	1,55
Αιθέρια έλαια και ρητινοειδή	33,42	2,63	Έπιπλα	4,44	1,54
Πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα	33,41	2,26	Προϊόντα τυπογραφείου (βιβλία, εφημερίδες κλπ.)	4,15	1,44
Σύνολον	750,48	61,53	Σύνολον	239,65	83,29

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, Πρεσβεία Ελλάδα στη Λευκωσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τα κυπριακά προϊόντα, μετά την ένταξη στην ΕΕ, αντιμετώπισαν οξύ ανταγωνισμό από τα προϊόντα των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Επίσης, αντιμετώπισαν μεγάλο ανταγωνισμό από τα προϊόντα των τρίτων χωρών, οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν επιδείξει μεγάλη ανάπτυξη.

Η μειωμένη ανταγωνιστικότητα των Κυπριακών προϊόντων οφείλεται στο ψηλό κόστος παραγωγής τους και συγκεκριμένα στο ψηλό κόστος ηλεκτρικής ενέργειας, στην έλλειψη πρώτων υλών, στο ψηλό εργατικό κόστος, στη μη ανάπτυξη της έρευνας και καινοτομίας, καθώς και στη μη έγκαιρη εφαρμογή προηγμένης τεχνολογίας.

Ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα είναι ότι σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό είναι μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένη ρευστότητα και κεφάλαια.

Όλα τα πιο πάνω προβλήματα επιδεινώθηκαν με την παγκόσμια οικονομική κρίση και ειδικότερα την κρίση που σημάδεψε την κυπριακή οικονομία στα μέσα του 2012 και επιδεινώθηκε το 2013.

Τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργήθηκαν στον χρηματοπιστωτικό τομέα της Κύπρου, επηρέασαν αρνητικά την ήδη μειωμένη ρευστότητα στις επιχειρήσεις και συνέβαλαν στην περαιτέρω μείωση έως και μηδαμινή ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στην αύξηση της ανεργίας και κατά συνέπεια, στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών κ.ά.

Όλα τα πιο πάνω, είχαν αρνητική επίδραση στις εισαγωγές που μειώθηκαν σημαντικά, καθώς και στις εξαγωγές που αν και αυξήθηκαν, εντούτοις δεν ξεπέρασαν το 10% περίπου της επίδρασης στο ΑΕΠ.

Τέλος, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως πρόβλημα την εξάρτηση των εξαγωγών από συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς, όπως τα φάρμακα και το χαλλούμι.

5.1 Εισηγήσεις για Αντιμετώπιση των Προβλημάτων

Τα προβλήματα αυτά θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν καταρχήν με την προσπάθεια αποκατάστασης της εικόνας της Κύπρου ως χρηματοπιστωτικού κέντρου και της προσέλκυσης νέων επενδύσεων. Αυτό θα επιτευχθεί με τη σταθεροποίηση της οικονομίας και ειδικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα, τη δημοσιονομική εξυγίανση και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και θα προωθήσουν την ανάπτυξη.

Ειδικότερα, θα βοηθούσε:

- η ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, που θα συνέβαλλαν στην παραγωγή νέων προηγμένων προϊόντων,
- η περαιτέρω δραστηριοποίηση του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού αφενός μεν για προώθηση των κυπριακών προϊόντων στο εξωτερικό και αφετέρου για ενθάρρυνση της περαιτέρω χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και για επίσπευση των προσπαθειών ανόρυξης και εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου.
- η ενίσχυση της ρευστότητας και των κεφαλαίων των επιχειρήσεων με την άντληση κεφαλαίων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και από άλλα Προγράμματα της ΕΕ που θα δοθούν ως χορηγίες ή ως δάνεια με χαμηλά επιτόκια,
- η περαιτέρω εκμετάλλευση του υφιστάμενου επιστημονικού προσωπικού,
- η μείωση γενικά των επιτοκίων δανεισμού από τις Κυπριακές Τράπεζες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου και η κατάργηση ή και ελαχιστοποίηση των περιοριστικών εμποδίων στο εμπόριο, που επιτεύχθηκαν με τη τελωνειακή ένωση και τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και της παγκοσμιοποίησης σε διεθνές επίπεδο, δημιούργησαν τεράστια οφέλη για τις οικονομίες των κρατών και άνοιξαν νέους ορίζοντες συνεργασίας στο διεθνές εμπόριο.
- Η Κύπρος, από τα αρχαία χρόνια, ασχολείτο με το εμπόριο. Σε αυτό συνέβαλε το γεγονός ότι ήταν νησί, η γεωγραφική θέση της Κύπρου (σταυροδρόμι τριών Ηπείρων), καθώς και ο ορυκτός πλούτος της (πλούσια σε κοιτάσματα χαλκού, που τα παλιά χρόνια αποτελούσε βασική πρώτη ύλη). Η τελωνειακή ένωση της Κύπρου με την ΕΕ και στη συνέχεια, η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ και στην ΟΝΕ, συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη του εμπορίου, τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών, λόγω της κατάργησης των εμποδίων για το εμπόριο εντός της κοινής αγοράς, της υιοθέτησης του ευρώ και της κοινής εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας προς τις Τρίτες χώρες, η οποία βασίζεται, σε ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, που εφαρμόζεται κατά τρόπο ομοιόμορφο από όλα τα κράτη - μέλη.
- Η κυπριακή οικονομία αναπτύχθηκε σημαντικά μετά την ανεξαρτησία της. Από υποανάπτυκτη οικονομία και κατεξοχήν γεωργική χώρα, ανέπτυξε σημαντικά, μέχρι τη δεκαετία του '80, το μεταποιητικό τομέα. Η τουρκική εισβολή του 1974 επέφερε σοβαρό πλήγμα στην οικονομία, η οποία όμως κατόρθωσε να ανακάμψει και στη συνέχεια η Κύπρος να εξελιχθεί σε ένα ελκυστικό επενδυτικό και χρηματοοικονομικό κέντρο, αναπτύσσοντας, κατά κύριο λόγο, τις υπηρεσίες. Το 1997 ολοκληρώθηκε με επιτυχία η τελωνειακή της σύνδεση με την ΕΕ, η οποία οδήγησε στην κατάργηση των δασμών και ποσοτικών περιορισμών για τις εισαγωγές από ΕΕ και αυτό οδήγησε σε αύξηση των εμπορικών συναλλαγών με την ΕΕ. Το 2004, χάρις στην ανεπτυγμένη και υγιή οικονομία της, κατόρθωσε να ενταχθεί ως μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 2008 να καταστεί μέλος στην Οικονομική Νομισματική Ένωση .
- Μέχρι το 2011 (με εξαίρεση το 2009 που επηρεάστηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση), παρατηρείται σταδιακή αύξηση στο συνολικό εμπόριο, η οποία οφείλεται κυρίως στη μεγάλη αύξηση των εισαγωγών, γεγονός στο οποίο συνέβαλε και η χρήση του ευρώ, που διευκόλυνε τις συναλλαγές, καθώς και λόγω της παγκοσμιοποίησης.

- Το 2011, 2012 και 2013, λόγω της οικονομικής κρίσης, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο σημειώνει σημαντική μείωση, περιοριζόμενο κατά 8,8% το 2011, 12% το 2012 και 25,5 %, με τον όγκο εμπορίου να μειώνεται κατά 10,1% το 2013. Η μείωση του συνολικού εμπορίου το 2013 επέρχεται λόγω μείωσης στις εισαγωγές αγαθών, η οποία έφθασε το 15,9%, σε σύγκριση με 9% το 2012 και παρά το γεγονός ότι συνεχίζεται η αύξηση στις συνολικές εξαγωγές αγαθών (13,3%), σε σύγκριση με 1,2% το 2012.
- Το 2013, οι συνολικές εξαγωγές της Κύπρου αποτελούν το 9,8% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 8%, που ήταν το 2012.
- Οι χώρες της Ε.Ε. αποτελούν τον κυριότερο εμπορικό εταίρο της Κύπρου. Μέχρι και το 2013, παραμένει ως ο μεγαλύτερος προμηθευτής της η ΕΕ και οι άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα, το 2013 οι εισαγωγές από την ΕΕ και τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες αποτελούσαν το 73% των συνολικών εισαγωγών και από την Ασία το 23%. Αξιοσημείωτη είναι η μεγάλη αύξηση των εμπορικών συναλλαγών της Κύπρου με την Ασία και ιδιαίτερα με την Κίνα, οι οποίες από 3,7% που ήταν το 2008 , έφθασαν το 23%.
- Η μεγαλύτερη αγορά για τα εγχώρια προϊόντα της Κύπρου είναι επίσης η Ευρώπη, η οποία απορρόφησε το 55% των κυπριακών προϊόντων, ενώ στη δεύτερη θέση είναι η Ασία με 29%, αντί της Μέσης Ανατολής, που ήταν το 2008. Η Ελλάδα ήταν ο μεγαλύτερος προμηθευτής της Κύπρου (23,3%) και η δεύτερη αγορά για τα εγχώρια προϊόντα της Κύπρου (9,6%). Πρώτη εξαγωγική αγορά ήταν το Ην. Βασίλειο, απορροφώντας το 13,8% των εγχώριων προϊόντων.
- Το 2013, οι μεγαλύτερες εξαγωγές σημειώθηκαν στα Φαρμακευτικά και Γαλακτοκομικά προϊόντα (28% και 11% αντίστοιχα), ενώ οι μεγαλύτερες εισαγωγές σημειώθηκαν στα καύσιμα και λιπαντικά (Ισραήλ 44% και Ελλάδα 22%), καθώς και στις πρώτες ύλες για τη μεταποιητική βιομηχανία (28% και 17% αντίστοιχα).
- Η Κύπρος συνδέεται με την Ελλάδα με πολλές διμερείς συμφωνίες, οι οποίες καλύπτουν κυρίως τον οικονομικό και εμπορικό τομέα. Το 2013 το εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών έφθασε το €1,5 δις, σημειώνοντας μείωση 9,7% σε σύγκριση με το 2012. Τα ελληνικά προϊόντα που εξάγονται στην Κύπρο είναι: πετρελαιοειδή, ηλεκτρικές συσκευές, φαρμακευτικά προϊόντα, μηχανολογικός εξοπλισμός, είδη ένδυσης, ράβδοι σιδήρου, τρόφιμα, αιθέρια έλαια και πλαστικές ύλες. Από την Κύπρο η Ελλάδα εισάγει: οργανικά χημικά, απορρίμματα σιδήρου, φαρμακευτικά προϊόντα, ηλεκτρικές συσκευές, ιατροχειρουργικό εξοπλισμό και οπτικά, λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα.

- Εκτός από τα οφέλη της ένταξης στην ΕΕ και στη συνέχεια στην ΟΝΕ, στην ανάπτυξη του εμπορίου συνέβαλε και η έντονη δραστηριοποίηση του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, με τα 11 Εμπορικά Κέντρα που διαθέτει στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, την Ασία και τις ΗΠΑ. Τα Εμπορικά αυτά Κέντρα προβάλλουν και προωθούν τις εξαγωγές των κυπριακών προϊόντων και υπηρεσιών, όπως επίσης προσελκύουν ξένες επενδύσεις.
- Το εμπόριο της Κύπρου επηρεάστηκε αναμφισβήτητα από την παγκόσμια οικονομική κρίση και αυτό διαφάνηκε έντονα το 2009. Ειδικότερα όμως το κυπριακό εμπόριο επηρεάστηκε από την κρίση που σημάδεψε την κυπριακή οικονομία στα μέσα του 2012 και επιδεινώθηκε το 2013. Τα σοβαρά προβλήματα της οικονομίας και ιδιαίτερα του χρηματοπιστωτικού τομέα συνέβαλαν στη μειωμένη ρευστότητα στις επιχειρήσεις και στη μείωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στη μηδαμινή σχεδόν δυνατότητα νέων επενδύσεων, στην αύξηση της ανεργίας, στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών κλπ. Όλα αυτά που ακολούθησαν των προβλημάτων στο χρηματοπιστωτικό τομέα είχαν αρνητική επίδραση στο συνολικό εμπόριο και ιδιαίτερα στις εισαγωγές οι οποίες μειώθηκαν σημαντικά.
- Άλλο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει το εμπόριο της Κύπρου είναι το γεγονός ότι το 90% περίπου των κυπριακών επιχειρήσεων είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις με μειωμένη ρευστότητα και περιορισμένα κεφάλαια και για αυτό δεν μπορούν να έχουν μεγάλη ανάπτυξη και να προσαρμοστούν εύκολα στις προηγμένες τεχνολογικές ανάγκες της σημερινής εποχής..
- Σοβαρά επίσης προβλήματα είναι η μειωμένη ανταγωνιστικότητα των κυπριακών προϊόντων λόγω ψηλού κόστους παραγωγής (ψηλό κόστος ηλεκτρικής ενέργειας, εισαγωγή πρώτων υλών, ψηλό εργατικό κόστος), καθώς και ο οξύς ανταγωνισμός, που αντιμετωπίζουν τα Κυπριακά προϊόντα, κυρίως από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Τέλος, σημαντικό πρόβλημα αποτελεί και η εξάρτηση των εξαγωγών από συγκεκριμένους μόνο οικονομικούς τομείς (φάρμακα, χαλούμι).
- Τα προβλήματα αυτά θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, που θα βοηθούσαν στην παραγωγή νέων προηγμένων προϊόντων, με την περαιτέρω δραστηριοποίηση του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, καθώς και των Κύπριων επιχειρηματιών για προώθηση των κυπριακών προϊόντων στο εξωτερικό και για προσέλκυση νέων επενδύσεων, με την εντατικοποίηση

των προσπαθειών για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, με την περαιτέρω χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με την επίσπευση των προσπαθειών ανόρυξης και εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου, με την άντληση κεφαλαίων από την ΕΕ για σκοπούς αύξησης της ρευστότητας και των κεφαλαίων των επιχειρήσεων, καθώς και με τη μείωση των δανειστικών επιτοκίων..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ, 1996-2013

Έτος	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ c.i.f		ΕΞΑΓΩΓΕΣ f.o.b		Εμπορικό ισοζύγιο	Εξαγωγές ως ποσοστό των εισαγωγών (%)	Εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)	
	Σύνολο	Επίδομα καταπόληση	Εγχώριες ⁽¹⁾	Επανεξαγωγές ⁽²⁾				Σύνολο
2013	4.830.380	4.579.401	715.934	893.331	1.609.265	33,3	9,8	
2012	5.742.195	5.450.169	648.319	774.081	1.422.399	24,8	8,0	
2011	6.310.513	5.951.195	627.247	776.719	1.403.966	22,2	7,8	
2010	6.517.413	6.218.758	598.658	570.129	1.138.788	17,4	6,5	
2009	5.691.778	5.430.394	479.368	491.079	970.447	17,0	5,8	
2008	7.366.650	6.925.061	547.167	643.203	1.190.369	16,2	6,9	
2007	6.353.444	5.928.992	505.073	577.595	1.082.668	17,0	6,8	
2006	5.513.455	5.030.986	446.626	685.133	1.111.758	20,2	7,7	
2005	5.069.069	4.426.956	406.984	821.759	1.228.743	24,2	9,2	
2004	4.577.860	4.230.768	415.086	521.283	936.369	20,5	7,5	
2003	3.636.673	3.582.028	367.762	446.899	814.660	20,7	7,0	
2002	4.248.628	3.855.354	402.564	471.005	873.569	20,6	8,0	
2001	4.320.574	3.719.319	424.759	648.292	1.073.051	24,8	10,2	
2000	4.103.976	3.363.711	411.367	599.894	1.011.260	24,6	10,4	
1999	3.367.491	2.784.270	367.711	559.921	927.632	27,5	10,2	
1998	3.254.391	2.700.325	378.176	563.492	941.668	28,9	11,2	
1997	3.245.214	2.532.957	375.473	718.057	1.093.530	33,7	14,0	
1996	3.173.742	2.503.362	393.909	715.019	1.108.928	34,9	14,9	

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, 1996-2013

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Σύνολο εφορευίων (έκκ.)	4.890,4	5.742,2	6.310,5	6.517,4	5.851,8	7.386,7	6.353,4	5.513,5	5.063,1	4.577,9	3.936,7	4.246,6	4.320,6	4.104,0	3.967,5	3.254,4	3.045,2	3.173,7
Εισαγωγές για επίσημη κατανάλωση (έκκ.)	4.575,4	5.450,2	5.951,2	6.218,8	5.439,4	6.925,1	5.925,0	5.031,0	4.427,0	4.230,8	3.562,0	3.855,4	3.713,3	3.363,7	2.784,3	2.700,3	2.535,0	2.503,4
Κατηγορία σε ποσοστά μορφή (%)																		
Καταναλωτικά αγαθά	35,6	32,9	31,3	30,2	33,7	28,3	25,7	29,9	30,4	30,0	31,4	28,4	28,4	28,9	29,6	28,3	24,9	21,9
Ενδύματα αγαθά και πρώτης ύλης	25,0	24,1	27,1	26,9	27,9	30,1	30,7	30,0	30,5	32,4	34,2	31,7	32,5	34,3	35,6	39,7	36,4	39,9
Κεφαλαιουχικά αγαθά	5,8	6,2	7,5	8,7	11,8	9,2	9,3	9,9	10,1	10,9	11,3	10,8	11,9	12,0	11,6	12,7	11,0	11,0
Μεταφορικός εξοπλισμός	5,5	7,3	9,8	13,7	10,2	14,0	15,0	12,2	11,6	13,4	10,9	12,5	10,4	9,5	11,1	11,6	10,1	11,0
Καύσιμα και λιπασμά	28,1	29,2	23,2	18,6	16,2	16,0	15,1	16,6	15,6	11,9	7,8	10,6	12,2	13,7	9,3	6,8	9,3	9,1
Μη ταξινόμητα	0,1	0,3	1,1	1,9	0,2	0,4	0,2	1,4	1,8	1,4	4,4	6,0	4,5	1,6	2,8	0,9	6,4	7,0
Σύνολο εφορευίων (έκκ.) πέρ. των προμηθειών σε πλοία και αεροπλάνα (έκκ.)	1.505,3	1.422,4	1.404,0	1.136,8	970,4	1.150,4	1.062,7	1.111,8	1.228,7	906,4	814,7	873,6	1.073,1	1.011,3	927,6	941,7	1.050,5	1.108,9
Επιανεξίτητες (έκκ.)	880,3	774,1	776,7	570,1	491,1	643,2	577,6	665,1	821,8	521,3	446,9	471,0	646,3	599,9	559,9	563,5	718,1	715,0
Ειλεγχόμενες εφορευίες (έκκ.)	715,9	648,3	627,2	566,7	479,4	547,2	505,1	446,6	407,0	415,1	367,8	402,6	424,8	411,4	367,7	378,2	375,5	393,9
Ειλεγχόμενες εφορευίες, εξαρ. των προμηθειών σε πλοία και αεροπλάνα (έκκ.)	710,3	644,9	625,0	566,2	478,6	546,6	504,2	445,6	406,2	409,7	352,6	386,0	402,5	382,7	352,9	364,2	364,9	381,7
Κατηγορία σε ποσοστά μορφή (%)																		
Γεωργικά προϊόντα	16,6	13,4	17,5	15,2	17,3	21,3	23,8	21,2	23,0	24,0	21,1	16,3	18,5	15,4	17,7	19,0	16,8	23,8
Ορυκτά	0,9	0,9	0,9	0,8	1,3	1,3	2,4	2,4	1,3	1,2	1,5	1,4	0,8	0,7	1,0	0,7	0,5	0,3
Βιομηχανικά προϊόντα γεωργικής προέλευσης	17,2	17,4	16,9	16,6	16,7	14,9	13,8	16,2	17,9	14,2	15,9	14,6	11,9	12,6	12,3	11,5	13,2	13,9
Βιομηχανικά προϊόντα ορυκτής προέλευσης	4,5	5,5	5,3	4,3	3,8	4,3	3,6	1,7	1,4	2,3	3,2	3,3	4,1	4,8	4,6	4,2	4,0	1,3
Βιομηχανικά προϊόντα μεταποιητικής προέλευσης	60,4	62,3	59,4	63,0	60,9	58,1	56,2	58,5	56,3	58,2	56,3	64,4	64,6	66,4	64,4	64,6	65,4	60,5
Μη ταξινόμητα	0,4	0,4	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΣ ΧΩΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ, 1996-2013

Χώρα/Ποσοστό εισαγωγών	2013		2012		2011		2010		2009		2008		2007		2006	
	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο (α.μ.)	Εισαγωγών (α.μ.)
Σύνολο	4.890,4	1.899,8	6.742,2	1.422,4	8.310,6	1.404,0	8.617,4	1.198,8	6.891,8	870,4	7.398,7	1.190,4	8.626,4	1.082,7	6.998,1	1.228,7
Χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	3.346,3	792,8	3.921,9	654,8	4.280,8	712,0	4.592,1	583,9	4.108,3	965,1	4.941,8	896,9	4.351,8	607,8	3.990,8	791,9
Γαλλία	301,9	11,7	338,6	10,5	348,9	12,1	328,1	13,0	224,3	8,4	284,6	11,3	337,4	8,6	184,1	208,3
Γερμανία	315,4	41,4	400,7	32,5	506,8	67,2	583,5	105,7	490,7	81,9	605,2	67,1	588,8	66,6	419,3	65,1
Ελλάδα	1.120,5	267,9	1.216,8	288,2	1.338,3	331,5	1.218,7	241,8	1.138,3	220,3	1.238,9	228,5	1.110,8	214,7	865,9	140,1
Ιταλία	337,5	29,2	471,2	39,6	505,8	40,2	604,5	25,3	609,9	18,3	774,5	36,2	642,0	29,4	513,3	11,7
Κατα Χώρες	295,2	18,5	362,6	16,6	282,0	17,6	289,9	18,7	271,4	12,8	295,7	15,5	256,3	16,3	197,8	24,2
Γερμανία	207,6	6,4	214,7	7,2	197,7	7,3	179,2	6,2	204,2	3,4	262,8	21,1	234,0	6,0	164,7	6,0
Ηνωμένο Βασίλειο	310,6	208,7	417,9	128,2	550,2	125,2	531,4	86,5	517,6	79,6	644,1	119,4	616,4	162,4	445,6	206,8
Τρίτες χώρες	1.478,9	848,6	1.893,7	620,4	1.840,1	422,0	1.868,1	381,2	1.671,8	323,8	2.398,8	344,7	1.898,8	284,9	1.697,8	292,8
Κίνα	206,3	32,9	264,3	28,1	300,3	19,0	342,9	16,7	310,4	11,5	389,9	7,4	334,2	7,5	193,8	11,9
Αμερική	30,9	34,6	31,0	21,1	71,9	24,2	62,0	20,0	67,3	24,7	67,8	17,6	75,4	14,3	51,4	8,0
Βραζιλία	13,2	0,6	86,9	0,9	16,2	0,6	14,9	0,4	12,4	0,2	69,6	0,0	169,3	0,0	90,0	0,1
Ιαπωνία	651,2	62,0	676,0	38,6	637,9	26,1	510,4	21,1	385,1	16,7	590,2	13,8	409,0	10,6	355,6	12,9
Γαλλία	26,4	0,7	37,4	0,9	63,1	0,3	68,8	0,6	110,4	0,6	189,3	20,2	169,2	14,1	155,4	16,5
Κατα (Μηνα)	18,7	6,9	21,6	6,6	26,9	6,4	41,1	4,1	26,7	3,4	55,1	1,7	43,4	2,4	37,6	1,8
Άλλοι	12,0	36,7	10,2	50,2	17,3	47,7	12,1	37,6	16,1	32,7	23,4	31,8	17,0	26,4	20,7	25,3
Ρωσία	66,5	26,7	60,0	20,2	27,9	19,1	46,6	19,7	20,9	13,8	33,9	24,6	41,0	16,6	48,3	16,9
Σουηδία/Αυστρία	6,5	12,5	14,0	13,5	16,4	12,4	14,7	14,4	5,7	11,3	12,1	10,1	46,3	9,5	11,7	10,9
Συρία	1,8	1,9	2,9	2,7	6,3	13,1	8,4	24,3	9,2	18,9	9,8	16,6	8,7	17,9	10,9	10,7
Τουρκία	18,3	2,2	23,0	2,8	22,5	2,5	36,8	1,8	27,8	1,9	40,5	1,1	37,5	1,0	33,1	0,7
Ταϊβάνη	22,0	6,2	28,0	7,3	32,3	4,3	41,8	2,6	36,2	1,4	64,8	1,3	46,0	1,6	33,9	1,8
Ενωμένη Αραβική Εμιράτα	16,8	36,9	17,7	34,9	23,2	26,1	29,6	20,3	17,6	17,6	61,6	20,2	52,0	19,7	73,9	31,4
Ηνωμένες Πολιτείες	69,2	67,7	73,1	46,0	166,9	18,2	93,4	13,3	92,0	13,7	128,2	9,0	79,3	6,5	81,7	17,9
Μη καθορισμένες χώρες και άλλων	2,2	8,8	16,8	8,9	88,8	13,8	117,2	8,4	14,8	6,7	28,2	8,0	16,1	11,1	80,7	16,7
Προσφύγες σε μισθία και απορρίματα		264,2		286,3		268,1		188,3		198,0		281,7		166,6		188,3

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ, 1996-2013

Χώρα/Πεδίο	2004		2003		2002		2001		2000		1999		1998		1997		1996	
	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εξαγωγών (α.μ.)	Σύνολο Εισαγωγών (α.μ.)
Σύνολο	4.877,8	808,4	3.898,7	814,7	4.348,8	873,8	4.320,8	1.073,1	4.104,8	1.011,3	3.587,5	827,8	3.354,4	841,7	3.245,2	1.083,5	3.173,7	1.108,8
Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	3.014,8	574,5	2.278,2	488,7	2.324,7	484,1	2.382,7	448,5	2.174,1	403,1	1.828,4	427,5	1.586,2	480,4	1.583,1	417,2	1.581,9	517,3
Γαλλία	287,3	23,2	202,0	5,6	215,6	11,5	217,4	10,5	183,2	8,7	177,5	10,6	162,2	11,3	136,5	11,6	134,5	14,7
Γερμανία	409,6	46,7	296,2	31,9	373,9	27,0	295,1	31,4	287,1	31,0	231,0	39,0	275,4	41,2	193,7	35,0	223,9	48,6
Ελλάδα	693,1	111,1	471,6	74,8	405,4	72,6	384,7	89,5	352,1	82,4	279,6	83,5	265,7	92,4	232,3	78,7	220,8	64,3
Ιταλία	481,4	15,1	387,7	13,0	392,5	21,0	391,3	7,0	362,4	10,5	301,7	15,7	304,8	9,0	267,0	14,2	295,4	17,7
Καναδάς	150,5	23,1	96,3	21,0	90,4	23,2	90,2	18,3	86,0	18,8	72,2	22,6	67,1	17,5	57,3	13,1	54,2	14,7
Ιαπωνία	166,5	7,7	157,0	9,3	149,0	13,9	165,0	17,5	135,9	16,0	103,4	5,5	118,4	6,1	94,6	5,4	74,3	6,6
Ηνωμένο Βασίλειο	391,8	255,3	327,7	250,4	355,1	341,6	379,7	200,9	434,8	169,8	384,7	145,1	387,2	137,2	370,8	103,0	356,8	115,2
Τρίτες Χώρες	1.863,0	233,9	1.620,5	346,0	1.024,1	289,7	1.938,1	624,6	1.930,7	408,2	1.759,1	400,3	1.768,2	461,3	1.662,0	666,3	1.596,8	601,5
Κίνα	185,7	2,1	193,0	0,9	170,2	0,8	155,5	0,8	141,8	0,7	93,2	0,2	71,0	0,1	52,6	0,3	47,2	0,2
Αμερική	42,4	5,9	30,0	20,2	22,5	25,3	11,4	28,7	31,3	25,9	81,4	22,5	32,5	32,6	13,8	28,6	52,8	27,1
Βραζιλία	46,8	0,1	17,4	0,0	14,2	1,6	17,4	0,2	10,3	0,1	8,1	0,3	10,5	0,0	8,3	0,1	11,7	0,2
Ιαπωνία	202,1	9,5	149,7	7,3	158,2	8,4	170,4	15,1	164,9	20,1	99,9	34,7	90,9	26,4	89,9	34,5	53,2	26,8
Γερμανία	217,5	18,4	222,0	2,2	296,9	1,4	252,6	3,8	237,6	1,3	236,7	1,6	241,3	2,8	171,1	1,3	185,3	1,4
Κατοία (Μέση)	26,0	1,7	29,1	0,4	29,8	1,0	41,5	0,5	45,0	1,7	41,4	2,2	37,2	4,1	36,0	4,4	42,4	1,2
Αίθιοπία	17,8	35,2	14,9	27,7	10,1	31,9	8,8	38,8	7,9	51,8	7,0	45,1	9,1	51,7	6,2	60,0	5,4	43,6
Ρωσία	62,3	18,4	423,1	13,6	151,0	21,9	134,8	92,5	168,2	80,7	100,7	60,4	96,1	97,1	146,8	214,1	89,2	194,3
Σουηδία	14,4	6,6	17,2	6,2	11,9	8,3	17,9	10,1	20,1	12,3	8,7	11,2	8,3	13,2	8,8	16,6	7,2	32,0
Συρία	57,5	9,5	105,4	15,0	149,6	27,9	165,0	64,0	126,3	66,8	38,2	39,2	9,0	20,5	19,3	14,4	55,0	16,8
Ταϊβάν	34,1	0,7	37,1	0,6	42,2	0,9	48,7	1,0	50,1	0,9	55,5	0,7	45,6	1,1	41,7	2,3	41,5	0,9
Ταϊλάνδη	42,0	1,5	34,5	1,0	46,0	2,0	53,7	1,7	83,6	1,4	50,3	1,1	42,2	0,9	26,4	2,1	21,8	1,4
Ενωμένο Βασίλειο	33,1	44,2	22,8	18,4	15,5	31,1	13,7	83,8	11,2	52,3	6,7	37,6	3,9	46,1	2,3	59,2	1,6	29,0
Ηνωμένες Πολιτείες	165,3	15,5	164,4	15,7	211,3	19,7	406,4	18,3	425,9	23,1	363,1	37,2	407,7	17,7	615,4	12,4	534,6	8,0
Μεταξύ άλλων χωρών	67,7	6,2	167,4	0,0	228,8	0,0	187,0	0,0	68,0	0,0	77,2	0,0	21,8	0,0	180,4	0,0	178,1	0,0
Προσθήκες σε: πλοία και εμπορεύματα	72,4		78,2		72,8		87,8		116,8		88,2		63,8		68,1		88,2	

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΕΙΣΑΓΟΓΕΣ/ΑΦΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΚΑΤΑΜΕΛΩΣΗ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ, 1996-2013

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
ΣΥΝΟΛΟ (€000 's)	4.579.401	5.450.169	5.951.195	6.218.758	5.430.394	6.925.061	5.928.992	5.030.986	4.426.956
ΚΑΤΑΜΕΛΩΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	1.630.983	1.791.165	1.859.966	1.880.652	1.831.874	1.961.882	1.758.242	1.501.639	1.344.639
Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά	1.117.957	1.184.806	1.195.783	1.198.992	1.137.482	1.170.924	1.026.923	885.450	763.513
(i) Τρόφιμα και ποτά	647.575	666.272	637.798	629.755	585.102	610.837	511.508	424.567	373.714
(ii) Άλλα (π.χ. προϊόντων καπνού)	470.382	528.334	557.985	589.138	552.390	560.088	515.415	440.883	389.799
Ημι-διαρκή καταναλωτικά αγαθά	279.730	335.003	385.001	383.279	383.102	425.866	382.875	335.321	315.867
Διαρκή καταναλωτικά αγαθά	233.297	271.557	298.181	298.491	301.290	385.082	338.444	300.866	285.459
ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΛΕΙΣ	1.144.166	1.314.500	1.609.539	1.669.680	1.513.588	2.083.697	1.820.164	1.507.868	1.349.449
Γεωργία	89.834	93.885	94.709	100.852	85.691	104.831	86.558	85.217	78.447
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	147.867	225.937	313.743	380.970	330.941	556.439	460.506	354.794	320.036
Μεταποιητικές βιομηχανίες	758.878	807.630	964.941	950.205	849.874	1.143.195	1.018.774	831.038	753.881
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	32.494	38.254	59.885	74.198	85.130	73.437	87.883	54.224	38.883
Άλλες	114.895	148.894	188.461	183.658	181.853	205.785	188.443	182.594	160.402
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	264.719	337.814	446.614	543.725	640.611	639.284	550.264	496.371	445.221
Γεωργία	8.836	11.018	17.807	28.264	33.753	37.238	26.983	22.388	17.385
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	29.782	35.127	48.314	55.329	76.624	81.431	70.335	57.890	47.012
Μεταποιητικές βιομηχανίες	61.492	72.529	108.548	155.709	195.583	154.147	112.304	120.300	104.565
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	38.780	49.815	58.885	71.145	107.338	85.055	85.388	62.386	77.853
Άλλες	127.820	168.827	214.062	236.277	227.303	271.414	255.243	233.407	198.367
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	250.694	398.599	585.852	851.423	554.632	968.819	891.517	615.882	516.043
Επιβατικά αυτοκίνητα	113.711	200.407	294.242	343.600	300.704	608.184	604.854	351.548	317.248
Αυτοκίνητα οχήματα (φορτηγά ή Ακωφωράκια) για τη μεταφορά εμπορευμάτων	8.155	17.848	28.872	50.634	45.842	100.650	80.941	64.434	48.326
Αυτοκίνητα οχήματα ειδικών χρήσεων	900	4.713	9.290	3.422	7.754	23.821	11.767	10.589	9.551
Επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης	1.127	4.157	3.087	34.624	3.180	10.057	4.717	4.766	3.144
Αεροπλάνα, ελικόπτερα, αερόστατα και άλλα οχήματα αέρα	4.750	164	94.117	216.148	2.579	11.313	215	22.942	100
Μοτοσυκλέτες και ποδήλατα	3.051	3.398	6.871	6.616	7.483	12.194	7.609	6.612	4.804
Άλλος μεταφορικός εξοπλισμός	15.240	36.785	16.381	46.925	32.672	43.629	24.649	31.259	18.559
Αυτοματικά και εξαρτήματα	103.761	131.130	141.993	149.854	154.438	161.191	156.766	123.673	114.311
ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ	1.286.180	1.591.921	1.382.425	1.156.135	880.649	1.244.581	895.174	837.413	688.653
ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΝΤΑ	2.658	16.171	64.800	117.143	9.040	26.798	13.632	72.015	82.951

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ/ΑΦΕΙΞΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ, 1996-2013

	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
ΣΥΝΟΛΟ (€000 'α)	4.230.766	3.582.028	3.855.354	3.719.319	3.363.711	2.784.270	2.700.325	2.532.957	2.503.362
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	1.270.250	1.123.383	1.096.204	1.055.379	973.224	822.943	763.174	629.551	547.890
Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά	711.813	610.379	599.703	577.617	527.516	451.592	418.327	358.586	305.505
(i) Τρόφιμα και ποτά	326.588	249.865	249.154	235.421	212.454	187.196	178.385	160.284	140.692
(ii) Άλλα (περ. προϊόντων καπνού)	385.225	360.514	350.549	342.196	315.062	264.396	239.942	198.301	164.813
Ημι-διαρκή καταναλωτικά αγαθά	303.276	295.908	304.151	291.219	268.879	226.926	202.061	163.047	137.001
Διαρκή καταναλωτικά αγαθά	255.161	217.097	192.350	186.543	176.829	144.435	142.766	107.918	105.353
ΕΜΔΙΑΜΕΣΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΛΕΣ	1.370.548	1.225.220	1.222.948	1.213.537	1.153.598	990.558	1.071.210	971.713	999.421
Γεωργία	72.204	70.375	74.012	72.026	71.825	60.272	64.999	57.237	53.950
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	317.283	265.069	232.119	206.255	188.606	157.915	152.699	141.679	154.241
Μεταποιητικές βιομηχανίες	784.675	712.681	716.350	720.766	681.371	608.321	639.806	641.163	660.703
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	46.736	39.882	44.751	50.188	76.746	50.468	40.206	35.164	37.503
Άλλες	149.651	137.213	155.716	164.303	135.049	113.592	113.500	96.470	93.015
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	450.882	408.033	414.863	441.342	405.152	323.796	344.617	277.559	275.124
Γεωργία	15.592	12.833	14.721	15.067	14.957	14.750	14.098	14.928	16.651
Κατασκευές, ορυχεία και λατομεία	41.919	40.668	36.225	35.226	26.825	43.053	44.365	19.862	16.471
Μεταποιητικές βιομηχανίες	111.587	104.330	102.431	118.959	114.439	84.956	112.379	85.888	94.232
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	92.020	76.193	78.244	89.289	74.866	49.959	51.069	39.140	38.975
Άλλες	199.765	174.008	183.241	182.802	174.065	131.078	122.685	117.741	108.794
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	565.850	390.393	481.052	387.117	318.460	309.021	312.482	255.066	275.946
Επιβάτικα αυτοκίνητα	351.204	177.814	174.758	161.677	128.045	116.033	120.287	98.856	113.783
Αυτοκίνητα οχήματα (φορτηγά ή λεωφορεία) για τη μεταφορά εμπορευμάτων	61.693	64.166	64.419	91.260	73.275	66.498	71.094	61.063	69.949
Αυτοκίνητα οχήματα ειδικών χρήσεων	11.869	9.941	7.656	6.600	2.462	4.137	4.488	5.872	4.845
Επιβάτικα αυτοκίνητα δημοσίου χρήσης	962	4.262	6.454	3.097	3.760	2.573	3.760	1.367	2.721
Αεροπλάνα, ελικόπτερα, αερόστατα και άλλα οχήματα αέρος	126	355	73.006	97	137	97	115	5.357	82
Μοτοσυκλέτες και ποδήλατα	6.810	6.075	6.793	6.635	7.417	6.209	7.966	5.655	4.922
Άλλος μεταφορικός εξοπλισμός	16.776	14.241	14.508	12.981	12.324	17.622	17.843	6.654	10.090
Ανταλλακτικά και εξαρτήματα	116.411	113.459	113.249	104.770	91.040	93.853	86.886	70.211	69.554
ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ	505.487	277.616	410.817	454.624	460.128	260.201	184.611	235.507	226.621
ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΝΤΑ	57.751	157.383	229.470	167.318	53.149	77.752	24.230	163.571	176.361

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλογοσκούφης Γ., (2013), Πως το Εμπόριο Διαμόρφωσε τον Κόσμο (Παραδόσεις)
- Bernstein J. W., *A Splendid Exchange: How Trade Shaped the World*, New York, Atlantic Books
- Helpman, E., Krugman, P. R. , (1985) *Market Structure and Foreign Trade: Increasing Returns, Imperfect*
- Γεωργιάδης Χ., (21.10.2014), Ομιλία στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών
- Μακροπούλου Ι., Η ΕΕ και η Φιλελευθεροποίηση του Διεθνούς Εμπορίου: Οι συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας με τις χώρες ACP
- Bun J.G. M. και Klaassen J.G.M. Franc, «Has the Euro Increased Trade?»
- Σκρόνιας Β., Χαροκόπος Μ., (2013), Έκθεση 2012 επί καταστάσεως κυπριακής οικονομίας και αναπτύξεως των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων Ελλάδος-Κύπρου, Πρεσβεία της Ελλάδος στην Κύπρο
- Παπάζογλου (2014), Εισαγωγή στη Διεθνή Οικονομική
- Παπαηλίας Θ., (2014), Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις (Σημειώσεις), Αθήνα
- www.mcit.gov.cy/mcit/trade
- www.mof.gov.cy/cystat
- <http://www.centralbank.gov.cy>
- <http://www.europarl.europa.eu> ,Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (πρόσβαση Δεκέμβριος 2014)
- http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/Economic_Bulletin_Dec_2013.pdf, (Δεκ.2013), Οικονομικό Δελτίο
- <http://el.wikipedia.org>, (2014) Κυπριακή οικονομική κρίση 2012-2013(πρόσβαση Δεκέμβριος 2014)
- <http://www.newsit.com.cy> (πρόσβαση 7.1.2014)
- <http://el.wikipedia.org/wiki> (πρόσβαση 21.11.2014)
- http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/trade_el.pdf-, (2014) Εμπόριο
- <http://internecon.wordpress.com>(2013/03/12), Διεθνής Οικονομική
- http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/total_el.pdf (2014)
- <http://www.europa.eu.int/comm/trade>, (2014)
- http://europa.eu/pol/comp/index_el.htm

- http://users.auth.gr/gpapahr/courses/stuff_international_investment/PDFs/02_Trade%20and%20factors.pdf , Διεθνές εμπόριο και παραγωγικοί συντελεστές
- http://kypros.org/CY-EU/gr/brief_history.htm
- <http://www.aboutcyprus.org.cy>
- http://el.wikipedia.org/wiki/Πωλ_Κρούγκμαν, (πρόσβαση 7.1.2014)
- <http://ebooks.edu.gr> / Εμπόριο και ανάπτυξη
- <http://www.scribd.com>, ΘΕΩΡΙΑ-ΔΙΕΘΝΟΥΣ-ΕΜΠΟΡΙΟΥ
- <http://el.wikipedia.org>
- Krugman P. R, Obstfeld M., Διεθνής Οικονομική: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- <http://www.pio.gov.cy>
- [http://europedia.moussis.eu/books/Book_\(2/3/6/02/\)](http://europedia.moussis.eu/books/Book_(2/3/6/02/))